

הגירה

כתב עת אקדמי רב תחומי מקוון

Hagira – Israel Journal of Migration

המרכז האקדמי רופין
רפ"א / רפ"א

כתב עת הגירה | Hagira Journal

אודות כתב העת | About 'Hagira'

"הגירה" הוא כתב עת אקדמי שפיט ורב-תחומי העוסק בהיבטיה השונים של תופעת ההגירה. הוא רואה אור בחסות קהילת הגירה ודמוגרפיה של האגודה הסוציולוגית הישראלית ובמימון המרכז האקדמי רופין ו**המכון להגירה ושילוב חברתי**.

כתב העת מתפרסם משנת 2012 בתדירות קבועה של גיליון או שניים מדי שנה. מיום הקמתו עד לספטמבר 2021 היו עורכיו **פרופ' סרג'ו דלה-פרגולה** מהאוניברסיטה העברית בירושלים ו**פרופ' רחל שרעבי** מהמכללה האקדמית אשקלון. כיום עורכות אותו **פרופ' רבקה רייכמן** מאוניברסיטת חיפה, **ד"ר סבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין** מהמרכז האקדמי רופין ו**ד"ר דבי בביס**, מאוניברסיטת אריאל ומכון טרומן באוניברסיטה העברית.

"הגירה" הוא במת פרסום עבור חוקרים מתחומי ידע שונים כגון סוציולוגיה, מדעי המדינה, דמוגרפיה, פסיכולוגיה, עבודה סוציאלית, קרימינולוגיה, תקשורת, כלכלה, ספרות, היסטוריה ותכנון ערים, אשר מתמקדים בסוגיות הקשורות להגירה בינלאומית. מחקרים אלה בוחנים את התהליכים המעצבים את החברה הישראלית שהיא חברת מהגרים, עוסקים בהשפעות ההגירה על תחומי החיים השונים, ומשווים את המתרחש בישראל לתהליכים מקבילים המתרחשים במדינות אחרות בעולם.

Hagira is a refereed, interdisciplinary, academic journal focusing on all aspects of migration. The journal is published and sponsored by the Migration and Demography Section of the Israeli Sociological Society and funded by the Ruppin Academic Center and the [Institute for Immigration and Social Integration](#). The journal has been published since 2012 and appears regularly with one or two volumes annually. From its establishment and until September 2021, the editors were **Prof. Sergio**

DellaPergola from the Hebrew University of Jerusalem and **Prof. Rachel Sharaby** from Ashkelon Academic College. Since October 2021, the editors are **Prof. Rebeca Raijman** from the University of Haifa, **Dr. Svetlana Chachashvili-Bolotin** from the Ruppin Academic Center and Dr. Deby Babis, Ariel University and Truman Institute at the Hebrew University.

The journal serves as a publishing forum for researchers from various fields such as sociology, political science, demography, psychology, social work, criminology, communications, economics, literature, history and city planning exploring issues related to migration. Their studies examine the processes that shape Israel as an immigrant society, deal with the effects of immigration on various dimensions of life, and compare what is happening in Israel to parallel processes that are taking place in other countries in the world.

Editor-in-Chief: Prof. Rebeca Raijman

Associate Editor: Dr. Svetlana Chachashvili-Bolotin

Associate Editor: Dr. Deby Babis, Ariel University

עורכת ראשית : פרופ' רבקה רייכמן

עורכת משנה : ד"ר סבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין

עורכת משנה : ד"ר דבי בביס, אוניברסיטת אריאל

Editorial Board:

Prof. Sergio Della Pergola

Prof. Rachel Sharaby

Prof. Moshe Semyonov

Prof. Lilach Lev-Ari

Dr. Rita Sever

Prof. Karin Amit

Prof. Anastasia Gorodzeisky, Tel Aviv University

Prof. Eldad Davidov- University of Cologne, Germany
and University of Zurich, Switzerland

חברי המערכת:

פרופ' סרג'ו דלה-פרגולה (עורך ראשי בין השנים
2012-2021)

פרופ' רחל שרעבי (עורכת משנה בין השנים 2021-
2012)

פרופ' משה סמיונוב

פרופ' לילך לב ארי

ד"ר ריטה סבר

פרופ' קארין אמית

פרופ' אנסטסיה גורודזייסקי, אוניברסיטת תל-אביב

פרופ' אלדד דוידוב, אוניברסיטת קלן, גרמניה
ואוניברסיטת ציריך, שווייץ

Editorial Coordinator:

Mrs. Netta Beeri (2021-2022)

Mr. Doron Dgani (2021-2021)

רכז המערכת:

גב' נטע בארי (2021-2022)

מר דורון דגני (2021 - 2012)

Linguistic editor:

Mrs. Elia Demeter (Hebrew)

Mrs. Joy Pincus (English)

Mrs. Shoshana Silver (English)

Mrs. Iris Israeli (Hebrew)

Mrs. Donna Bossin (English)

Mrs. Lori Abramson (English)

Mrs. Rotem Raz (Hebrew)

Mrs. Diane Romm (English)

עריכה לשונית:

גב' אליה דמטר ז"ל (עברית)

גב' ג'וי פינקוס (אנגלית)

גב' שושנה סילבר (אנגלית)

גב' איריס ישראלי (עברית)

גב' דנה בוסין (אנגלית)

גב' לורי אברהמסון (אנגלית)

גב' רותם רז (עברית)

גב' דיאן רום (אנגלית)

Editorial Board:

Prof. Judit Bokser Liwerant, Universidad Nacional
Autonoma de Mexico, Mexico City
Prof. Barry Chiswick, University of Illinois, Chicago
Monash University, Melbourne
Prof. Jose Moya, Columbia University, New York
Prof. Rainer Munz, Hamburg Institute of
International Economics, and Erste Bank, Vienna
Prof. Alean Al-Krenawi, Ben Gurion University
Prof. Noah Lewin Epstein, Tel Aviv University
Prof. Uzi Rebhun, The Hebrew University of
Jerusalem
Prof. Nissan Rubin, Bar Ilan University
and Ashkelon Academic College
Prof. Sammv Smootha. Haifa University

Editorial Address:

The Institute for Immigration and Social Integration
Ruppin Academic Center
Emek Hefer 402500, Israel
E-mail: JournalofHagira@gmail.com

חברי המועצה הרחבה:

פרופ' יהודית בוקסר ליברנט, אוניברסיטת
נסינגל אוטונומיה דה מסיקו, מסיקו סיטי
פרופ' בארי צ'יוויק, אוניברסיטת אילינוי, שיקאגו
פרופ' אנדרו מרקוס, אוניברסיטת מונאש, מלבורן
פרופ' חוזה מויה, אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק
פרופ' ריינר מונץ, המכון לכלכלה בין לאומית,
המבורג, מנהל המחקר והפיתוח בקבוצת ארסט
פרופ' עליאן אלקרנאוי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב
פרופ' נח לוי אפשטיין, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' עוזי רבהון, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' ניסן רובין, אוניברסיטת בר אילן והמכללה
האקדמית אשקלון
פרופ' סמי סמוחה, אוניברסיטת חיפה

כתובת המערכת:

המכון להגירה ושילוב חברתי
המרכז האקדמי רופין
עמק חפר, 402500, ישראל
דוא"ל: JournalofHagira@gmail.com

ISSN 2223-0009

הנחיות למחברים

- היקף המאמר עד- 8,000 מילים.
- המאמר לא נמסר לפרסום בכתב עת אחר.
- המאמר ייכתב בתוכנת Word, בגופן Tahoma, גודל 10, רווח של שורה וחצי, מיושר לשני הצדדים.
- פסקה חדשה תצוין בהזחה ולא ברווח כפול.
- ציטוטים יצינו בהזחה מצד ימין.
- ניתן לשלב במאמר חומרים מקוריים ממגוון תחומי היצירה, כגון תמונות וסרטונים.
- יש להגיש את המאמר לאחר עריכה לשונית ולצרף תקצירים בעברית ובאנגלית בני 200 מילים כל אחד. התקצירים יכללו את שם המאמר.
- לאחר התקציר בעברית יופיעו 5-6 מילות מפתח.
- יש להוסיף למאמר דף נפרד ולציין בו בעברית ובאנגלית, את שמות המחברים, תוארם האקדמי, שיוכם המוסדי ומספר שורות אודות המחברים.
- הפניות יופיעו בטקסט בסוגריים. המילה "שם" לא תופיע בטקסט ויש לציין מחדש את המקור.
- ההערות יופיעו בסוף כל עמוד כהערות שוליים (footnotes).
- הרשימה הביבליוגרפית תותקן לפי כללי APA, התקפים כיום בכתב העת של האגודה הסוציולוגית "סוציולוגיה ישראלית". יש להקפיד על התאמה מלאה בין האזכורים בטקסט לבין הופעתם ברשימת המקורות.
- בהליך השיפוט המערכת מסתייעת בחוות דעת של קוראים מעריכים ומקפידה על שיפוט אובייקטיבי – אנונימי.
- המחברים יתבקשו לתקן את המאמר לפי חוות הדעת ובהתאם להנחיות העורכים שיצורפו אליהן. המאמרים יעברו עריכה לשונית והמחברים יידרשו לתיקונים נוספים ולאישורו הסופי של המאמר לפני פרסומו.
- מאמר שהתקבל לפרסום יועלה לאתר כתב העת, עוד בטרם הופיע הגיליון המלא.

חוקרים מוזמנים לשלוח מאמרים אל:

journalofhagira@gmail.com

Author Guidelines

- Submissions should not exceed 8,000 words.
- Submissions must not have been submitted for publication to any other journal in Hebrew.
- Submissions must be in Word format, using the Tahoma font (in Hebrew and English), 10 point, 1.5 line spacing and justified.
- New paragraphs should be indicated by indentation and not by leaving an extra vertical space.
- Quotations should be indicated by indenting from the left.
- Authors may embed original materials from various media, e.g., photographs and video clips.
- Papers should be submitted after editing, and must include abstracts in Hebrew and English (200 words each). The abstract should include the title of the paper.
- 5–6 keywords should be provided, following the abstract in Hebrew.
- On a separate page, attached to the paper, authors should note in Hebrew and English their name, academic rank, institutional affiliation, and a brief biography, in no more than a few lines.
- References are to be embedded in the text and closed inside parentheses. 'Ibid' should not be used; rather, the source should be noted again.
- Footnotes should appear at the bottom of each page.
- The bibliography should be prepared using APA citation style, the accepted format of Israeli Sociology, the journal of the Israel Sociological Society. References within the text must be fully compatible with their appearance in the source list.
- An objective, anonymous refereeing process will be used.
- Authors will be asked to correct their papers as indicated by the referees and the attached editorial guidelines. Papers will be copy edited and authors will be asked to make further corrections and give final approval before publication.
- Papers accepted for publication will be uploaded to the journal's website before the full issue of the journal appears.

Please submit papers to:

journalofhagira@gmail.com

הגירה - כתב עת אקדמי רב תחומי מקוון
Hagira - Israel Journal of Migration
גיליון מס' 15 - תשפ"ד | Vol. 15 2024

מאמרים מקוריים / Original Articles	עמוד - Pages
דבר העורכים אורחים / Guest Editor Note	3-6
השתלבות מחדש בחיים לאחר שבי: מודל הכשרה רב רובדי "מלמעלה למטה" ו"מלמטה למעלה" לאנשי מקצוע העובדים עם ילדים חטופים / כרמית כ"ץ ומעיין ג'ייקובסון	7-24
Reintegration into life after captivity: Top-down and bottom-up training model for professionals working with child hostages / Carmit Katz and Ma'ayan Jacobson	
התמודדות עם "משבר המהגרים" בעיר ניו יורק: המקרה של המרכז הרפואי האוניברסיטאי פרסביטריאן בניו יורק / נתניאל קרץ, ג'ון ולנסיה, טנסיה ריצ'רדס ודודי מאייר	25-34
Addressing the "Migrant Crisis" in New York City: A case study from, New York Presbyterian Hospital, an Academic Medical Center/ Nathaniel Kratz, hon Valencia, Tenesia Richards and Dodi Meyer	
בעין הסערה: גיוס, הכשרה וליווי של צוותי חינוך בחירום / מיה ויזל	35-46
In the Eye of the Storm: Human Resource Practices for Educators in Times of Crisis / Maya Wizel	
"האם נחזור הביתה יום אחד?" נשים בורחות עם ילדיהן ממלחמה / אליס גאיה	48-67
Will We Ever Return Home?: Women Fleeing With Their Children From War/ Alice Gaya	
ממלחמה למלחמה: עולים חדשים במלחמת "חרבות ברזל" / רות תלמי כהן וסבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין	68-76
From War to War: New Immigrants (Olim) in the "Iron Swords" War / Ravit Talmi-Cohn* and Svetlana Chachashvili-Bolotin	

הכשרת צוותים לתמיכה בילדים בגיל הרך בעת משבר: התאמת עקרונות גלובליים למציאויות מקומיות / יאן סרדצה ויולי חרומצ'נקו	77-93
Training Staff To Support Early Age Children During Crisis: Adapting Global Principles Into Local Realities /Yan Serdtse and Yulie Khromchenco	
יישום תובנות ממחקר וניסיון עבר: התערבויות אפקטיביות למשפחות עקורות בישראל לאחר מתקפת ה-7 באוקטובר / יאן סרדצה ומרים שפירא	94-106
Leveraging Past Research and Experience in Extreme Circumstances: Beneficial Interventions for Internally Displaced Families in Israel Following October 7, 2023 / Yan Serdtse and Miriam Shapira	
תקצירים	107-113
Abstracts	114-120
ביוגרפיות	121-124
Bios	125-128

Editorial Introduction:**War, Displacement, and the Urgency of Early Childhood Response****Svetlana Chachashvili-Bolotin**

Head of the Institute for Immigration and Social Integration

Yan Serdtse

Head of Research, Early Starters

Yulie Khromchenco

VP of Emergency and Development and Eastern Europe Operations, Early Starters

Ran Cohen Harounoff

Co-Founder, CEO, Early Starters

War and forced displacement have become defining experiences of our time, disrupting the lives of tens of millions across the globe. These crises fracture families, dismantle communities, and strain entire social systems—but their most profound and lasting effects are often borne by the youngest among us. While humanitarian responses typically prioritize basic needs such as food, shelter, and physical safety, the specific developmental needs of young children—whose wellbeing depends on stable relationships, secure environments, and consistent care—remain critically under-addressed.

This special issue of *Migration Journal* examines the centrality of early childhood in the broader dynamics of war and migration. It emerged from the international online conference "*Early Childhood in Times of War*", held in April 2024, co-organized by the Institute for Immigration and Social Integration at the Ruppin Academic Center and Early Starters International. The conference brought together researchers, practitioners, and policymakers from fields including education, therapy, health, and community-building, to reflect on how to best support young children in times of crisis.

The articles presented here reflect the conference's core aim: to bridge research and practice in service of children. The issue includes a combination of empirical research and practice-based reflections—some geared toward academic audiences, others toward field practitioners and policymakers—offering tools, frameworks, and insights for those working on the frontlines of displacement. Drawing from experiences in three major crisis zones—the war in Ukraine, the war in Israel following the October 7 attacks, and the refugee crisis in New York—the contributions illuminate both universal vulnerabilities and the need for localized, culturally responsive solutions.

War and Migration: What About the Children?

The impact of armed conflicts on children around the world reached devastating and likely record levels in 2024, according to a review by UNICEF of the latest available data and prevailing global trends. While adults confront the challenges of survival and adaptation, young children—especially those in early developmental stages—grapple with losses they may not even yet be able to name. The collapse of routines, exposure to violence, and separation from caregivers can leave emotional, cognitive, and relational scars that shape entire lifetimes.

Despite increased recognition of children's rights in international frameworks, the practical reality in most crisis zones remains grim. Displacement frequently results in delayed learning, emotional suffering, intergenerational trauma, and critical gaps in care. And while nearly every aspect of adult life can eventually resume or be rebuilt, early childhood cannot be paused or postponed.

A Call for Integration: Why Early Childhood Must Be a Priority

This issue urges a paradigm shift in humanitarian aid. Rather than treating early childhood as an ancillary concern, we argue it must be seen as foundational to community resilience, recovery, and long-term social reconstruction. Several key components emerge from the contributions:

Strengthening families as caregivers – Parents and extended kin are often the first and most enduring sources of emotional safety. Interventions that support them can significantly buffer the impacts of trauma on children.

Engaging local communities – In most cases, locally rooted practices and community networks tend to be more trusted, contextually relevant, and sustainable than externally imposed interventions. However, this is not universally the case and often depends on the strength and capacity of the local structures.

Ensuring continuity beyond the emergency – Responses must evolve from short-term relief to long-term systems that support education, healing, and consistent developmental care.

Prioritizing mental health and psychosocial support – Healing must address the inner lives of children and caregivers, not only their material conditions. Recognizing children as active participants in their own recovery is essential for meaningful and effective support.

Learning from Practice: Local Adaptation and Professional Collaboration

Each case study in this issue affirms a simple truth: there is no universal solution. Effective support must be both locally anchored and professionally guided. Yet, this integration is not

without challenges. In some contexts, tensions may arise between local practices—which can at times reflect harmful or overly traditional norms—and universal therapeutic standards. Professionals may struggle to respect cultural specificity while adhering to ethical and evidence-based approaches. From therapeutic interventions for internally displaced families in Israel, to community-based strategies in New York, to educator recruitment and resilience training in emergency shelters—these contributions demonstrate not only how global developmental principles can be adapted into meaningful local practices, but also the importance of navigating and mediating between differing perspectives on what constitutes appropriate and just care.

What's Inside: A Preview

“Reintegration into Life After Captivity” – Carmit Katz and Ma’ayan Jacobson. Outlines a hybrid training model for professionals working with children released from captivity, blending trauma-informed care with insights drawn from the field.

“Addressing the ‘Migrant Crisis’ in New York City” – Nathaniel Kratz, John Valencia, Tenesia Richards, and Dodi Meyer. Presents a case study of NewYork-Presbyterian Hospital’s community-based response to the influx of migrants, emphasizing healthcare, legal aid, and safe spaces for children.

“In the Eye of the Storm: Human Resource Practices for Educators in Times of Crisis” – Maya Wizel. Explores strategies for recruiting, training, and retaining educators in crisis contexts, based on field research from Israeli evacuation shelters after October 7.

“Will We Ever Return Home?: Women Fleeing with Their Children from War” – Alice Gaya. Investigates the migration experiences of Israeli women who fled to Greece with their children, introducing the notion of “privileged refugees” within the discourse of displacement.

“From War to War: New Immigrants (Olim) in the ‘Iron Swords’ War” – Ravit Talmi-Cohn and Svetlana Chachashvili-Bolotin. Examines the situation of immigrants who escaped war in their origin countries and encountered another war in Israel, drawing attention to challenges in integration and policy response.

“Training Staff to Support Early Age Children During Crisis: Adapting Global Principles into Local Realities” – Yan Serdtse and Yulie Khromchenko. Presents a scalable, trauma-informed training model for early childhood professionals, rooted in Israeli expertise and adapted for diverse international crisis settings.

“Leveraging Past Research and Experience for Internally Displaced Families in Israel Following October 7” – Yan Serdtse and Miriam Shapira. Proposes therapeutic interventions for families

displaced by the October 2023 attacks, emphasizing psychosocial resilience and family-centered care based on prior field experience.

Looking Ahead

At a moment when global displacement is only increasing, prioritizing early childhood is not optional — it is essential. This special issue calls upon governments, humanitarian actors, funders, and communities to:

Recognize early childhood as a critical axis of humanitarian response

Invest in family- and community-centered systems of care

Build sustainable frameworks that extend beyond the emergency phase

Cultivate collaboration between academic research and applied fieldwork

We hope this issue inspires new partnerships and a deeper commitment to protecting the youngest among us. In doing so, we are not only responding to the crises of today—but helping lay the foundations for tomorrow's recovery, belonging, and hope.

Wishing peace for all of us,

The Editors

Reintegration into life after captivity: Top-down and bottom-up training model for professionals working with child hostages**Carmit Katz*****Ma'ayan Jacobson******Abstract**

Recent warfare and terrorism have resulted in significant violations of children's rights, including the abduction of children. On October 7, 2023, over 250 individuals, including 40 children, were abducted by Hamas and its affiliates from Israel and taken into Gaza. By late November 2023, most of these children were returned to Israel after nearly two months in captivity, as part of an exchange agreement. In response, Israel's Ministry of Welfare and Social Affairs, in collaboration with the Haruv Institute, developed flexible and adaptable training programs and guidelines for various stakeholders, including social workers, to support the children's reintegration. The guidelines were based on a model that emphasizes both top-down and bottom-up knowledge integration. Top-down knowledge incorporated established trauma care principles and the professional expertise of the authors, while bottom-up knowledge allowed for adapting and learning directly from the experiences of the children and social workers post-return. Upon the children's return, critical bottom-up insights emerged, shaping care practices. This model aligns with the Haruv Institute's belief that knowledge is dynamic, multifaceted, and never comes from one place. This practice brief will explore the model, detailing how it essentially integrated top-down principles with bottom-up insights. It will also discuss the usefulness of combining both approaches in developing strategies for the reintegration of child hostages.

Keywords: Child Abduction; War And Terrorism; Children's Rights; Top-Down And Bottom-Up Approaches; Trauma Care; Reintegration After Captivity.

* The Faculty of Social Work and Social Welfare at the Hebrew University of Jerusalem; Haruv Institute.

** Haruv Institute in Jerusalem.

Introduction

International humanitarian law, including the United Nations (UN) Convention on the Rights of the Child (1989) and the Geneva Conventions, aims to protect children in situations of political violence and armed conflict (Greenbaum et al., 2020; Plattner, 1984). Despite these legal frameworks, incidents of grave violations against children in such contexts have been on the rise (Save the Children, 2023b; UN General Assembly Security Council, 2024). The UN has identified and monitors six grave violations committed against children during armed conflict: killing or maiming, recruitment and use of children (e.g., as soldiers), sexual violence, attacks on schools or hospitals, denial of humanitarian access, and abduction (UN, 2013). Among these violations, the abduction of children is one of the most persistent and alarming, often leading to further severe abuses, such as recruitment into armed groups or sexual slavery (UN, 2013; UN Children's Fund, 2022). Child hostage-taking, which may follow abduction or occur independently, has also emerged as a significant concern in recent conflicts and terrorist acts. This practice, in violation of international humanitarian law, is also frequently linked to other war crimes (Human Rights Watch, 2023). The motives behind child abduction and hostage-taking in armed conflicts vary, including instilling fear, demanding ransoms, aiming to facilitate prisoner exchanges, recruiting children into armed groups, or subjecting them to sexual abuse and forced marriages (Lee, 2013; UN Children's Fund, 2022).

In recent years child abduction has been documented across various regions worldwide, including Burkina Faso, the Democratic Republic of Congo, Israel, the Lake Chad Basin, Mali, Mozambique, Myanmar, Nigeria, Niger, and Somalia (UN General Assembly Security Council, 2024). For instance, in 2014, 276 students were abducted in Nigeria by Boko Haram (Amnesty International, 2023), and more than 1,680 schoolchildren have been abducted in Nigeria since this event (Save the Children, 2023a). Survivors of Boko Haram captivity report experiencing and witnessing severe abuses in captivity, including forced religious conversion, coerced participation in military activities, and forced marriage, labor, and rape (Human Rights Watch, 2014). Similarly, in 2023, the UN confirmed over 700 cases of child abduction in Somalia, primarily by the Al-Shabab militant group. These abductions were carried out for various purposes such as recruitment into armed groups, punishment for alleged associations with opposing forces, punishment for non-compliance with militant group rules, extortion, sexual violence, and indoctrination (UN General Assembly Security Council, 2024). In addition, in Mali, nearly 100 cases of child abduction were verified in 2021, with motivations such as intelligence gathering, forced marriage, and accusations of treason (UN General Assembly Security Council, 2022).

In one of the most recent and highly publicized cases of child abduction and hostage-taking around the globe, on October 7, 2023, Hamas terrorists and others infiltrated Israel from Gaza,

slaughtering over 1,000 individuals and perpetrating other acts of extreme violence, including mutilation, burning people alive, and gang rape (Sky News, 2023; UN, 2024). During this attack, Hamas and its affiliates abducted around 250 people, including approximately 40 children, taking them hostage (Amnesty International, 2024; Times of Israel Staff, 2023). Some of these hostages were released in an exchange deal after almost two months in captivity, including most of the child hostages. Nevertheless, more than 100 hostages remain captive in Gaza today, including two young boys (Amnesty International, 2024).

In preparation for the return of the child hostages, the Israeli government designated social workers as these children's carers. In collaboration with Israel's Ministry of Welfare and Social Affairs, the Haruv Institute¹ developed training programs and guidelines to assist professionals, including social workers, in facilitating the children's reintegration (e.g., Katz et al., 2023a; Katz et al., 2023b). These guidelines were based on a model that would enable the integration of both top-down and bottom-up knowledge to guide children's care. Initially, a top-down approach was employed, drawing on established principles of trauma-informed care and the professional experience of the guidelines' authors in dealing with trauma in children. As opposed to having rigid protocols, the guidelines were structured to be flexible and adaptable, allowing for the incorporation of bottom-up knowledge derived from the experiences in the field with the children and insights from their caregivers, including social workers, once the children returned. This approach was essential, given the unfamiliar and complex nature of the situation. While the top-down framework provided the necessary structure, its flexibility enabled real-time adaptation to the children's actual needs, which sometimes diverged from standard trauma care practices. Weekly meetings among the social workers, headed by Prof. Carmit Katz of the Haruv Institute and Rakefet Atzmon from the Ministry of Welfare and Social Affairs, facilitated this ongoing learning process. This practice brief will outline the core top-down principles informing these guidelines, which were founded on existing theory, evidence, and experience. It will then discuss the bottom-up lessons that emerged in the field during the implementation of the program as reported in the weekly meetings held with the social workers, emphasizing the critical value of a flexible, dual approach to reintegrating returning child hostages.

Guiding Principles: A Top-Down Approach to Care

At the time of the October 7th attack, there was limited research and evidence-based knowledge available about caring for returning child abductees and hostages. However, the existing research on child trauma and child hostages and the experiences of the guidelines' authors in working with trauma in children helped establish key principles to inform the guidelines using a

¹ <https://haruv.org.il/en/>

top-down approach. These principles were important for maintaining consistent objectives. At the same time, the flexibility and adaptability of the guidelines would allow for the integration of bottom-up knowledge upon the children's return. The three key principles underpinning the established guidelines were: 1) Providing trauma-informed care; 2) Delivering developmental- and context-informed care; and 3) Promoting the children's autonomy, rights, and empowerment. These principles were based on four prisms: trauma, development, context, and children's rights (see Katz et al., 2024). Their goal was to provide care that would foster feelings of safety, security, validation, autonomy, and support in the children.

1) Providing trauma-informed care

A core principle that informed the creation of the reintegration guidelines (e.g., Katz et al., 2023a; Katz et al., 2023b) for child hostages in Israel was the recognition that abduction and captivity constitute a severe form of trauma, particularly for children. The sudden separation from their families, friends, and familiar environments may leave deep psychological scars, often manifesting as mental health issues, behavioral problems, and difficulties in forming or maintaining relationships (Carlson & Dalenberg, 2000; Gossmann et al., 2024; Okello et al., 2007; Winkler et al., 2015). Failing to account for trauma in interventions for survivors of trauma can be detrimental to their well-being and hinder their recovery (e.g., Barnes & Andrews, 2019; Attrash-Najjar & Katz, 2023; Attrash-Najjar et al., 2024). Consequently, a guiding principle for the children's reintegration was to provide trauma-informed care that minimized additional harm and fostered their healing.

The guidelines drew on trauma-informed care principles established by the Substance Abuse and Mental Health Services Administration² (SAMHSA, 2014). They recognized the far-reaching effects of trauma, not only on the children but also on their families, communities, and the professionals involved in their care. Understanding trauma's impact allowed interventions to be tailored to promote recovery. Furthermore, the guidelines stressed the importance of embedding trauma awareness in all aspects of policy, practices, and protocols to prevent re-traumatization.

In practical terms, the guidelines advocated that caregivers, including family members, community figures, and professionals, receive comprehensive training to address the children's trauma with sensitivity. This training would enable caregivers to recognize potentially harmful actions, such as gestures of touch, which, while typically comforting, might be invasive or triggering for children returning from captivity. Caregivers were encouraged to seek consent before any physical contact, respecting the children's personal boundaries and looking to empower their autonomy. Additionally, the guidelines discouraged invasive interventions where possible. For instance, while medical examinations were recommended to ensure that no war

² <https://www.samhsa.gov>

crimes had occurred, the guidelines advised minimizing intrusive experiences, limiting the presence of too many professionals, and ensuring continuous communication with the children, allowing them to make decisions.

Beyond addressing the direct needs of the children, the guidelines also emphasized the importance of supporting the wider network surrounding the child. Family members, community members, and professionals might have also been impacted by political violence or armed conflict (Katz et al., 2024). Acknowledging and addressing their trauma would ensure that they were emotionally equipped to provide the necessary care, fostering a more resilient environment that facilitated the child's reintegration and healing.

Ultimately, the trauma-informed approach aimed to create a supportive, adaptable, and respectful environment for children returning from captivity. Centering care around the child's trauma hoped to prevent further distress and create a path toward healing. By ensuring that families, communities, and professionals were well-informed and sensitive to trauma, the guidelines sought to promote recovery while upholding the child's autonomy and dignity.

2) Delivering developmental- and context-informed care

The second key principle shaping the guidelines was the provision of developmentally and contextually informed care for the children. This principle underscored the importance of considering each child's age, developmental stage, and their familial and community environments to facilitate effective reintegration. The abducted children varied in age, developmental stages, and abilities, and their experiences of trauma may have significantly disrupted their developmental progress. Trauma is especially detrimental when it exacerbates age-specific developmental anxieties (Belsky, 2008; Lieberman & Van Horn, 2009). Consequently, the guidelines stressed the need for interventions to be tailored to the developmental needs of each child to ensure that they could resume working toward appropriate developmental milestones. It was recognized that some children might have regressed developmentally while in captivity. For instance, children previously toilet trained may have reverted to bedwetting, or those with previously strong language skills might exhibit declines. Guidelines highlighted that interventions must account for these setbacks and support the children's return to their respective developmental stages. However, it is crucial that these interventions are neither forced nor rushed, as the guidelines emphasized trauma-informed approaches.

Furthermore, trauma can impact children's attachment relationships, particularly with caregivers, and must be carefully addressed. The guidelines highlighted that children may struggle to re-establish trust, even with previously secure attachment figures, making it vital to identify and restore "attachment anchors"—key individuals or relationships that offer stability and security to the child. In cases where primary caregivers are absent due to injury, death, or

captivity, creating new attachment anchors from the child's social network, including siblings, extended family, or trusted adults such as teachers and social workers, becomes essential for their emotional recovery. Bronfenbrenner's ecological model of human development (1977; 1979) provides a valuable framework for identifying these potential sources of support. The model conceptualizes a child's development as influenced by a succession of interconnected systems, often in a bidirectional manner. These systems range from the microsystem—which encompasses the immediate environment and relationships such as with family (e.g., parents, siblings, extended family members), teachers, peers, and neighbors—to the broader macrosystem, which includes societal and cultural influences. By examining how these systems interact, Bronfenbrenner's theory helps map out the key individuals and contexts that can support the child's attachment needs. A multi-layered support system, leveraging both formal and informal networks, should be activated to facilitate the child's reintegration (Katz et al., 2024).

The trauma experienced by abducted children often reverberates throughout their families and communities, affecting parents, siblings, and others who may also require support. The family plays a central role in the child's healing process, as it is frequently the primary source of emotional and developmental support. The guidelines recommended preparatory meetings with the families and communities prior to the children's return to help them anticipate potential responses to their trauma and make them aware of possible triggers. Similar preparations should be made with peers and professionals to ensure a smoother reintegration process. Triggers may vary widely, ranging from loud noises or alarms to hearing the Arabic language.

The guidelines also recommended conducting a thorough assessment during the preparatory stage before the child's return, which includes gathering information about the child, their family, and community to better understand their context and potential needs. Such an assessment might involve identifying any special needs the child has, medication they require, losses they have experienced, and the impact of events like October 7th and the war on their home and neighborhood.

Central to the principle of developmentally and contextually informed care is the focus on ensuring that the children feel safe and secure by establishing a strong support system and fostering familiarity. The guidelines offered specific recommendations for doing so. For instance, upon the children's return, familiar and significant individuals should be present to welcome them within the first 24 hours. The children should also be received in a comforting, shared space equipped with familiar, soothing items such as cozy blankets, weighted blankets, pillows, beanbags, and stuffed animals. Additionally, soldiers responsible for escorting the children home were instructed to introduce themselves by name, explain their role, and provide reassurance that the children were now safe.

3) Promoting the children's autonomy, rights, and empowerment

The third key principle underpinning the reintegration guidelines emphasized the critical importance of promoting the children's autonomy, rights, and empowerment. The abduction and prolonged captivity of these children violated their fundamental rights and likely inflicted what is termed "betrayal trauma." As a result, restoring these rights through reintegration, as well as ensuring that all interactions and interventions from formal and informal support systems are guided by this principle, was paramount. This principle includes actively involving the children in decisions regarding their care, consulting them on their preferences, and giving them the opportunity to participate in choices that directly impact their lives. By recognizing the children as active agents in their recovery, this approach highlights their ability to express opinions and make informed decisions about their interventions and care. Given the absence of a comprehensive framework and the limited understanding of what returning Israeli children would require, this focus on the children's participation became especially crucial. The lack of extensive research, policy guidance, and precedents in this area underscored the need to engage the children in shaping their own care.

The guidelines operationalized this principle of promoting the children's autonomy, rights, and empowerment in various ways. For instance, during the first week of reintegration, the hospital staff were advised to undergo specialized training that emphasized the importance of obtaining the child's consent before performing any medical procedure. Similarly, within the first week of reintegration, the guidelines said that efforts should be made to strengthen the children's sense of self-efficacy. The children were to be given the freedom to choose how they wished to spend their time, even if that meant engaging with their cell phones often or speaking with others. While guidance and mediation could be offered, the final decision was to remain with the children, allowing them to exercise their freedom of choice. Additionally, during the first month, both the children and their families were to be paired with a dedicated social worker who would provide personalized support that respected the child's autonomy and willingness to participate.

The guidelines also emphasized the importance of creating an open space for the children to discuss all aspects of their experiences and emotions, regardless of the complexity or unpredictability of their responses. The training underscored that it was crucial to be prepared for the range of emotions that the children might express, which might not always align with expectations. For example, some children might express a longing for the captors who were responsible for them during their abduction. Furthermore, the guidelines stressed the importance of maintaining a dialogue with the children, even those at a pre-verbal stage. While these children's responses might manifest through play rather than words, they nonetheless needed to hear their caregivers articulate what had happened and provide verbal recognition of their experiences.

To summarize, three key principles—providing trauma-informed care, delivering developmentally and context-informed care, and promoting the children's autonomy, rights, and empowerment—served as the foundation for the creation of the reintegration guidelines. These principles were crucial in ensuring that the care provided to the children returning from captivity was comprehensive, founded on evidence and knowledge, and responsive to their unique needs. By adopting a top-down approach rooted in these principles, the caregivers and support systems were able to offer consistent, reliable care anchored in best practices for trauma recovery.

At the same time, it is important to highlight that the guidelines, while based on strong principles, allowed for a flexible and practical approach to care. Rather than imposing rigid protocols, the guidelines provided adaptable guidance that could incorporate bottom-up knowledge, as we will describe in the next section. By focusing on overarching principles, care could be tailored to each child's unique needs, ensuring that it remained respectful of the children's rights and responsive to the evolving understanding of effective reintegration. The balance between clear principles and adaptable practices ensured that the care was both grounded in established knowledge and flexible enough to accommodate the specific needs of each child, facilitating growth, learning, and real-time adjustments in practice.

Learning from the Children: A Bottom-Up Approach to Care

Having established the importance of top-down knowledge in the creation of the reintegration guidelines, it is equally crucial to emphasize the role of bottom-up knowledge in caring for returning child hostages effectively. As mentioned, the model underpinning the guidelines was designed to incorporate real-time insights gathered from the children's experiences upon their return, allowing for a responsive and adaptive approach to their care. As the children reintegrated, several situations revealed discrepancies between the anticipated needs, based on top-down principles, and the actual needs that emerged in practice. These instances highlighted the value of bottom-up learning in refining care strategies. The following section will discuss three key examples that unfolded in practice where bottom-up knowledge informed the care process: the children's interactions with the media, the role of routine in their reintegration, and their engagement in activism. These examples provide insights into some of the experiences of the social workers, as reported during their weekly meetings. They also present novel practice-based findings regarding the process of reintegrating formerly abducted children.

Children's interactions with the media

Top-down knowledge, founded on existing research on the impact of media exposure on returning hostages, suggested and advised caution and restraint regarding media interactions. The media plays a substantial role in shaping the post-release experiences of abductees, often

creating a complex dynamic between the abductee, their family, and the broader public. Throughout the stages of abduction, captivity, and release, the survivors' personal lives may be made public, leading to a significant loss of privacy and their transformation into "public figures" (Aebischer Perone et al., 2018). While media attention often stems from genuine sympathy, it can sometimes come close to voyeurism or exploitation. In certain cases, commercial interests overshadow the media's ethical responsibility to provide accurate information, further compounding the suffering of survivors in the pursuit of sensational stories. Research suggests that few survivors of hostage ordeals find media attention therapeutic (Jessensky & Rupps, 2018). On the other hand, the sudden cessation of public interest can leave survivors feeling abandoned or insignificant (Jessensky & Rupps, 2018). Simultaneously, withholding too much information from the media can result in increased pressure from journalists and heightened public speculation about the survivors' experiences (Jessensky & Rupps, 2018). These complexities illustrate the delicate balance required in managing media attention, a concern shared by professionals working with the returning children.

As such, professionals caring for the returned children were initially advised to restrict media contact with the returning abducted children within the first 24 hours of their return. The guidelines also recommended that any interviews or edited videos should be released only with the explicit consent of the children, and for live interviews, an official representative should be present. This caution was particularly important given that other captives remained in Gaza and released information could impact their survival and well-being. The guidance emphasized that survivors should be afforded the opportunity to share their experiences in their own words (Aebischer Perone et al., 2018) while maintaining control over their and their families' exposure to the media.

However, as professionals continued to monitor and support the children, their practice-based experiences revealed that, for some, media engagement could play a positive role. For certain children, speaking with the media provided an avenue to voice their experiences and receive validation, which led to a shift in how the social workers approached media involvement. These practice-informed findings indicated that media interactions could benefit some children, prompting social workers to counsel families on the importance of supporting children who wished to engage with the media, while ensuring that the families were fully informed of the potential risks and consequences. Nonetheless, not all children chose to engage with the media, highlighting the need for a flexible, individualized approach to media engagement, tailored to each child's preferences and needs.

Studies on other trauma survivors further highlight the complex relationship between media interactions and social responses, with both positive and negative outcomes reported. Research on child sexual abuse survivors, for example, has shown that negative reactions from individuals, systems, and the media can be especially damaging (Attrash-Najjar & Katz, 2023; Attrash-

Najjar et al., 2024). Similarly, Cherry's (2021) research on trauma survivors—including those who experienced attempted homicide, the murder of a loved one, or traffic fatalities—demonstrated a range of responses to media exposure. Negative effects included the spread of misinformation, violations of privacy, and perceived harassment, with some survivors reporting that recounting their stories in the media triggered re-traumatization. Conversely, positive experiences included empathetic journalists, opportunities to honor loved ones, a sense of seeking justice, community support, and the use of media as a platform for advocacy. Notably and interestingly, many survivors reported experiencing both positive and negative effects simultaneously (Cherry, 2021).

In Cherry's (2021) study, survivors offered useful advice to various stakeholders, including the media, fellow survivors, investigators, and victim support organizations. They urged the media to be more empathetic, respectful, and patient, to fact-check diligently, and to cover underreported cases more thoroughly. To fellow survivors, they recommended waiting until they felt ready to engage with the media, appointing a spokesperson, or choosing to avoid media interaction altogether. Investigators and victim support organizations were advised to provide empathetic and sensitive guidance regarding media engagement (Cherry, 2021).

The experiences of the returning Israeli children, coupled with the insights from trauma survivors in other contexts, underscore the dual role that media can play in the recovery process. While media engagement can be empowering and validating for some, it also has the potential to cause harm if mishandled. Therefore, it is essential to offer survivors—particularly children—informed choices, respect, and support as they navigate decisions regarding media interactions.

The role of routine in children's reintegration and children's involvement in activism

The guidelines initially emphasized the importance of establishing a routine for children returning from captivity, although they underscored the importance of providing children with choices and being flexible. During the first week, they recommended creating an intermediate routine with achievable, optional goals, while prioritizing the children's needs and avoiding overwhelming them. The guidelines also suggested maintaining regular rest periods, balanced meals, moderate outdoor physical activity, and limiting social gatherings. Additionally, they advised that the children be allowed to engage in behaviors such as seclusion, prolonged sleep, or age-regressive actions like using diapers, bottles, or co-sleeping with an adult. After this initial period, the guidelines suggested that within the first six months, it would be important to establish a stable and supportive routine, encouraging the children to return to their previous routines or to develop new ones. These recommendations proved largely beneficial, with some adjustments necessary based on individual circumstances.

For instance, professionals were initially uncertain whether returning to school would be appropriate for the children. Some believed that resuming school might provide structure and

routine, contributing to their recovery. However, listening to the children's feedback in practice revealed that many did not feel safe returning to school, especially with the ongoing war in Israel and the other disruptions and losses they had experienced. For these children, the school environment triggered feelings of insecurity. Others expressed a desire to split their time between schooling and engaging in activities like advocating for the release of the remaining hostages, indicating the need for flexibility in reintegration strategies.

Relatedly, activism also emerged as an area of uncertainty for both the guidelines and the professionals supporting these children. There were concerns that involvement in activism might re-traumatize the children, prolong their existing trauma, or hinder their recovery and reintegration. Some professionals anticipated that the children might prefer to move forward and refrain from discussing their abduction and captivity. However, for many, activism became a liberating and empowering experience. It gave them a sense of agency, control, and the opportunity to reclaim their voice. Furthermore, it was important to recognize that some children still had loved ones held captive in Gaza. Activism allowed them to feel less helpless and more actively engaged in efforts to assist their loved ones. For some, it also helped them cope with survivor's guilt, as they grappled with returning home while others remained in captivity. Engaging in activism allowed them to channel these emotions in a constructive manner, making a positive contribution to their psychological well-being.

Overall, these examples of monitoring the children and adapting the approach to their care in response to their needs and wants underscore the importance of a bottom-up approach to trauma care, where the insights and experiences of the children themselves shape their recovery. This bottom-up approach is vital alongside a top-down structure, as it ensures that care remains updated, individualized, and responsive to each child's unique needs. Given the limited knowledge about how best to care for returning children, real-time learning from them is crucial. By actively involving the children in shaping their care, their rights are realized, and their well-being is prioritized, allowing for more effective and appropriate interventions that truly support their recovery.

Personal and Professional Struggles in the Field: Social Workers on the Frontlines

Alongside the importance of bottom-up learning for understanding the children's needs and wants, this style of knowledge acquisition was also important for improving the understanding of how to support their social workers. As mentioned, weekly meetings were held with the children's social workers, headed by Prof. Carmit Katz and Rakefet Atzmon, throughout their care to learn not only about the children but also about how the social workers were coping in providing this care. Upon the children's return, the social workers also had to overcome some personal and professional challenges. One difficulty discussed was that the social workers had to support children dealing with a level of violence unprecedented in Israel's recent history.

Although Israel has experienced abduction and hostage-taking before in the context of war and terrorism, it usually involved the capture of soldiers as prisoners of war, not children. In addition, although conflict and terrorism are unfortunately commonplace in Israel, rarely have so many children experienced or witnessed such levels of brutality and violence, and seldom all at once. Without prior experience in treating such cases, social workers relied on existing knowledge about trauma care and the newly developed guidelines while adapting their approaches to this unique situation.

A further challenge was that many social workers were also deeply affected by the events of October 7th and the ongoing war. On a personal level, some had family members, friends, or neighbors who were killed, injured, or abducted. Others had had their homes destroyed or were displaced. Even those not directly impacted experienced the national collective trauma that took a psychological toll on the community and extended beyond those directly affected (Hirschberger, 2018). Many social workers were working through their own trauma while simultaneously helping the children cope with theirs, grappling with the ongoing violence, the threat of rocket attacks, and the profound violation of feeling safe in their own country.

This situation created a "shared traumatic reality" in many ways, a concept describing circumstances in which professionals face the same trauma as their clients while working in the same affected community. In such situations the professional faces dual exposure to trauma, both as a member of the affected community and as a professional offering services to individuals suffering from the disaster's effects (Baum, 2011; Dekel & Baum, 2010). Shared traumatic realities occur in varied contexts, including large-scale atrocities and catastrophes such as natural disasters, terrorist attacks, and wars (Dekel & Baum, 2010). According to Dekel and Baum's (2010) review, some studies (e.g., Baum, 2004; Cohen et al., 2006; Eidelson et al., 2003; Nuttman-Shwartz & Dekel, 2007; Tosone et al., 2003) have shown that in such contexts, professionals often experience personal and professional challenges, such as feelings of helplessness, sorrow, grief, and uncertainty, as well as a diminished sense of competence in doing their jobs. Similar dynamics have been documented in other traumatic events, such as the aftermath of 9/11 (Saakvitne, 2002). Similarly, in the setting of the Russia-Ukraine war, Ilyukhina (2023) described being a therapist in Ukraine and having a shared traumatic reality with clients: "The work of a Ukrainian psychologist during the war created new challenges that we had never encountered before. Each of us is a participant in these events... we all, psychologists and patients, were immersed in similar processes... It is quite interesting and very unusual to be in similar circumstances with your clients" (pp. 412-413). Israeli therapists working with children after the Second Lebanon War also reported the dual burden of personal and professional trauma, sometimes leading to vicarious traumatization (Cohen et al., 2015). However, it is important to note that these shared realities also had positive effects. Many professionals reported more job satisfaction, closer connections with their clients, increased

empathy, and personal growth (Batten & Orsillo, 2002; Cohen et al., 2015; Dekel & Baum, 2010; Soliman et al., 1998).

Finally, an additional challenge for social workers in their jobs was that the children were returning to a country still at war, meaning they were exposed to conditions of continuous traumatic stress. This concept, developed in response to apartheid-era South Africa, refers to the unique difficulties faced by those who remain under the constant threat of further victimization (Hulley et al., 2022; Straker, 2013; Straker & the Sanctuaries Counselling Team, 1987). The abducted Israeli children returned to conditions of continuous traumatic stress—rockets were still falling, their homes were destroyed, their loved ones were still held captive, and many were internally displaced. As such, they could not fully enter a post-traumatic recovery phase because the trauma was ongoing. Social workers had to work on helping the children feel safe and secure in an environment still fraught with danger and instability.

Conclusion

In conclusion, this practice brief underscores the critical importance of integrating both top-down and bottom-up approaches into the care of returning child hostages, as demonstrated by the model used in the reintegration of the child abductees in Israel. It highlights the need for guidelines that are grounded in key trauma-informed principles while remaining adaptable and flexible enough to accommodate individual needs, uphold the children's rights, and respond to diverse real-time situations. Although rooted in the Israeli context, the insights presented here have international relevance, offering valuable considerations for professionals globally caring for returning child hostages. Central to this approach is the incorporation of core values—empowering children, safeguarding their rights, promoting their well-being, and providing validation and safety—into global guidelines. Ultimately, effective care for returning children is not built on rigid protocols but on enduring principles that serve as anchors during times of uncertainty. Future research and empirical studies are needed to test and refine these ideas, ensuring their applicability and effectiveness across different contexts and scenarios.

References

- Aebischer Perone, S., Althaus, F., Chappuis, N., Aguirre Zimmerman, N., Martinez, E., & Regel, S. (2018). Psychological support post-release of humanitarian workers taken hostage: The experience of the International Committee of the Red Cross (ICRC). *British Journal of Guidance & Counselling*. DOI: 10.1080/03069885.2018.1461193
- Amnesty International. (2023). Nigeria: Nine years after Chibok girls' abducted, authorities failing to protect children. *Amnesty International*.
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/04/nine-years-after-chibok-girls-abducted/>

- Amnesty International. (2024). Israel/ OPT: Hamas and other armed groups must immediately release civilians held hostage in Gaza. *Amnesty International*. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/07/israel-opt-hamas-and-other-armed-groups- must-immediately-release-civilians-held-hostage-in-gaza/>
- Attrash-Najjar, A., Jacobson, M., & Katz, C. (2024). "I lived but I wasn't alive": Examining responses of formal systems to child sexual abuse as described in survivors' testimonies to the Israeli Independent Public Inquiry. *Children and Youth Services Review*, 107818. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107818>
- Attrash-Najjar, A., & Katz, C. (2023). The social response to child sexual abuse: Examining parents, perpetrators, professionals and media responses as described in survivors' testimonies to the Israeli Independent Public Inquiry. *Child Abuse & Neglect*, 135, 105955. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105955>
- Barnes, J. S., & Andrews, M. (2019). Meeting survivors where they are: The vital role of trauma-informed and competent clinicians in primary care. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 28(5), 601–612. <https://doi.org/10.1080/10926771.2019.1587559>
- Batten, S. V., & Orsillo, S. M. (2002). Therapist reactions in the context of collective trauma. *Behavior Therapist*, 25(2), 36–40. <http://psycnet.apa.org/record/2002-13722-004>
- Baum, N. (2004). Social work students cope with terror, *Clinical Social Work Journal*, 32(4), pp. 395–413.
- Baum, N. (2011). Trap of conflicting needs: helping professionals in the wake of a shared traumatic reality. *Clinical Social Work Journal*, 40(1), 37–45. <https://doi.org/10.1007/s10615-011-0347-0>
- Belsky, J. (2008). War, trauma and children's development: Observations from a modern evolutionary perspective. *International Journal of Behavioral Development*, 32(4), 260–271. <https://doi.org/10.1177/0165025408090969>
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513–531. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.32.7.513>
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Harvard University Press.
- Carlson, E. B., & Dalenberg, C. J. (2000). A conceptual framework for the impact of traumatic experiences. *Trauma, Violence & Abuse*, 1(1), 4–28. <https://doi.org/10.1177/152483800001001002>
- Cherry, T. K. (2021). Trauma survivors and the media: A qualitative analysis. *Journal of Community Safety and Well-Being*, 6(3), 127–132. <https://doi.org/10.35502/jcswb.218>
- Cohen, E., Roer-Strier, D., Menachem, M., Fingher-Amitai, S., & Israeli, N. (2015). "Common-

Fate": Therapists' benefits and perils in conducting child therapy following the shared traumatic reality of war. *Clinical Social Work Journal*, 43(1), 77–88. <https://doi.org/10.1007/s10615-014-0499-9>

Cohen, M., Gagin, R. and Peled-Avram, M. (2006) Multiple terrorist attacks: Compassion fatigue in Israeli social workers, *Traumatology*, 12(4), pp. 293–301.

Dekel, R., & Baum, N. (2010). Intervention in a shared traumatic reality: a new challenge for social workers. *The British Journal of Social Work*, 40(6), 1927–1944. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcp137>

Eidelson, R. J., D'Alessio, G. R. and Eidelson, J. I. (2003). The impact of September 11 on psychologists, *Professional Psychology: Research and Practice*, 34(2), 144 – 50.

Gossmann, E., Erlewein, K., Hiller, T., Mayer, P., Sachser, C., Clemens, V., & Fegert, J. M. (2024). The impact of abduction and hostage-taking on the mental health of children and adolescents: A scoping review. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 33(4), 1217–1226. <https://doi.org/10.1007/s00787-023-02362-x>

Greenbaum, C. W., Haj-Yahia, M. M., & Hamilton, C. (Eds.). (2020). *Handbook of political violence and children: Psychosocial effects, intervention, and prevention policy*. Oxford University Press.

Hirschberger, G. (2018). Collective trauma and the social construction of meaning. *Frontiers in Psychology*, 9, 1441. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01441>

Hulley, J., Wager, K., Gomersall, T., Bailey, L., Kirkman, G., Gibbs, G., & Jones, A. D. (2022). Continuous traumatic stress: Examining the experiences and support needs of women after separation from an abusive partner. *Journal of Interpersonal Violence*, 38(9–10), 6275–6297. <https://doi.org/10.1177/08862605221132776>

Human Rights Watch. (2014). "Those Terrible Weeks in their Camp": Boko Haram Violence against Women and Girls in Northeastern Nigeria. In *Human Rights Watch*.

https://features.hrw.org/features/HRW_2014_report/Those_Terrible_Weeks_in_Their_Camp/index.html

Human Rights Watch. (2023). *Hamas, Islamic Jihad: Holding Hostages is a War Crime* [Press release]. Retrieved August 19, 2024, from <https://www.hrw.org/news/2023/10/19/hamas-islamic-jihad-holding-hostages-war-crime>

Ilyukhina, A. (2023). Siblings in wartime treatment: A Ukrainian perspective. *Psychoanalysis Self and Context*, 18(3), 412–415. <https://doi.org/10.1080/24720038.2023.2209612>

Jessensky, F., & Rupps, M. (2018). "May the burden of your ordeal gradually fade from memory": Dealings with former hostages of the hijacked Lufthansa aircraft 'Landshut.' In *De Gruyter eBooks* (pp. 77–102).

Katz, C., David, P., Rosenthal, A., & Ben-Meir, O. (2023a). Madrich LeKabalat HaYeladim HaChatufim: Madrich HaMeyoad LeAchraim VeLaDmuyot Mashmauyot BeChayey HaYeled [Guide for receiving the kidnapped children: A guide intended for those responsible and significant figures in the child's life]. In *The Haruv Institute*. Retrieved August 22, 2024 <https://shorturl.at/qpr8t>

Katz, C., David, P., Rosenthal, A., & Ben-Meir, O. (2023b). Madrich LeKabalat HaYeladim HaChatufim [Guide for receiving the kidnapped children]. In *The Haruv Institute*. Retrieved August 22, 2024 <https://shorturl.at/ggLRB>

Katz, C., Jacobson, M., & Rosenthal, A. N. (2024). Reclaiming their rights: A comprehensive framework for the reintegration of children abducted and held hostage during armed conflict and political violence. *Children and Youth Services Review*, 107696. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107696>

Lee, C. (2013). Democracy, civil liberties, and hostage-taking terrorism. *Journal of Peace Research*, 50(2). <https://doi.org/10.1177/0022343312465424>

Lieberman, A. F., & Van Horn, P. (2009). Giving voice to the unsayable: Repairing the effects of trauma in infancy and early childhood. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics*, 18(3), 707–720.

Nuttman-Shwartz, O. and Dekel, R. (2007) Challenges for students working in a shared traumatic reality, *British Journal of Social Work*, 37(7), pp. 1247 –61.

Okello, J., Onen, T. S., & Misisi, S. (2007). Psychiatric disorders among war-abducted and non-abducted adolescents in Gulu district, Uganda: a comparative study. *African Journal of Psychiatry*, 10(4). <https://doi.org/10.4314/ajpsy.v10i4.30260>

Plattner, D. (1984). *Protection of children in international humanitarian law*. International Committee of the Red Cross. <https://www.icrc.org/en/doc/resources/documents/article/other/57jmat.htm>

Saakvitne, K. W. (2002). Shared trauma: the therapist's increased vulnerability. *Psychoanalytic Dialogues*, 12(3), 443–443.

Save the Children. (2023a). *Nigeria: More than 1,680 schoolchildren kidnapped in Nigeria since the 2014 Chibok girls abduction* [Press release]. Retrieved August 19, 2024, from <https://www.savethechildren.net/news/nigeria-more-1680-schoolchildren-kidnapped-nigeria-2014-chibok-girls-abduction>

Save the Children. (2023b). Stop the war on children: Let children live in peace. In *Save the Children*. Retrieved August 19, 2024, from

https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/SWOC_report_2023_WEB.pdf/

Sky News. (2023). Israel-Hamas war: Who are the 37 young hostages held in Gaza? *Sky News*. <https://news.sky.com/story/israel-hamas-war-who-are-the-37-young-hostages-held-in-gaza-12999303>

Soliman, H. H., Lingle, S. E., & Raymond, A. (1998). Perceptions of indigenous workers following participation in a disaster relief project. *Community Mental Health Journal*, 34(6), 557–568. <https://doi.org/10.1023/a:1018706900439>

Straker, G. (2013). Continuous traumatic stress: Personal reflections 25 years on. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 19(2), 209–217. <https://doi.org/10.1037/a0032532>

Straker, G. & The Sanctuaries Counselling Team. (1986). The continuous traumatic stress syndrome: The single therapeutic interview. *Psychology in Society*, 8, 48–78. Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA). (2014). *SAMHSA's concept of trauma and guidance for a trauma-informed approach*. National Center on Substance Abuse and Child Welfare. https://ncsacw.acf.hhs.gov/userfiles/files/SAMHSA_Trauma.pdf

Times of Israel Staff. (2023). The children believed held hostage in Gaza, many of whom could be freed in Hamas deal. *The Times of Israel*. <https://www.timesofisrael.com/the-children-believed-held-hostage-in-gaza-many-of-whom-could-be-freed-in-hamas-deal/>

Tosone, C., Lee, M., Bialkin, L., Martinez, A., Campbell, M., Martinez, M. M., Charters, M., Milich, J., Gieri, K., Riofrio, A., Gross, S., Rosenblatt, L., Grounds, C., Sandler, J., Johnson, K., Scali, M., Kitson, D., Spiro, M., Lanzo, S. and Stefan, A. (2003) Shared trauma, *Psychoanalytic Social Work*, 10(1), pp. 57–77

United Nations. (2013). The Six Grave Violations Against Children During Armed Conflict: The Legal Foundation. In *United Nations*.

https://childrenandarmedconflict.un.org/publications/WorkingPaper-1_SixGraveViolationsLegalFoundation.pdf

United Nations. (2024). Official visit of the Office of the SRSG-SVC to Israel and the occupied West Bank 29 January –14 February 2024.

https://news.un.org/en/sites/news.un.org/en/files/atoms/files/Mission_report_of_SRSG_SVC_to_Israel-oWB_29Jan_14_feb_2024.pdf

United Nations Children's Fund. (2022). 25 years of Children and Armed Conflict: Taking action to protect children in war. In *United Nations Children's Fund*. <https://www.unicef.org/media/123021/file/25%20Years%20Children%20in%20Armed%20Co>

nflict.pdf

United Nations Convention on the Rights of the Child. (1989). *Treaty Series, 1577*. <https://www.unicef.org/media/52626/file>

United Nations General Assembly Security Council. (2022). Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General. In *United Nations* (A/76/871-S/2022/493). Retrieved August 19, 2024, from <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n22/344/71/pdf/n2234471.pdf>

United Nations General Assembly Security Council. (2024). Children and armed conflict: Report of the Secretary-General. In *United Nations* (A/78/842-S/2024/384). Retrieved August 19, 2024, from <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/095/07/pdf/n2409507.pdf>

Winkler, N., Ruf-Leuschner, M., Ertl, V., Pfeiffer, A., Schalinski, I., Ovuga, E., Neuner, F., & Elbert, T. (2015). From war to classroom: PTSD and depression in formerly abducted youth in Uganda. *Frontiers in Psychiatry, 6*. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2015.00002>

Addressing the "Migrant Crisis" in New York City:**A case study from, New York Presbyterian Hospital, an Academic Medical Center****Nathaniel Kratz*****Jon Valencia*****Tenesia Richards*****Dodi Meyer*****Abstract**

Global migration is increasing due to political, socio-economic, and environmental pressures. In 2022, 108.4 million people were forcibly displaced, including 35.3 million refugees and 43.3 million children. In the U.S., particularly New York City, a surge in migrants has been termed a "migrant crisis." The United Nations defines migration crisis as "complex and generally large-scale migration flows, as well as the mobility patterns [...] that often lead to considerable vulnerabilities for affected people and communities, and pose serious migration management challenges" (International Organization for Migration, n.d.). Despite international human rights frameworks, U.S. policies often fail to protect migrant rights, especially for vulnerable children. Increasing migration driven by climate change and environmental, financial, and political crises underscores the need for healthcare systems to innovate and integrate community-engaged strategies. It also emphasizes the crucial role academic health centers can play in supporting marginalized communities. In New York City, many migrants lack community connections, requiring collaboration among grassroots groups, nonprofits, and municipal agencies to meet urgent needs. This paper describes how NewYork-Presbyterian Hospital (NYP), in partnership with community organizations, is addressing these needs through initiatives like needs assessments, clinical services, legal assistance, safe spaces for children, job training, and promoting self-sufficiency.

Keywords: Migrant Health; Global Migration; Displaced Children; Community Collaboration; Asylum Seekers; Health Equity.

* NewYork-Presbyterian Hospital.

Background

Migration is on the rise globally, because of intersecting political, socio-economic and environmental pressures. An estimated 108.4 million people worldwide were forcibly displaced due to conflict, persecution, violence, or natural disasters in 2022, of whom 35.3 million people are considered refugees (UNHCR, 2022). Children are disproportionately represented among these displaced people: 43.3 million children were displaced in 2022, including 17.5 million refugees or asylum seekers (UNICEF, n.d.). These trends underscore the crucial need for coordination between government and civil society in the United States (US), particularly as the country has received four times as many asylum seekers as compared to the previous year, making the US the largest recipient by a substantial margin (U.S. Customs and Border Protection, n.d.).

An influx of new immigrants in New York City in the spring of 2022, including many children, has posed unique humanitarian, logistical, and financial challenges. While not unprecedented in a 'city of immigrants', this influx has been used as a means to weaponize migration as a political issue. At the same time, due to the fact that many have been bused to the city by border state governors, many of these newly arrived migrants lack the previously existing community connections that have helped prior waves of immigrants to acclimatize and navigate the city (Migration Policy Institute, 2023), highlighting the importance of collaboration in addressing this issue through a broad coalition of grassroots groups, community-based nonprofit organizations, municipal agencies and the healthcare sector.

Terminology

It is important to clarify the use of terminology when discussing the "migrant crisis" facing the United States, particularly in New York City. The term is currently being used by local and national politicians to describe the recent arrival of populations entering the country through its southern border, yet the conversation usually fails to capture the complex political, environmental, and economic factors that drive migration, while also neglecting the legal status and rights of the migrants themselves. The International Organization of Migration describes a crisis to include the impact on the migrants and the country receiving them, as it "often leads to considerable vulnerabilities for affected people and communities and pose serious migration management challenges in the longer term" (OIM Oficina Regional para Centroamérica, 2024). To better understand the situation in New York City and other large urban centers in the United States, it is essential to define the terms refugee, asylum seeker, and migrant. A refugee is someone who has fled their own country due to the risk of human rights violations and persecution and must seek safety elsewhere. Their government cannot or will not protect them. Refugees have a right to protection under international law. An asylum seeker is a person who

is seeking refugee status; this person has left their country and is seeking protection from persecution and serious human rights violations in another country but has not yet been legally recognized as a refugee and is waiting to receive a decision on their asylum claim (Amnesty International, n.d.). Refugees and asylum seekers are protected legal classes, and their rights must be upheld. In contrast, the term migrant does not reflect a formal legal status but can be understood to refer to people staying outside their country of origin. Some may be transient, and others may be permanent (immigrant). As there is no internationally accepted legal definition of a migrant, the word, in most instances, is used to generate fear and avoid the country's legal obligation to those who are lawfully seeking asylum.

Human Rights Framework

Despite the existence of numerous international statutes that provide a human rights framework for the treatment of asylum seekers (e.g. the 1948 United Nations [UN] Declaration of Human Rights, the 1966 International Covenant on Civil and Political Rights, and the 1989 UN Convention on the Rights of the Child), the erosion of the asylum process in the United States continues to be a pressing issue that directly threatens the human rights of migrants (Meissner, Hipsman, & Aleinikoff, 2018).

After several failed attempts at universal protection of migrants in the US, former President Jimmy Carter signed the Refugee Act of 1980 into law. This act formalized a process for those seeking asylum in the United States as well as creating the Federal Refugee Resettlement Program to provide for the effective resettlement of refugees and to assist them in achieving economic self-sufficiency as quickly as possible after arrival to the US.

Specifically regarding children, the United States and Somalia are still the only two countries in the world which have failed to ratify the UN Convention on the rights of the child, ignoring among others, Article 9.1 that states that a country

"shall ensure that a child shall not be separated from his or her parents against their will, except when competent authorities subject to judicial review determine that such separation is necessary for the best interests of the child" (United Nations, 1989)

This lack of protection directly impacts the quality of the lives of migrant children, making them vulnerable and in need of advocacy.

In 1997, the Flores agreement was signed, which established national minimum standards for the treatment, placement, and release of detained immigrant children. However, this agreement was not enough to prevent the ongoing crisis because

“by late 2017, the government led by former president Trump, was separating families along the length of the U.S.-Mexico border, including families arriving through official ports of entry” (Southern Poverty Law Center, 2022).

On May 7th, 2018, the U.S. Department of Justice (DOJ) announced it had implemented a “zero tolerance” policy, dictating that all migrants who cross the border without permission, including those seeking asylum, be referred to the DOJ for prosecution. Undocumented asylum seekers were imprisoned, and any accompanying children under the age of 18 were handed over to the U.S. Department of Health and Human Services (HHS), which sent them miles away from their parents and scattered them among 100 Office of Refugee Resettlement (ORR) shelters and other care arrangements across the country. Hundreds of these children, including infants and toddlers, were under the age of five. When Biden was inaugurated in January 2021, he pledged to end family separations and his administration began to reunite some families. However, the crisis is far from over, as families are still being separated through detention and deportation under the current Biden administration (Lapidus, 2024).

An influx of migrants in New York City

In the spring of 2022, a large influx of migrants from Latin America, Africa and Asia—specifically from countries including Venezuela, Ecuador, Guinea, Colombia, China and Haiti—arrived at the US southern border lawfully seeking asylum (Rubinstein & Ngu, 2023). The Republican governors of Texas and Arizona utilized this surge and initiated a practice known as ‘busing’ (Office of the Texas Governor, 2024). These newly-arrived migrants and their children—who had been legally admitted to the country as asylum seekers—were put on buses without proper consent and transported to urban centers controlled by Democrats such as New York City, Chicago, and Washington. The border state governments instead of coordinating with receiving cities, unloaded the migrants at bus terminals without any resources. The lack of coordination and resources has left these individuals, many of whom lack necessary medications and even basic essentials like shoes, in a dire situation.

By the beginning of summer 2022, an average of 200 migrants, along with many children, were arriving each day at the Port Authority bus terminal in New York City, with no coordination with the city to receive them. The power of community action was demonstrated as a grassroots coalition quickly sprang up to attempt to meet the needs of this population: volunteer navigators greeted new arrivals and helped them to find food, shelter, and to begin the legal process for their asylum applications, a testament to the strength of community. Despite the growth of this ad hoc response into consistent support and increasing efforts, along with the municipal and state governments beginning to offer aid, there continues to be a tremendous need that strains an already threadbare social safety net.

As of June 2024, more than 200,000 individuals have arrived to New York City, with an average of 300-500 new arrivals daily (New York City Mayor's Office, 2024). Social services remain severely stretched, with an overloaded shelter system and many barriers to accessing healthcare as well as other services. Meanwhile, new limits on shelter stays place increasing pressure on these asylum seekers as they are removed from shelters. Although most, if not all, recently arrived people want to work, under federal law they are not able to do so until they have begun adjudication of their asylum cases, a process which can take over a year. This lack of resources, coupled with an inability to work legally, places them in danger of food and housing insecurities, as well as labor exploitation and sexual trafficking. The situation is particularly dire for children. Despite being eligible for public health insurance, school attendance, and supplemental nutrition, the lack of safe spaces for young children means that many are forced to accompany their parents as they look for work, beg for money or sell cheap goods in the streets and subways (Ashford, 2024).

Support for Asylum Seekers

NewYork-Presbyterian (NYP) is one of the nation's most comprehensive integrated academic healthcare systems. In collaboration with two world-class medical schools, Weill Cornell Medicine and Columbia University Vagelos College of Physicians and Surgeons, NYP is comprised of ten campuses with over 4,000 beds and more than 10,000 affiliated physicians and nearly 40,000 employees. NewYork-Presbyterian sees more than 5.2 million visits annually, including over 25,000 infant births and more than 608,000 emergency department visits. NYP's Division of Community and Population Health has a 25-year history of collaborating with community partners across New York City, through a community-academic partnership framework, to improve the health and well-being of communities as it strives to achieve health equity for all. Over the past two years, the division has crafted a strategic framework, to guide NYP's response to asylum seekers. This framework incorporates a needs assessment and promotion of self-sufficiency as a guiding principle.

Convening across the hospital's campuses and community programs to coordinate care, the division has fostered a culture of collaboration, a culture that is deeply informed by our invaluable community partners. A large group of physicians, social workers, public health practitioners, students and hospital administrators, collaborating with community organizers, non-profits, and city agencies, have been able to create several initiatives to address pressing needs. These initiatives are focused on providing direct clinical services and offering resources to promote autonomy and self-sufficiency, which are a testament to the power of teamwork and shared goals. Specifically, we will now describe our involvement in a needs assessment, our model to provide direct clinical services, our efforts to promote self-sufficiency, and our

collaboration with an organization, Early Starters International, that offers safe spaces for children.

Identifying needs

In February 2024, NewYork-Presbyterian in partnership with Make the Road NY, a community-based immigration advocacy and service organization, conducted a survey of migrants. The findings revealed significant challenges, with nearly half (44%) not currently English-speaking, and only 39% reported having family or loved ones in New York City. Nearly all (92%) were looking for work, but only 3% reported having found steady work. Of those with steady work, about a third reported not receiving minimum wage or timely pay or feeling threatened due to their immigration status. While 32% reported having applied for a work authorization, only 7% reported having received their permit. A lack of childcare options was identified by a significant number (37%) as a major hurdle to finding work (Make the Road NY, 2024). These findings underscore the urgent need for support and awareness in our community and highlights the importance of community support in addressing these challenges.

At the same time, in March and April of 2024, a grassroots network of volunteers and social workers conducted a survey of community needs among asylum seekers who were selling candy in the subway (Algún Día & New York Immigration Coalition, 2024). Their findings indicated a significant issue: that despite the fact that the New York State department of labor has identified over 40,000 positions open to migrants, a staggering 88% of migrant respondents indicated that they began vending in the subway due to lack of other options. The survey also revealed that 42% of the respondents identified a lack of childcare as a major obstacle, a distressing situation that echoed the findings of the previous Make the Road NY and NewYork-Presbyterian survey.

Provision of direct clinical services

In partnership with an immigration non-profit organization, the hospital performed a clinical needs assessment of migrants to guide further initiatives and provision of care. Consistent needs identified included resource navigation, dental care, treatment for mental health, acute injuries, chronic conditions, provision of medications, and prenatal care for pregnant women. Migrants were arriving at all hours with multiple needs, sometimes including urgent medical care such as a diabetic child in crisis because their insulin and other medications were confiscated at the border; a child requiring urgent knee surgery because of an untreated infection acquired on their journey from South America; and children with asthma in acute severe respiratory distress due to a lack of medication. In response, a group of volunteers developed a city-wide resource map to assist in meeting basic needs that included accessing medical care. In addition, volunteer doctors 'staffed' nascent migrant WhatsApp groups,

providing guidance on who might need urgent medical care, and assisting in triage. To bring care to where the people were congregated, the division began to organize a comprehensive series of pop-up clinics in churches and community centers where asylum seekers could access doctors, receive free medications, needed vaccines, resource navigation, along with basic essentials like diapers, hygiene products, food and clothing. The division developed a system of expedited referral pathways for free medical care to enable quick access to hospital emergency rooms and primary care. Using the hospital’s school-based health center program, the division has been able to address the significant ongoing need for childhood vaccinations. Specific workflows, order sets and clinical note templates were created to better care for children interfacing with the hospital system (Berlant, Brighton, Estrada Guzman, & Banker, 2023). Training of medical trainees has been integral to our work to ensure that doctors in the future have the knowledge skills and attitude required to treat this patient population.

Promotion of self-sufficiency

People arriving in New York City (with or without their consent) want to work, provide for their families and embark on the long journey of establishing a life in this country. The overall goal is to help people attain self-sufficiency and give them the basic tools needed to achieve this. This has included offering legal assistance, job training opportunities and provision of cellphones to facilitate employment applications. Through our city-wide network of partnerships with social service agencies, grass root and other community-based organizations, we have been able to achieve this. For example, NYP partners with legal non-profits which have sponsored clinics to assist with asylum applications. Community-based organizations provide job training opportunities including the ability to obtain essential certifications such as with the federal Occupational Safety and Health Administration (OSHA), which is required to find construction work. Our collective efforts have made a significant impact, and we are proud of the success stories that have emerged from our work.

Safe spaces for children

Our needs assessments have repeatedly underscored the urgent need for safe spaces for children. To better address the pressing need, NYP has partnered with Early Starters International, a nonprofit educational humanitarian organization. This partnership is dedicated to providing safe early learning and play spaces for children from zero to three years of age who are experiencing disasters and emergency situations worldwide.

The model for the safe space is designed to provide stability and community for children who have been displaced and who are often traumatized by their journeys. It offers an opportunity for children to connect with others and help them develop social and emotional skills crucial to their wellbeing. The spaces are located in New York City shelters where migrants reside, serving a dual purpose. It is run by mothers who are residing in the shelter, making them linguistically

and culturally competent. These mothers, who not only receive financial stipends but also undergo training in early childhood education and child development, are empowered to make a significant difference in their children's lives and are equipped with useful workforce skills, fostering optimism about their future.

The partnership with Early Starters is not just about the present, but also about supporting their success for the future. We've conducted doctor-led pediatric and maternal health workshops for all caregivers at the shelter, delivered age-appropriate books to promote early literacy, and provided healthy snacks to balance the families' lack of cooking space in the shelters. However, it's the community health workers who are currently helping caregivers navigate the complex early childhood education system for children with developmental delays. The division is also planning to offer their medical mobile unit to provide maternal health services to those in need. Our long-term goal is to provide every child with the opportunity to lead a healthy and well-balanced life, regardless of their mode of entry to the country or current immigration status. This vision of a healthier future for all children is what drives our partnership with Early Starters.

Conclusions: A path forward

The "migrant crisis" continues to present a series of complex challenges in New York City. Regardless of the cause, its impacts on health and wellbeing, especially for children and families, are unmistakable and must be addressed. The scale of the challenge has forced grassroots groups, nonprofits, schools, and health systems to stretch in new ways to meet overwhelming needs, often in ways that feel novel or unorthodox. For health systems, more often accustomed to providing biomedical care within the walls of clinics and hospitals, it has reinforced the interconnectedness of health with environment and circumstances, enlightening us about the broader factors influencing health. This understanding has prompted to focus efforts on addressing upstream factors of health. It is time to innovate to expand our outreach efforts and to create new collaborations, workflows, and systems to respond to this growing need.

The certainty of increased worldwide migration due to worsening climate change and other environmental, financial, and political crises underlines the need for health care systems like ours to be creative and continue to embed this work within community-engaged strategies. It highlights the meaningful role that an academic health center can play in supporting the most marginalized communities.

References

Algún Día & New York Immigration Coalition. (2024, January). Lack of Child Care Keeps Migrant Candy Sellers Underground. <https://www.nyic.org/wp-content/uploads/2024/06/Findings-Surveying-Migrant-Candysellers.pdf>

Amnesty International. (n.d.). Refugees, asylum seekers and migrants. <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/>

Ashford, G. (2024, March 13). Migrant children selling candy in the subway face new laws. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2024/03/13/nyregion/migrant-children-selling-candy-subway-laws.html>

Berlant, Z. S., Brighton, H. M., Estrada Guzman, M. C., & Banker, S. L. (2023). Crossing the Bridge: Best Practices for the Care of Immigrant Children in Hospital Spaces. *Hospital Pediatrics*, 13(11), e351–e354. <https://doi.org/10.1542/hpeds.2023-007176>

International Organization for Migration. (n.d.). *What is a migration crisis and how to address it integrally?* Regional Office for Central America, North America, and the Caribbean, International Organization for Migration. <https://americas.iom.int/en/blogs/what-migration-crisis-and-how-address-it-integrally>

Lapidus, S. (2024, July 15). Migrant advocates say Border Patrol separates families before deportation. *Arizona Republic*. <https://www.azcentral.com/story/news/politics/immigration/2024/07/15/advocates-say-border-patrol-separates-families-before-deportation/74343251007/>

Make the Road NY. (2024). Leaving Behind the Newest New Yorkers: Shortcomings to Welcoming Asylum Seekers to New York City in 2024.

Meissner, D., Hipsman, F., & Aleinikoff, T. A. (2018). The U.S. Asylum System in Crisis: Charting a Way Forward. *Migration Policy Institute*.

Migration Policy Institute. (2023, July 7). *U.S. cities are innovating to integrate new arrivals—Will it be enough?* <https://www.migrationpolicy.org/article/us-cities-innovations-integrate-arrivals>.

New York City Mayor's Office. (2015, July 11). *New York City's Asylum Application Help Center Wins American Bar Association's Hodson Award*. <https://www.nyc.gov/office-of-the-mayor/news/538-24/new-york-city-s-asylum-application-help-center-wins-american-bar-association-s-hodson-award-for>

Office of the Texas Governor. (2024, January 12). *Texas Transports over 100,000 Migrants to Sanctuary Cities*. <https://gov.texas.gov/news/post/texas-transport-over-100000-migrants-to-sanctuary-cities>

ONU Migración Americas. (2024). *What is a migration crisis and how to address it integrally*. <https://rosanjose.iom.int/en/blogs/what-migration-crisis-and-how-address-it-integrally>

Rubinstein, D., & Ngu, A. (2023, August 15). What to know about the migrant crisis in New York City. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/article/nyc-migrant-crisis-explained.html>.

Southern Poverty Law Center. (2022, March 23). Family separation timeline. <https://www.splcenter.org/news/2022/03/23/family-separation-timeline>

UNICEF. (2024, June). *Child displacement*. <https://data.unicef.org/topic/child-migration-and-displacement/displacement/>

United Nations. (1989). *Convention on the Rights of the Child*. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

United Nations High Commissioner for Refugees. (2022). *Global Trends Report 2022*. <https://www.unhcr.org/globaltrends2022>

U.S. Customs and Border Protection. (n.d.). *Southwest Land Border Encounters*. <https://www.cbp.gov/newsroom/stats/southwest-land-border-encounters>

In the Eye of the Storm:**Human Resource Practices for Educators in Times of Crisis****Maya Wizel*****Abstract**

Unfortunately, children are displaced in numerous places globally, and others live in conflict zones. These children deserve a good education, particularly because education is a key aspect of their social and emotional rehabilitation. However, good educators are required for a reliable educational system in crises. This article explores the qualities of these educators and the human resource (HR) aspects of recruiting, screening, training, and retaining them in the challenging circumstances of crises. Although research exists on refugee education, less is known about the HR aspects of the educators involved in teaching these students. This article provides practical recommendations based on the writer's role in recruiting dozens of educators after the October War broke out in Israel in 2023. It also includes insights from qualitative research interviewing over 60 educators in evacuation centers across Israel. These insights can serve community leaders and educators in times of crisis and routine. As the article's title implies, emergencies are chaotic, and many things happen simultaneously. A vital aspect of dealing with a metaphorical storm is determining the people to help deal with it, and learning how to choose them, train them, and help them thrive.

Keywords: Refugee and IDP Education; Teacher Recruitment; Teacher Retention; Training, Wartime Education.

* Independent Researcher.

Background

On Saturday morning, October 7, 2023, Hamas terrorists invaded bases and civilian localities in the Gaza perimeter region and fired thousands of missiles at Israel. The State of Israel declared the Swords of Iron War against the Hamas terrorist organization in response to the surprise attack¹. As a result, over 60,000 people from the south and north of Israel were displaced from their homes after facing horrific trauma and loss. In American terms, that would be the equivalent of 2.2 million people. Most were evacuated to hotels that had overnight become refugee centers. The term many people use to describe these first weeks is “chaos”—chaos combined with uncertainty, fear, and grief. The hotels did everything they could to serve as a home for those communities for the next few months. However, it quickly became apparent that an educational system—a reliable setting offering children stability, a sense of belonging, and social and emotional support—must be in place for those from the affected communities to start healing from the trauma.

The first people who arrived at the hotels were nonformal educators who worked with or had belonged to youth movements. They were not only the first to show up when other citizens stayed securely home; they also created temporary educational settings. Some, aged 18 and members of gap-year² programs, transformed their original missions and moved into the areas of the displaced communities. Others held leadership roles as employees of youth movements or were retired educators seeking a way to help. All contributed their educational expertise where it was most needed.

These educators improvised based on the needs of the communities in the hotels and gave any aid necessary, such as organizing donations or helping older adults. Later, they set up formal activities for the children to distract them and give their parents time to understand their situation. Soon, these educators’ temporary efforts became formal, with scheduled times and locations, suitable equipment, and a solid team of educators serving hundreds of children and families. This paper discusses the educators who left their homes to lead an educational system for traumatized communities in hotel spaces that were not meant to serve as classrooms. It offers practical advice for finding and supporting these educators in their challenging and essential work.

¹ On that day, over 1,300 people were brutally killed, nearly 5,000 were injured, and more than 240 individuals—including infants, children, the elderly, women, and men—were kidnapped. In American terms, that would be equivalent to killing nearly 40,000 people—13 times more than the number of Al Qaeda victims on 9/11.

² In Israel, a gap year between high school and mandatory military service focuses on leadership training, volunteer work, and preparatory programs.

Literature Review

Research about educating refugees and internally displaced people in war zones and hosting communities has recently grown (Billy & Hinz, 2023; Cerna, 2019; Cohan & Honigsfeld, 2017; Custodio & O'Loughlin, 2017; Kovinthan, 2016). Researching this topic is essential because "most countries [are] not sufficiently prepared to accept and host such large numbers of asylum seekers and refugees who came within a short time period" (Cerna, 2019, p. 7). The existing research deals with other topics, such as providing access to quality education, educational policy, and practices to promote inclusion (Barber, 2021; Cerna, 2019); refugee students' experiences, such as post-traumatic stress, language barriers, cultural differences (Hamilton & Moore, 2004), and emotional difficulties; and educators' knowledge, skills, attitudes, and critical perspectives (Fearnley, 2022; Kovinthan, 2016).

When classroom space, teaching materials, and furniture are in short supply in refugee and emergency contexts, teachers are often the only resource available to students (Ring & West, 2015). Despite a growing body of research devoted to students, less research has been conducted on educators in temporary refugee or displaced persons settings. As Ring and West (2015) stated, "While teacher recruitment, selection, and deployment have been studied rigorously in developed nations—and to a slightly lesser extent in developing nations—there is a lack of literature on this subject in refugee or emergency contexts" (p. 109). A UN High Commissioner for Refugees (UNHCR) report (2014) emphasized the importance of human resource (HR) aspects: "Teachers with clear roles and responsibilities, training and supportive supervision can ensure that schools are safe, protective spaces where children can regain a sense of normalcy following the trauma of displacement" (p. 1). That document discusses four steps for finding teachers to help refugees: assess the needs, recruit, train, and motivate. I found all four to be significant to the October War experience in Israel and address them in the following sections.

Research Methods

During the first 10 weeks after the October War broke out in Israel, I volunteered in the Dead Sea area. Using my educational experience and HR background, I helped recruit preschool educators for programs established by an organization called Dror Education Systems. Soon after, I became part of a qualitative research group that interviewed 60 educators in displacement centers all over Israel. We interviewed 22 young volunteers (18-24 years old), 24 supervisors (25-35 years old), and 14 senior managers (36–45 years old), with an equal number of male and female participants in each group. Participants were asked a series of questions to better understand their backgrounds and challenges, including: (a) Can you tell me about your educational background? (b) Where were you working when the conflict started? (c) How did you come to work with displaced communities? (d) What is challenging about your work? (e) What helps you succeed in these conditions? and (f) What recommendations would you make for those creating educational systems during crises? The primary objective of this research was to document the experiences of educators during periods of conflict and to acquire knowledge and insights that can inform and address future needs. The

interviews were transcribed and thematically analyzed. This paper integrates my experiences and insights from that qualitative research.

Findings and Recommendations

What kinds of educators should those establishing educational systems in crisis situations seek to recruit? How should they reach out to them and train them? Finally, what factors help these educators keep pace with the demanding but meaningful task and prompt them to stay?

Profiles of Educators in Crises

"We are like a mosaic of humans." (G, An early childhood educator)

Take a moment to think of what you would look for when seeking educators for a community traumatized during the war and evacuated to a hotel. You may have an image in mind, an educator you had met and who was the right person at the right time. First, even though educators could have qualities and characteristics that can help them succeed in this challenging and complex role, there is no such thing as the "perfect" or even "best" qualities. The reality in the hotels was chaotic. We needed educators who could embrace uncertainty and cope well with constant changes, educators who were flexible and adaptive. In addition, we were looking for self-efficacy—educators who felt up to the task. This feeling of competence sometimes (but not necessarily) comes from years of experience, especially in diverse formal and informal settings in Israel and abroad.

Given that the war in Israel was unique and affected everyone in the country directly or indirectly, we sought out educators who were emotionally and physically available to work and were resilient enough to cope with and be exposed to communities in great distress. The recruited educators' ages ranged from 21 to 65; what we expected from all of them—and what appeared essential—was their willingness to learn. Older educators saw that this situation differed in many ways from any in their years of experience, and younger educators felt competent and motivated enough to face the challenge. All realized that they would need to learn a great deal to address their students' needs. The last requirement was being available for at least 5 weeks. At that time, no one knew how long the situation would last, but we wanted stability and required a full-time commitment to relocate to the Dead Sea.

Reaching Out

Screening

"Everything is very fast compared to the routine, where there is a long process" (S, A team leader)

In peacetime, educational systems typically recruit using a long and well-structured process with a clear

definition of the needs and a written description of the role. The recruitment process is usually multistep; it includes screening CVs, often a phone interview followed by a face-to-face interview with one or more people, or a group screening process. It usually entails some observation at the school or a trial lesson and recommendations. All of these steps are a luxury in times of crisis.

In our case, the primary screening tool was a phone call. Video calls using platforms such as Zoom are helpful but often impossible to coordinate due to the urgency and lack of time. In addition, one can learn a great deal through a phone interview. Interviews are a communication mode consisting of an exchange of data through questions regarding three times: past, present, and future (Table 1). For that exchange, it is vital that the interviewer be connected to the field, know what traits are needed from potential candidates, and provide accurate information to the candidates.

Table 1
Suggested Interview Questions: Past, Present, and Future

Questions about the past	Questions about the present	Questions about the future
Can you describe your educational background and previous experiences?	What will help you do this now? What do you need to succeed?	Where do you see yourself next?
Could you share a specific teaching experience or accomplishment from your past that you found particularly meaningful? Formal or informal?	What things will make it difficult to take on this role?	Do you have any specific plans for the upcoming months?
Name a place you enjoyed working in, and what did you like there?	What other commitments (personal and professional) do you currently have?	In what areas do you want to improve?

Start with the past; it is an excellent way to get to know someone. People are confident when discussing things they have done, so this can be a warm-up and help create rapport. Sample questions regarding the past include, “What experience do you have in education? What roles and where?” Educators with 20 years of experience might discuss their skills and competencies. At the same time, young educators talking about their work in summer camps abroad could indicate their ability to face uncertainty and adjust quickly. The past can be a strong indicator of potential performance in a crisis.

Next came one or two short questions about the future. They indicate the applicants’ commitment, motivation, and future aspirations—especially in a crisis. In our recruiting process, checking future availability proved critical. At the start of the war, everyone wanted to help, and everything was closed, so people were available.

However, in the following weeks, when most areas in the country returned to more normal operations, employees and students could not commit as they had expected. In addition, it is perfectly acceptable for people to see working with refugees or in temporary educational settings as a professional growth opportunity.

Questions regarding the present were also critical because the war affected everyone throughout Israel. For example, I interviewed someone who was experienced and might have been a good candidate. However, the army reserve called up her son. She was apprehensive about him and wanted to help care for his children. Therefore, she was physically and emotionally unavailable to work as an educator.

Sometimes, the interviewers still felt undecided about a possible candidate even after having spent time with them. To help them make their decisions, I suggested three techniques for obtaining more information, which I call a "Deep Dive," "Exploring Examples," and "Reciprocal Queries." A "Deep Dive" involves asking questions to dig deeper when needed. Like a spiral, it seeks more information on issues that worried the interviewer. For instance, if I was concerned about the interviewee's ability to regulate their emotions, I asked what helped them in difficult emotional situations. Another excellent way to get more information is through "Exploring Examples," letting the interviewee tell a story about what happened to them. Such anecdotes are often easier for the interviewee to tell and help the interviewer better understand their abilities, values, and perceptions. To learn about their resilience, we can ask about moments in their educational background where they faced a challenge and succeeded in overcoming it.

Another opportunity to gain more information is through "Reciprocal Queries." When the interviewers finish asking their questions, they then allow the interviewees to ask questions. This phase helps engage the candidates. It allows them to assess the role and creates a more balanced interview. Importantly, the candidate's questions can reveal a great deal about how they understand the role and about their hesitations. For instance, I interviewed a young educator who kept asking whether she could come with her friend, saying she would cope better with a friend beside her. I could not offer her friend a role in the same hotel, and I understood that the candidate needed more support than we could provide. In this final part of a brief 5- to 10-minute interview, when the candidates are less preoccupied with

presenting themselves, interviewers can obtain quality information regarding the candidates' motivations, insecurities, or hesitations to join. Similarly, a candidate with no questions can raise a new question for the interviewer: Did they understand what the job entailed and had they thought about it seriously?

Given that interviews in emergency times are succinct, active listening becomes critical. Part of active listening is listening to both *what* is said and *how* it is said. Voice and tone can provide a great deal of information. I highly recommend documenting all information and impressions from the conversations; write everything down during and immediately after the interview. Having organized notes to refer to later helps when you might make several calls in a row.

An interview is a subjective evaluation method. In urgent times, it is a quick, single-phase process. Occasionally, I interviewed educators with little experience who sounded competent, available, and highly

motivated—and it worked. Sometimes, I interviewed educators who seemed to be ideal, but something didn't feel right. I encourage you to trust your instincts and gut feelings.

In sum, interviews can be well structured, even if conducted briefly over the phone. Be open to different educator profiles but trust your experience and instincts. Factors such as confidence, the willingness to learn, teamwork, love of children, and resilience are critical.

A critical piece of the human mosaic in our teams was educators we did not need to contact or convince to relocate to the Dead Sea—because they were already part of the evacuated communities.

Educators among Community Members

"There is no distance; I am here full-time. I am having fun. I feel that I give of myself above and beyond. It takes me away from the news" (N, experienced preschool educator evacuated from her home due to the war)

In all of the displaced communities, among many other professionals, there were educators. Some used to work in their own communities, and some had worked in other areas. We made an enormous effort to invite educators from the evacuated community to join the staff. Sometimes, it was too much because they had to care for themselves and for their families. In some cases, it was the right place for them: for feeling useful, for being busy, for taking back control, and for doing what they loved. We had local educators on all of the teams, and their participation was vital. They knew the community well and understood firsthand the experience of being evacuated. The community trusted them, and they contributed those perspectives to the rest of the team. I salute them.

Training and Support

"When you help others, you must see how you are also helping yourself in the sense that you bring yourself to others; you must remain complete, and it does not empty you. In this sense, the story is about constantly caring for the teams. Make sure they are physically and mentally okay and see that they have everything they need. Not to abandon them, being very much with them in this thing." (E, A team leader)

In peacetime, induction programs and access to professional development are essential to retain educators (See et al., 2020). In wartime, there is a relationship between preparation and retention. Recruiting unqualified teachers and those who lack proper training leads to higher teacher turnover (Ring & West, 2015). Most educators had yet to gain experience working in crises, and, even if they had, the needs and circumstances were different. In the following sections, I share insights regarding their initial and ongoing training and support.

Induction

Induction involves introducing a new hire to the organization, its culture, policies, and role. In crises, the induction phase might be a day or a few hours. Although a great deal of training is needed, there can be too much training in the first days—in this case, more is not necessarily better. As one of the psychologists on our team advised me, “We should be careful not to intimidate new team members by presenting too many aspects of working with trauma. Avoid making them feel that they lack the proper knowledge or skills to work with kids in trauma.”

Like trees in a storm, to ensure that they do not break, they must be flexible to move with the winds, and their roots must be grounded. Accordingly, the goal of the first training session was to give the new educators some confidence. We did so by helping them acknowledge their roots: what they had in their toolboxes, what they knew, and what they knew how to do well. The induction phase also included a segment indicating how vital the job they came to do was.

On-the-Job Training

“It’s been a month, and it feels like half a year” (R, A preschool educator)

In the beginning, team meetings and training occurred at the end of each school day. They included processing, problem-solving, and communal support. There was no planned syllabus; instead, the team leaders listened carefully and planned a day or two according to the emerging needs. Training was held using outside resources, such as professionals specializing in trauma, and the internal resources of the team members. For instance, one educator was also a certified parenting counselor. She quickly became a resource for other team members to consult with when communicating with parents.

Being an educator in wartime and for refugees is challenging, and the working conditions are demanding. As such, the teachers need a great deal of training and support. As one team leader said, “This is a marathon, not a sprint.” Accordingly, as we moved from the emergency phase toward stability, the training sessions and team meetings became more regular, allowing the educators and team leaders more crucial free time.

In addition to reminding the educators of their roots and providing confidence when they felt uncertain, we emphasized their sense of autonomy and flexibility. We wanted to allow the team members to solve problems, initiate, and expand what they were doing based on what would be needed (continuing the metaphor, to bend with the storm winds). For example, one educator had a background in agriculture as therapy, working with plants and soil in nature to heal. We leveraged what she knew, arranging an area with planters for her to practice with the children.

Another form of flexibility was in roles. One educator, who was also an artist, used her skills to work one-on-one with children outside the group activity to decorate the improvised classroom. For her, it was a place to thrive, and it benefited the children and the space. In general, the educational teams had a relatively flat hierarchy that allowed flexible roles according to abilities and needs.

Importance of a Team

"There is supposed to be a team night once a week, but we sit down every night, so every night is a team night. We try to stick to it and not lose each other; it's very important. You can't get through it, not alone. I wonder if I could have gone through it without my fellow team members" (K, A preschool team leader)

Another emphasis was on forming a team. We devoted time for the team members to get to know each other, learn each other's strengths, and create trust. Team meetings were always conducted sitting in a circle, encouraging the mutual sharing of stories and experiences from the day, sharing challenges, and finding solutions together. Later, it included outdoor activities and workshops to foster personal connections and create a group that could learn and develop together and serve as a support. The educators mentioned the sense of belonging to a team as a source of resilience in this complex role. If summed up in one principle, it would be to treat the educators as though they were your class: Take care of them individually and as a group.

Well-Being

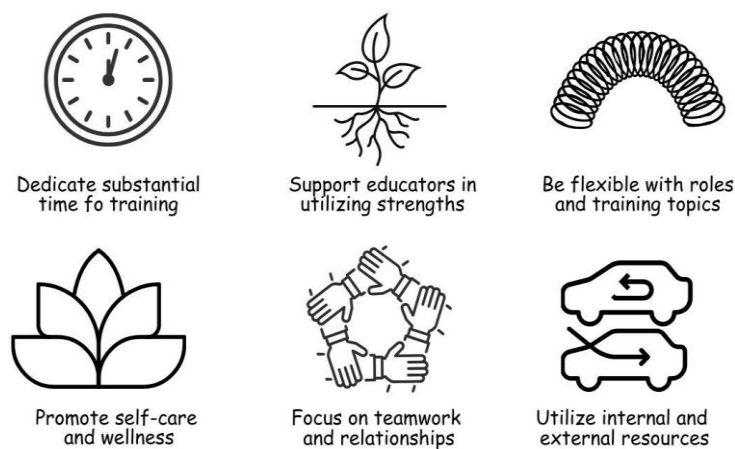
"We are all injured, even those who were not directly injured" (T, A preschool educator)

Working in education is always demanding; working with traumatized refugees in a community is even more demanding. It can cause educators to quit (See et al., 2020). Here are a few recommendations to ensure the educators' well-being. First, when possible, have an administrative team that can handle logistics, such as communicating with the hotel and community leaders or obtaining supplies. The educators should focus their attention and energy on the children and family needs.

Work during emergencies, especially in refugee camps, is intense. It often leads to a feeling of never-ending tasks and a lack of distinction between the personal and the professional. Encouraging educators to take breaks and care for basic needs such as eating and sleeping is crucial. After stabilizing the educational settings in the October War, we emphasized free time. We also created activities such as humor workshops, nature hikes, and arts workshops to allow mental relaxation. A summary of the insights and recommendations related to training and support is presented in Figure 1.

Figure 1

Training and support for educators in times of a storm

Purpose: Having a Meaningful Experience

"We were treated here like oxygen for breathing. Really, I'm walking around here in the lobby asif I don't remember the last time I walked around, and I felt like it was so, so . . . significant" (R,a young educator)

After we recruited and trained the educators and made the educational settings work, our main challenge was to help these educators stay. In any setting, especially in communities that have gone through trauma, stability is very important. Children and their parents must meet the same educators at the same time in the same place every day. Most of the educators stayed for longer than they had committed to, due mainlyto their sense of being involved in a meaningful task and having a purpose. One educator told me:

This is something I will be able to tell my children and grandchildren about in the future. During this war, I helped in hotels with these children and was there for them. I helped them and did activities for them, which was a meaningful experience. It's one of the most significant things I have had the chance to do.

Satisfaction also came from the children and parents, who were thankful for this educational opportunity during a time of crisis. Thus, in addition to the extensive training and support the teachers received, their feelings of satisfaction and sense of being involved in a meaningful activity played a major role in their decisions to stay.

Summary

"We know very little about how to effectively [re]build a teaching corps in emergency settings" (Ring & West, 2015, p. 109).

This paper aims to contribute to the growing HR knowledge and practices for those who choose, lead, and train educators in emergency settings. The findings highlight that, even during crises, careful attention must be given to all HR aspects, including outreach, screening, and training, with unique considerations required for working with displaced communities at every stage. Educators are the heart of any educational setting, especially in a storm. Seek educators who have worked in nonformal settings and are experienced with uncertainty and changes who are resilient, competent, motivated, and feel this is the right place for them. Seek educators who work well in a group and are willing to teach and support others. Pursue educators who are eager to learn and develop skills for working with trauma. When forming a team, allow for flexibility, encourage autonomy, and provide as much administrative support as possible. Design induction training at the beginning and create a culture of team meetings in a circle for learning, support, and wellness. Choose the right people and persevere together until the storm passes.

References

- Barber, S. (2021). Achieving holistic care for refugees: The experiences of educators and other stakeholders in Surrey and Greater Vancouver, Canada. *British Educational Research Journal*, 47(4), 959–983. <https://doi.org/10.1002/berj.3730>
- Billy, C., & Hinz, K. (2023, October). Creating an enabling environment for effective teacher management in refugee settings. IIEP-UNESCO. <https://education4resilience.iiep.unesco.org/en/news/2023-10/creating-enabling-environment-effective-teacher-management-refugee-settings>
- Cerna, L. (2019). *Refugee education: Integration models and practices in OECD countries* (OECD Education Working Paper No. 20). OECD Library. https://www.oecd-ilibrary.org/education/refugee-education_a3251a00-en
- Cohan, A., & Honigsfeld, A. (2017). Students with interrupted formal education (SIFEs): Actionable practices. *NABE Journal of Research and Practice*, 8(1), 166–175. <https://doi.org/10.1080/26390043.2017.12067802>
- Custodio, B. K., & O'Loughlin, J. B. (2017). Unique issues of refugee children. In B. K. Custodio & J. B. O'Loughlin (Eds.), *Students with interrupted formal education: Bridging where they are and what they need* (pp. 41–68). Corwin Press.
- Fearnley, B. (2020). Becoming a reflexive and reflective practice educator: Considering theoretical constructs of Bronfenbrenner and Bourdieu for social work student field placements. *Social Work Education*, 41(1), 50–62. <https://doi.org/10.1080/02615479.2020.1796954>

Hamilton, R., & Moore, D. (2004). *Educational intervention for refugee children: Theoretical perspectives and implementing best practice*. Routledge Falmer.

Kovinthan, T. (2016). Learning and teaching with loss: Meeting the needs of refugee children through narrative inquiry. *Diaspora, Indigenous, and Minority Education*, 10(3), 141–155. <https://doi.org/10.1080/15595692.2015.1137282>

Ring, H. R., & West, A. R. (2015). Teacher retention in refugee and emergency settings: The state of the literature. *International Education Journal: Comparative Perspectives*, 14(3), 106–121.

See, B. H., Morris, R., Gorard, S., Kokotsaki, D., & Abdi, S. (2020). Teacher recruitment and retention: A critical review of international evidence of most promising interventions. *Education Sciences*, 10(10), 262. <https://doi.org/10.3390/educsci10100262>

N High Commissioner for Refugees. (2014, October). *Submission by the United Nations High Commissioner for Refugees for the Office of the High Commissioner for Human Rights' Compilation Report: Universal periodic review: United States of America*. <https://www.refworld.org/policy/upr/unhcr/2014/en/104849>

"האם נחזור הביתה יום אחד?"**נשים בורחות עם ילדיהן ממלחמה****אליס גאיה*****תקציר**

אירועי שבעה באוקטובר 2023 הובילו לתנועה ערה של אוכלוסייה בתוך ישראל, ממנה ואליה. מחקר אנתרופולוגי זה מתמקד בקבוצה ייחודית של נשים ישראליות שברחו עם ילדיהן לאי אֵינה ביוון בעוד בני זוגן נשארו בישראל. המחקר בוחן את חוויותיהן באמצעות מתודולוגיה אתנוגרפית הכוללת תצפיות משתתפות שנערכו בנובמבר 2023, 14 ראיונות עומק, וניתוח תוכן של רשתות חברתיות. המחקר מציג את המושג "פליטות פריבילגיות" כקטגוריה אנליטית חדשה, המתארת מצב ייחודי שבו נשים מרגישות מאוימות ובורחות מישראל, אך נהנות ממשאבים ומאפשרויות בחירה שאינם טיפוסיים למצבי פליטות מסורתיים. הממצאים מצביעים על מורכבות בתהליכי קבלת ההחלטות ועל היווצרות מצב לימינלי מתמשך, המאתגר תפיסות מסורתיות של זהות והגירה. המחקר מדגיש את תפקידן המרכזי של רשתות חברתיות בתהליכי ההגירה ומאיר אסטרטגיות התמודדות ייחודיות של נשים בעלות משאבים. המסקנות מרחיבות את ההבנה התיאורטית של הגירה בעקבות משבר ומציעות תובנות חדשות על האופן שבו משאבים חומריים, חברתיים וטכנולוגיים מעצבים חוויות של הגירה כפויה בעידן המודרני.

מילות מפתח: הגירה, פליטות פריבילגיות, מלחמה, ישראל, אתנוגרפיה.

*עמיתת מחקר במכון להגירה ושילוב חברתי במרכז האקדמי רופין ובמכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

מבוא

אירועי שבעה באוקטובר 2023 חוללו שינוי דרמטי במרקם החברתי והתרבותי של החברה הישראלית. מתקפת הטרור הרצחנית של חמאס על אזרחים ישראלים ערערה את תחושת הביטחון האישי והלאומי של רבים בישראל. אנשים רבים ברחו מבתיהם והיו לעקורים בתוך ישראל ומחוצה לה. כשבועיים לאחר האירוע פרסמו רות תלמי-כהן וסבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין (2023) נייר עמדה חלוצי וחשוב וכינו בו את אותם עקורים מביתם בעקבות המלחמה "פליטים בארצם". מלבד גלי ההגירה הפנים-מדינתיים החלו להתרחש בעקבות המלחמה גם גלי הגירה בין-לאומיים. הייתה זו תנועת אוכלוסייה דו-כיוונית; בעוד חלק מהישראלים ניסו לברוח מהארץ בחיפוש אחר ביטחון, אחרים, שהיו בחו"ל בזמן המתקפה, עשו מאמצים כבירים לחזור לישראל כדי להתגייס או לסייע במאמץ המלחמתי. תנועה זו של יציאה וכניסה יצרה דינמיקה מורכבת של הגירה ושיבה, המתאגרת את התפיסות המסורתיות של תנועות אוכלוסייה בזמן משבר (Carling, 2024; King & Skeldon, 2010). בתוך הקשר זה של תנועה מורכבת התגבשה תופעה מעניינת במיוחד: נשים בחרו לעזוב את ישראל עם ילדיהן, בעוד בני זוגן נשארו בארץ.

הנשים החלו לברוח מישראל כבר בשבעה באוקטובר ליעדים שונים; חלקן נסעו להתארח אצל קרובי משפחה בחו"ל וחלקן נסעו עם ילדיהן אל הלא נודע. מסקירה שערכתי בקבוצות פייסבוק שונות עלה שמשפחות טסות בעיקר להולנד, ליוון, לפורטוגל ולתיאלנד. מתוך יעדי ההגירה המגוונים הללו הבחנתי בפרסומים רבים של נשים שחיפשו מידע על אתונה ועל מקומות אחרים ביוון שבהם הרגישו שעשוי להיות בטוח. הקרבה הגאוגרפית של יוון, מחירי השהייה והטיסה הנמוכים, כמו גם מזג האוויר הנוח, היו מקור משיכה לנשים אלו. תופעה זו מציבה אתגר תיאורטי גדול בתחום לימודי ההגירה. הנשים הללו, שאני מכנה "פליטות פריבילגיות", אינן מתאימות להגדרות המסורתיות של פליטים, מהגרים או תיירים. המונח "פליטות פריבילגיות" מבקש לתפוס את המורכבות של מצבן: מחד גיסא, הן חוות תחושות איום ובורחות מישראל, ולכן יש להן מאפיינים של פליטות; מאידך גיסא, הן נהנות ממשאבים ומאפשרויות בחירה שאינם טיפוסיים למצבי פליטות מסורתיים. מצב ייחודי זה מאפשר לנו לבחון מחדש את הקטגוריות המקובלות בחקר ההגירה ולהציע מסגרת תיאורטית חדשה להבנת תנועות אוכלוסייה בעידן של אי-ודאות גלובלית.

מחקר זה בוחן לעומק את חוויית ההגירה של נשים ישראליות וילדיהן בעקבות אירועי שבעה באוקטובר. אני מתיימרת להציג במאמר נתונים על היקף התופעה אלא לתאר אותה מנקודת המבט של אותן נשים. באמצעות עבודת שדה אתנוגרפית שערכתי באויה שביוון, הכוללת תצפיות משתתפות, ראיונות עומק וניתוח תוכן של קבוצות ברשתות החברתיות, אני מבקשת לענות על שאלות מרכזיות: מהם הגורמים שהובילו נשים ישראליות לעזוב את ישראל עם ילדיהן? מדוע נבחרה יוון, ובפרט האי אוויה, כיעד להגירה? כיצד מתמודדים הנשים וילדיהן עם החיים החדשים ביוון?

תרומתו של מחקר זה לשדה לימודי ההגירה היא רב-ממדית. ראשית, הצגת הקטגוריה החדשה של "פליטות פריבילגיות" מרחיבה את ההבנה שלנו על סוגי הגירה שונים ומאתגרת את ההגדרות המסורתיות. שנית, המחקר מאיר את ההיבטים המגדריים והמשפחתיים של הגירה בזמן משבר,

תוך התמקדות בחוויות הייחודיות של נשים וילדים. שלישית, הוא מדגיש את התפקיד המרכזי של רשתות חברתיות בתהליכי הגירה מודרניים, הן כמקור מידע והן כמרחב ליצירת קהילה וירטואלית. ולבסוף, הוא בוחן את האופן שבו אירוע טראומטי לאומי משפיע על החלטות הגירה אישיות ומשפחתיות.

באמצעות ניתוח מעמיק של חוויות הנשים הישראליות באווייה, מחקר זה אינו מבקש רק להאיר היבטים חדשים בתחום חקר ההגירה, אלא גם להציע תובנות על אופני ההתמודדות של יחידים ומשפחות עם מצבי משבר לאומיים. התובנות העולות ממנו עשויות לתרום לא רק להבנה תיאורטית של תהליכי הגירה מורכבים, אלא גם לפיתוח מדיניות ומערכות תמיכה מותאמות יותר למציאות של הגירה בעקבות משברים. מחקר זה מדגים את כוחה של הגישה האתנוגרפית בחשיפת המורכבויות והניואנסים של חוויות הגירה עכשוויות. באמצעות התמקדות במקרה ייחודי זה, אנחנו יכולים לא רק להרחיב את הבנתנו התיאורטית על תהליכי הגירה, אלא גם לפתח תובנות עמוקות יותר על האופן שבו בני אדם מתמודדים עם שינויים דרמטיים בחייהם.

סקירת ספרות: הגירה ופליטות

תנועת אוכלוסייה היא תופעה שקיימת משחר ההיסטוריה האנושית; מאז ומתמיד עזבו אנשים בודדים, קבוצות קטנות או עמים שלמים את מקום מושבם ונדדו ברחבי היבשת ומעבר לה בחיפוש אחר מקום טוב יותר לחיות בו. אולם דפוסי ההגירה העולמית השתנו רבות לאורך ההיסטוריה האנושית (באומן, 2013).

חוקרים בתחום ההגירה פיתחו תיאוריות שונות להבנת התופעה, ואחד המודלים המשפיעים ביותר שפותח הוא המודל הכלכלי-סוציולוגי של גורמי משיכה-דחיפה, המתבסס על השאלות אם המהגר נדחף ממדינת המוצא שלו עקב קשיים שחווה או נמשך אל המדינה המארחת בעקבות תמריצים (Massey, 1993). על פי מודל זה, בין הגורמים שמושכים אנשים להגר נמנים לרוב גורמים כלכליים כמו אפשרות למוביליות חברתית, הגנה וקיומם של קשרים ורשת תומכת במדינת היעד. ואילו בין הגורמים שדוחפים אנשים להגר נמנים עוני, שינויים אקולוגיים שמובילים לקושי להתקיים, מלחמות, אפליה ורדיפה ובעיות אישיות במדינת המוצא (Massey, 1993). תופעת ההגירה הכפויה היא נושא מרכזי במחקר החברתי העכשווי, המציב אתגרים תיאורטיים ומעשיים בהבנת תנועות אוכלוסייה בעידן המודרני (Wallace, 2024). מחקר זה, העוסק בנשים ישראליות שעזבו את ישראל בעקבות אירועי האלימות המחרידים שקרו בשבעה באוקטובר והמלחמה שהחלה בעקבות זאת, מתכתב עם ספרות אקדמית מגוונת בתחום ההגירה.

המושג "הגירה כפויה" מתייחס לכלל המקרים שבהם אדם לא בחר להגר אלא נמלט מביתו בחיפוש אחר מקלט. סוג הגירה זה מכיל מספר קטגוריות פוליטיות או חוקיות, המתייחסות כולן לאנשים שנמלטו מבתיים בלית ברירה ומחפשים מקלט במקום אחר (Castles, 2003). חוקרים רבים מדגישים בשנים האחרונות את הצורך בהרחבת ההגדרות המסורתיות של הגירה כפויה ופליטות (Maidanik, 2024). הקטגוריות הנוקשות של "פליט" ו"מהגר" אינן מספיקות עוד לתיאור המורכבות של תנועות אנושיות בעולם המודרני וקיים צורך בגישה גמישה יותר להבנת חוויות ההגירה, המכירה במצבי ביניים ובמורכבות של תהליכי קבלת החלטות בהקשר של הגירה

(Crawley & Skleparis, 2018). בדומה לכך, חוקרים מערערים על הדיכטומיה המקובלת בין הגירה מרצון להגירה כפויה וטוענים כי ההבחנה בין השתיים אינה חד-משמעית כפי שנהוג לחשוב (Erdal & Oeppen, 2018).

מורכבות קבלת ההחלטות בזמן משבר ומלחמה היא סוגיה מרכזית בספרות העוסקת בחקר הגירה כפויה. התפיסה הדיכטומית המסורתית, המבחינה בחדות בין הגירה מרצון להגירה כפויה, אינה משקפת את המציאות המורכבת של אנשים הבורחים מאזורי סכסוך (Carling, 2024). ספרות המחקר העכשווית מערערת על דיכטומיה זו ומציעה מסגרת חשיבה מורכבת יותר, המכירה בכך שגם במצבי משבר קיצוניים אנשים מפעילים שיקול דעת ומקבלים החלטות חשובות (Erdal & Oeppen, 2018). למעשה, המאפיין המרכזי של הגירת פליטים אינו היעדר בחירה מוחלט, אלא האופי הקשה והמורכב של הבחירות העומדות בפניהם, שכל אחת מהן טומנת בחובה מחירים גדולים (Fussell, 2012). מחקרים מראים כיצד גם בתנאים של סכנה מיידית פליטים מקבלים החלטות מורכבות בנוגע לעיתוי, ליעד ולאופן ההגירה שלהם (FitzGerald & Arar, 2018).

מחקר מעמיק על תהליכי קבלת ההחלטות של מהגרים מאוקראינה מדגיש את המורכבות הרגשית והחברתית של ההחלטה לעזוב, כאשר שיקולים של ביטחון אישי מתערבבים עם תחושות של מחויבות למדינה, דאגה למשפחה וחשש מפני אובדן זהות ושייכות (Tarkhanova & Pyrogo, 2023). ההבנה המעמיקה של מורכבות זו חשובה שכן היא מדגישה את הצורך להתייחס לפליטים כאל סוכנים אקטיביים המקבלים החלטות מורכבות ולא כאל קורבנות פסיביים של נסיבות, תוך הכרה במגוון השיקולים והלחצים המשפיעים על החלטותיהם.

בהקשר הישראלי, מחקרה של אמית (2023) על פליטים-עולים מאוקראינה מחזק תובנות אלו ומוסיף להן נדבך ייחודי. המחקר מראה כיצד, אף על פי שההחלטה הראשונית לעזוב את אוקראינה נכפתה על הפליטים בשל המלחמה, הבחירה בישראל כיעד הגירה כללה מרכיבים מורכבים של תכנון, זהות ושייכות. ממצאיה מראים כי רבים מהפליטים ערכו הכנות מקדימות להגירה אפשרית עוד לפני פרוץ המלחמה, כולל בדיקת זכאות ואיסוף מסמכים. ממחקרה עולה הצורך בחשיבה מחודשת על המושגים "הגירה כפויה" ו"הגירה מרצון" כעל רצף ולא כעל קטגוריות נפרדות ומובחנות.

מושג מפתח נוסף להבנת החוויה הפסיכולוגית והחברתית של מהגרים הוא הלימינליות. המושג, שפותח על ידי טרנר (2004), משמש לתיאור שלב הביניים שבו שוהה האדם במהלך טקס המעבר, כשקיים חוסר בהירות בנוגע לגבולות של הזהות, המחשבה וההתנהגות. במצב הלימינלי האדם נמצא לזמן-מה מחוץ לחברה, הוא "לא פה ולא שם". מחקרים מאוחרים יותר בתחום ההגירה הרחיבו את השימוש במושג הזה שכן ההגירה מייצרת לאדם מצב לימינלי מתוקף העובדה שהיא מפגישה את המהגר עם תרבות, שפה וחברה חדשה ולרוב מערבת חוויה של זרות, אי-בהירות בנוגע לנורמות התנהגות וחוסר שייכות (Graham & Khosravi, 1997; Menjivar, 2006).

בהקשר הייחודי של הגירה בעקבות מלחמה, מחקרים מצאו כי ההחלטה לעזוב אינה מושפעת רק מרמת האלימות הישירה, אלא גם מגורמים כמו תפיסת הסיכון העתידי, משאבים כלכליים וקשרים חברתיים (Adhikari, 2013). גם לממד המגדרי תפקיד חשוב בהחלטה לעזוב, למשל בסכסוך העכשווי באוקראינה, שם גברים בני 18–60 מתמודדים עם ביקורת חברתית חריפה על עזיבת

המדינה, ואילו נשים זוכות ללגיטימציה רבה יותר על ההחלטה לעזוב עם ילדיהן (Mickelsson, 2023). קיימת חשיבות עצומה להבנת ההקשר החברתי והתרבותי של החלטות הגירה בזמן קונפליקט, שכן הגירה כפויה זו אינה רק תגובה לאיום מידי, אלא גם אסטרטגיה ארוכת טווח להתמודדות עם אי-ודאות (Lindley, 2010).

בעידן הדיגיטלי המדיה החברתית ממלאת תפקיד מכריע בעיצוב תהליכי קבלת החלטות ובהתמודדות עם מצבי אי-ודאות. מחקרם פורץ הדרך של דקר ועמיתיו (Dekker et al., 2018) על פליטים סורים מאיר את האופן שבו הטכנולוגיה הדיגיטלית משנה את חוויית ההגירה הכפויה. החוקרים מצביעים על התפתחותן של אסטרטגיות מתוככמות לאיסוף ולאימות מידע ברשתות החברתיות וטוענים כי מהגרים מפתחים מנגנונים להערכת אמינות המידע המקוון. בייחוד בולטת חשיבותן של רשתות חברתיות קיימות כמקור למידע אמין, לצד היווצרותן של קהילות וירטואליות חדשות התומכות בתהליך ההגירה (Dekker et al., 2018). תובנות אלו מקבלות משנה תוקף בבחינת האופן שבו נשים ישראליות השתמשו ברשתות חברתיות לא רק כבמקור מידע אלא גם כבפלטפורמה ליצירת רשתות תמיכה וסולידריות בתקופת משבר. תופעה זו מדגימה כיצד הטכנולוגיה הדיגיטלית מאפשרת צורות חדשות של התארגנות והתמודדות עם מצבי חירום, תוך שטוש הגבולות המסורתיים בין המרחב הפיזי לוירטואלי בחוויית ההגירה.

מחקר זה על הנשים הישראליות באוויה מציע הזדמנות ייחודית להרחיב את ההבנה שלנו על הגירה בעקבות קונפליקט ואיום ביטחוני. הוא מאיר את המורכבות של החלטות הגירה בקרב אוכלוסיות ממדינות מערביות ומדגיש את הצורך בהבנה מעמיקה יותר של מה שאני מכנה "פליטות פריבילגיות" – תופעה המשלבת אלמנטים של הגירה כפויה עם יכולת בחירה ומשאבים שאינם טיפוסיים למצבי פליטות מסורתיים.

מתודולוגיה

מחקר זה מתבסס על גישת האתנוגרפיה המהירה (Rapid Ethnography), המותאמת לחקר מצבים זמניים או מצבי חירום המכייבים עבודת מחקר מיידית (Tate, 2023). אתנוגרפיה מהירה מספקת אסטרטגיות לאיסוף נתונים עשיר וחשוב בסביבות מחקר דינמיות ומשתנות במהירות (Tate, 2023). גישה זו מתאימה במיוחד למחקר זה, המתמקד בחוויית של נשים ישראליות שעזבו את ישראל בעקבות אירוע משבר פתאומי וקיצוני.

בבוקר שבעה באוקטובר הייתה דממה בערוצי החדשות. באותו הזמן געשו הרשתות החברתיות בהתכתבויות של אנשים המבקשים עזרה, בצילומים ובסרטונים שהראו בזמן אמת את הטבח שהתרחש בעוטף עזה. בבוקר הזה ובימים שאחריו ביקרתי הרבה ברשתות החברתיות; הייתה זאת זירה שדרכה יכולתי לפעול ולחפש מידע. שם ראיתי שנשים מחפשות מידע בנוגע לטיסות היוצאות מישראל למקומות מקלט עד שיירגעו הרוחות, בעיקר למדינות קרובות באירופה כמו יוון, הולנד, קפריסין ופורטוגל אך גם רחוקות יותר. לאחר ניתוח ראשוני של פוסטים בפייסבוק ובקבוצות וואטאפ החלטתי לטוס ליוון בעקבות אותן נשים. הייתה זו בחירה שנבעה מכך שבקבוצות היה הרבה מידע בנוגע ליוון. נשים רבות סיפרו שיש לשם טיסות זולות יחסית, סיפרו על קבלת הפנים הידידותית שזכו לה ביוון, על המחירים הזולים ועל האפשרות להכניס ילדים למסגרות חינוכיות

זמניות שקמו במקומות שונים ביוון. עבודת השדה נערכה חודש ימים (1–30 בנובמבר 2023), ובשל הזמן הממושך לקחתי עימי את בן זוגי ואת שני ילדיי לשדה המחקר. בחודש שהייתי שם כתבתי כל יום ביומן השדה ותיעדתי את התצפיות שערכתי בקרב המשפחות השונות שפגשנו ושעימן שהינו. נוסף על השיחות והתצפיות המשתתפות ערכתי גם ראיונות פתוחים עם 14 נשים ישראליות שעזבו את ישראל עם ילדיהן לאחר אירועי שבעה באוקטובר, יותר ממחציתן ללא בן הזוג שלהן. המשתתפות גויסו במהלך מפגשים אקראיים באוויה ביוון, באמצעות רשתות חברתיות ובשיטת "כדור השלג". בגלל אופיו הדחוף של המחקר, השתמשתי במגוון שיטות לאיסוף נתונים מהיר ומקיף:

1. תצפית משתתפת: נערכה במגוון מקומות באוויה – במתחם הדירות בלימיני שבו התגוררו משפחות ישראליות ובאזור באניה ששם התגוררנו בשבוע וחצי האחרונים למחקר. נוסף על האזור שבו התגוררנו ערכתי תצפית גם במפגשים חברתיים של הקהילה הישראלית, כמו מפגשי יום שישי בשטח של אלינה ואמיר, ובמרחבים ציבוריים כגון חופים, מסעדות וגני שעשועים.

2. ראיונות עומק: נערכו והוקלטו עם 14 נשים, חלקם כשהילדים משחקים ברקע. הראיונות התמקדו בנושאים כמו הנסיבות שהובילו להחלטה לעזוב את ישראל, תהליך בחירת היעד והמעבר ליוון, חוויות היומיום באוויה, אתגרים והתמודדויות, ומחשבות על העתיד ועל האפשרות לחזור לישראל. שישה ראיונות צולמו בווידיאו על מנת לערוך סרט אתנוגרפי משותף עם זוג ישראלים יוצרי קולנוע, שמתוכו פורסם עד כה סרטון קצר בשם "אין לאן ללכת ואין לאן לחזור" במימון קרן מקור לסרטי קולנוע וטלוויזיה <https://vimeo.com/914576430/9ceac5e744?share=copy>.

3. ניתוח תוכן של רשתות חברתיות: נערך ניתוח של תוכן בקבוצות פייסבוק וואטסאפ רלוונטיות, שחלקן הוקמו בעקבות המלחמה והניסיון לספק פתרונות מגורים ומידע על החיים באזור. קבוצות כגון "ישראלים ביוון-סלינה", "ציזיקים 2023 | משפחות ישראליות באתונה והסביבה במלחמה", וקבוצות שכבר היו קיימות לפני המלחמה כמו "צפון אוויה בעברית – לקראת שלוה ושקט", אך לאחר המלחמה נפתחו גם לציבור שאינו מתגורר באזור, ושם ניתן מידע רב על מקומות לינה, תחבורה, אוכל ועוד. קבוצות אלו שימשו מקור מידע חשוב והשפיעו על תהליכי קבלת ההחלטות של הנשים, וכן על יצירת הקהילה.

גיוון זה בשיטות איסוף הנתונים נועד לספק תמונה רחבה ועשירה של חוויות המשתתפות, למרות מגבלות הזמן. בתור חוקרת הייתי מודעת למורכבות של ביצוע מחקר מהיר עם אוכלוסייה במצב רגיש. ניהלתי יומן רפלקסיבי לאורך המחקר, מתוך הכרה בחשיבות של הבהרת ההתמקמות שלי כחוקרת בשדה המחקר, בעיקר לאור העובדה שהגעתי לשם עם משפחתי וכי ילדיי בילו זמן ממושך עם ילדיהן. פעמים רבות התחבטנו בשאלות דומות בזמן החיים באוויה, בעיקר בהקשר של דאגה להעסיק את הילדים – עזרנו להם למשל למצוא משחקים יצירתיים יחד – ולפשר ביניהם במקרה הצורך. כל המשתתפות במחקר קיבלו הסבר על מטרת המחקר: להבין כיצד חוות נשים שעזבו את ישראל בעקבות המלחמה את חיי היום יום ביוון. חשוב להדגיש כי שש מרואיינות מופיעות בסרט בפנים גלויות ובשמן המלא. יחד עם זאת, במחקר זה שונו שמות כל המשתתפות ושמות בני משפחתן כדי לשמור על אנונימיות.

חשוב להכיר במגבלות הנובעות מאתנוגרפיה מהירה. המחקר התמקד בקבוצה מסוימת של נשים באווייה, ואינו מתיימר לייצג את כלל הישראלים שעזבו בעקבות אירועי אוקטובר. משך המחקר הקצר עשוי להגביל את עומק ההבנה של תהליכים ארוכי טווח. למרות המגבלות הללו, גישה אתנוגרפית מהירה מאפשרת תיעוד וניתוח של חוויות ייחודיות בזמן אמת, שעשויות להיות קשות ללכידה במחקר ארוך טווח יותר, ומספקת תובנות חשובות על התגובות המיידיות ועל אסטרטגיות ההתמודדות של נשים במצב של הגירה כפויה. מחקר זה מבקש לתרום להבנת החוויות של "פליטות פריבילגיות" ולהרחיב את הידע על תגובות אנושיות למצבי משבר ואי-ודאות.

ממצאים משדה המחקר

בפרקים הבאים יוצגו ממצאי המחקר, המבוססים על ניתוח הראיונות, התצפיות והחומרים שנאספו מהרשתות החברתיות. הממצאים מאורגנים בשלושה פרקים מרכזיים, כל אחד מהם מתמקד בהיבט שונה של חוויית ההגירה הזמנית של הנשים הישראליות לאווייה שביוון.

הפרק הראשון, "לעזוב את הבית", חושף את התהליך המורכב של קבלת ההחלטה לעזוב את ישראל. הוא מתאר את התחושות העמוקות של הנשים טרם עזיבתן, בדגש מיוחד על הדאגה לילדיהן ועל הקונפליקט הפנימי שחוו בנוגע להחלטה לעזוב. פרק זה מאיר את המתח בין הצורך בביטחון לתחושות של נאמנות ושייכות למולדת.

הפרק השני, "בחירת יעד בטוח", מציג את מגוון הסיבות והנסיבות שהובילו את הנשים לבחור ביוון, ובפרט באווייה, כיעד ההגירה שלהן. פרק זה מנתח את השיקולים הפרקטיים והרגשיים שהשפיעו על בחירת היעד, ומדגים כיצד החלטות אלו משקפות את המורכבות של בריחה בגלל מלחמה.

הפרק השלישי, "יצירת שגרה בארץ חדשה", מתאר את חיי היומיום של הנשים וילדיהן באווייה. הוא בוחן את האופן שבו הנשים מנסות ליצור תחושת נורמליות ושגרה במדינה זרה, תוך התמודדות מתמדת עם המציאות של המלחמה המתמשכת בישראל. פרק זה מדגיש את האתגרים והאסטרטגיות של יצירת קהילה ו"בית זמני" בתנאים של אי-ודאות.

לאחר הצגת הממצאים, יובא פרק הדיון והמסקנות, "פליטות פריבילגיות בזמן מלחמה ואי-ודאות". פרק זה יציג ניתוח מעמיק של הממצאים לאור התיאוריות שהוצגו בסקירת הספרות. הוא יציע את המושג "פליטות פריבילגיות" כתרומה תיאורטית להבנת צורות חדשות של הגירה בעידן המודרני ויבחן את ההשלכות התיאורטיות והמעשיות של התופעה הנחקרת. באמצעות מבנה זה, המחקר מבקש לספק תמונה מקיפה ומעמיקה של חוויית ההגירה הזמנית של נשים ישראליות בעקבות אירועי שבעה באוקטובר ולתרום להבנה רחבה יותר של תהליכי הגירה בזמן מלחמה ואי-ודאות.

לעזוב את הבית

ההחלטה לעזוב את ישראל התגלתה כתהליך מורכב ורב-שכבתי, המושפע ממגוון גורמים אישיים, משפחתיים וחברתיים. המלחמה שפרצה בעקבות האירועים הקשים שהתרחשו בשבעה באוקטובר והפחד העמוק מפני העתיד לבוא היו הגורם המרכזי שהניע את הנשים הללו לקבל את ההחלטה הקשה לעזוב את ביתן. הנשים ששוחחתי עימן תיארו תחושת פחד עמוקה ומתמשכת. הפחד לא היה רק מפני התקפות נוספות, אלא גם מהסלמה אזורית וממלחמה כוללת. תיאורה של צליל, אם לשני ילדים, ממחיש את עומק החרדה של הנשים ושל ילדיהן:

הם [הילדים שלה] לא עזבו אותי לרגע, מאוד רגישים, מתעצבנים ובוכים מכל שטות, זה ילדים אבל זה כאילו מוגזם, יותר מהרגיל, הם כל הזמן צריכים להיות צמודים אליי, אפילו לשירותים הם הלכו איתי [...] גם אני בחרדות, לא מהיום אבל זה התעצם מהשביעי באוקטובר, לא הצלחתי לישון כל רעש קטן הקפיץ אותי [...] גם ככה בארץ אין לנו מסגרות וגם אם היו, לא הייתי שולחת, אז ניסינו לגור קצת בערבה, אני מכירה שם מישהו והוא אירח אותנו, באמת מדהים, ולהיות שם רחוק מהכול היה יותר טוב מלהיות בבית אבל הרגשתי שאנחנו עדיין בסכנה ושנחנו צריכים לעזוב.

דבריה של צליל חושפים היבטים מרכזיים בחוויית הנשים. ראשית, הם מדגימים את ההשפעה העמוקה של המצב הביטחוני על התנהגות הילדים, מה שמוסיף לחץ על האימהות ומעודד את הרצון להתרחק כדי להחזיר את הילדים למצב רגשי מאוזן יותר. שנית, דבריה מראים כיצד החרדה הקיימת התעצמה בעקבות האירועים ואת האופן שבו היא משבשת את שגרת החיים הבסיסית ביותר. שלישית, עולות מהם ההשלכות של ביטול המסגרות החינוכיות בעקבות המצב הביטחוני. ולבסוף, הניסיון לעבור למקום בטוח יותר בתוך ישראל מדגים את הרצון העז למצוא פתרון, אך גם את התחושה שבסופו של דבר אין מקום בטוח מספיק בארץ.

הדאגה לילדים הייתה גורם מרכזי בהחלטה לעזוב. לא רק החשש הפיזי לחייהם כי אם גם החשש מההשפעות ארוכות הטווח על מצבם הנפשי בשל השהות באזור מלחמה. אובדן האמון במערכות הביטחון היה גורם נוסף שהשפיע על ההחלטה. הנשים ששוחחתי עימן הביעו אכזבה עמוקה מהכישלון בהגנה על תושבי עוטף עזה, וחלקן הביעו ביקורת חריפה על היערכות הממשלה והצבא למצבי חירום. יעל מבטאת תחושה זו בחדות: "בימים שאחרי [שבעה באוקטובר] כשהבנתי יותר מה קרה בעוטף הרגשתי כאילו אין לך יותר אבא ואימא, אין אף אחד שידאג לך וכל אחד לעצמו, אז לקחנו את הרגליים ועזבנו".

דבריה של יעל אינם מבטאים רק אכזבה, אלא גם תחושה עמוקה של נטישה וחוסר אונים. הדימוי של "אבא ואימא" בהקשר של מערכות הביטחון מדגיש עד כמה עמוקה הייתה תחושת הביטחון לפני האירועים, וכמה דרמטי היה שבר זה באמון. תמה זאת עלתה בשיחות עם הנשים וכך גם ההחלטה לעזוב מוצגת כאן כמעט כבירית מחדל, כאשר אין עוד על מי לסמוך. דנה מוסיפה ממד נוסף לתחושת חוסר הביטחון:

החוסר ודאות, כמו גם התחושה שהשערים נפרצו, ובעצם הצונמי בדרך, או הגאות הזאת, אין מה שיעצור את השיטפון הזה במידה וחס וחלילה, חס שלום, אנחנו

מותקפים באמת מדרום, מצפון, ומתוך החברה הערבית. אז מהר מאוד החלום הזה, על הפרחת השממה ומימוש חזונו של הרצל יכול להפוך להיות שוב פעם אגדה [...]. אני הרגשתי באיזשהו מקום שהאדמה שאני צועדת עליה בוערת, ואני עדיין מרגישה את זה.

דבריה של דנה חושפים רובד עמוק יותר של חרדה, הקשור לא רק לביטחון האישי אלא לעצם קיומה של המדינה; המחשבה שישראל תחדל להתקיים הייתה תמה שחזרה בשיחות עם הנשים. דנה הגיעה ליוון עם בתה בת השש ועם מזוודות גדולות שבהן אספה את כל חפציה החשובים. נשים אחרות סיפרו כי לקחו את תכשיטיהן או סכומי כסף גדולים למקרה שהמלחמה תתפתח והן לא יוכלו להשתמש בחשבון הבנק שלהן שנמצא בישראל. השימוש של דנה בדימויים "צונמי" ו"שיטפון" ממחיש את תחושת האיום הבלתי נשלט, בעוד ההתייחסות ל"חזונו של הרצל" מקשרת את החרדה האישית לנרטיב הלאומי הרחב יותר. זוהי דוגמה מובהקת לאופן שבו הטראומה האישית והלאומית משתלבות זו בזו בחוויית הנשים.

הלחץ המשפחתי היה גורם נוסף בהחלטה לעזוב, אך גם מקור לקונפליקט. טלי, שנסעה ליוון לבד עם בתה נוגה, מתארת את המורכבות של ההחלטה:

בשבוע הראשון בקושי אכלתי ושתיתי. סליחה, בקושי אכלתי וישנתי. ישנתי איזה שעתיים בלילה [...]. אז אחרי שבוע, זה היה שוב יום שכמעט בקושי ישנתי, ואז הוא [בעלה] לקח אותי לשיחה, והוא אמר שכל עוד שאפשר לטוס, אז הוא רוצה שאנחנו נצא [מישראל], וזו הייתה החלטה מאוד מאוד קשה. זה הייתה החלטה מאוד קשה, בעיקר כי אני מאוד מאוד קשורה וקרובה לאמא שלי בת 85. גרות קרוב, ופעם, בערך פעמיים בשבוע נוגה ואני ישנות אצלה, כאילו ממש כזה... כן. משפחה אחת. ו... אבל הרגשתי ש... שבשביל לשמור על נוגה זאת החובה שלנו להתרחק.

דבריה של טלי מדגימים את הקונפליקט הפנימי העמוק שחוו הנשים. מצד אחד, הדחף להגן על הילדים ולהרחיקם מהסכנה, ומצד אחר, הקושי לעזוב משפחה קרובה, בייחוד הורים מבוגרים. השימוש החוזר במילה "קשה" מדגיש את העומס הרגשי הכבד שליווה את ההחלטה. לבסוף, הרצון להגן על הילדים לא רק מסכנה פיזית, אלא גם מחשיפה לטראומה נפשית, היה גורם חשוב. החשש מאזעקות וממראות שעלולים להשפיע על נפשם הרכה של הילדים הייתה אחת הסיבות שלהן לעזוב, כך מטר, אם לשלושה, מתארת זאת:

יש אימא שנחטפה עם הילדים שלה, גרים ביישוב לידנו, כאילו, הם נסעו לבקר משפחה בחג ונחטפו [...]. אז בכניסה ליישוב תלו שלט ענק שקורא לשחרור שלהם, יש שם תמונות ענקיות שלהן. הבת שלי שאלה אותי על התמונות ואני העברתי נושא, לא יכלתי לספר לה, פחדתי שהיא תפגוש חברים והיא תשמע על הדברים האלו, זה כל כך מפחיד, אני בקושי מסוגלת להתמודד עם הפחד הזה... אז מה ילדה קטנה, לא רוצה שהיא תהיה בתוך כל זה.

דבריה של מטר מדגימים את הקושי הכפול שחוו האימהות: להתמודד עם הפחד והטראומה שלהן עצמן, ותוך כדי כך לנסות להגן על ילדיהן מאותה טראומה. ההחלטה לעזוב מוצגת כאן כמעין מפלט, לא רק מהסכנה הפיזית, אלא גם מהעומס הרגשי והנפשי של החיים בצל המלחמה.

הממצאים בפרק זה מציגים תמונה מורכבת של הסיבות לקבלת ההחלטה לעזוב את ישראל. הפחד העמוק מהמלחמה ומהשלכותיה, הדאגה לשלומם הפיזי והנפשי של הילדים, אובדן האמון במערכות הביטחון והרצון להתרחק מהטראומה המתמשכת – לכל אלה היה תפקיד מרכזי בהחלטתן של הנשים לעזוב ליוון. תהליך זה משקף את האופן שבו אירועים טראומטיים ברמה הלאומית מתורגמים להחלטות אישיות ומשפחתיות דרמטיות ומדגיש את הצורך בהבנה מעמיקה של דינמיקות הגירה בעקבות מלחמה וטראומה לאומית.

בחירת יעד בטוח

עם פרוץ המלחמה החלו נשים לחפש יעד בטוח שהן וילדיהן יוכלו לשהות בו למשך פרק זמן לא מוגדר. הרשתות החברתיות היו זירה מרכזית לחיפוש יעדים בטוחים ומידע על טיסות. בקבוצות הפייסבוק ובוואטצאפ הייתה תנועה ערה של מגיבים, ושם נשים חלקו מידע על יעדים אפשריים שונים, על זמינות טיסות ועל ביטולים תכופים.

הבחירה ביוון, ובפרט באווייה, כיעד הגירה נבעה ממספר גורמים מורכבים, המשקפים את האינטראקציה בין שיקולים פרקטיים לשיקולים רגשיים בתהליך קבלת ההחלטות של הנשים. הקרבה הגיאוגרפית לישראל הייתה שיקול חשוב עבור רבות מהנשים. גורם זה שירת מספר מטרות: האפשרות לחזור במהירות לישראל במקרה הצורך, שמירה על קשר עם המשפחה ואפשרות לביקורים הדדיים. הנשים ששוחחתי עימן ראו בקרבה לישראל פרמטר חשוב בבחירה להגיע ליוון המסייע לשמירה על התא המשפחתי. במקרה של שלומית, היא הגיעה לאחר לבטים עם בעלה ושלושת הילדים. כעבור כמה ימים אורי בעלה חזר לישראל, וכשבועיים לאחר מכן הגיעו הוריה לביקור. שלומית סיפרה שהוריה המבוגרים יכלו לבקר אותה ואת ילדיה בזכות הטיסה הקצרה והזולה יחסית, ומדבריה עולה חשיבות הביקור הזה עבורה: "ההורים שלי באו לפני כמה ימים, זה ממש הצלה שהם פה, אני יכולה לנשום, הם עוזרים עם הילדים אבל בעיקר נותנים לי קצת שקט לחשוב, הם רוצים שנחזור איתם עכשיו, יש להם טיסה חזרה עוד כמה ימים".

דבריה של שלומית מדגימים את החשיבות העמוקה של תמיכה משפחתית, תמיכה המספקת גם עזרה מעשית בטיפול בילדים וגם תמיכה רגשית. יתרה מכך, האפשרות לחזרה מהירה לישראל מוצגת כאופציה ממשית ומדגישה את הטבע הזמני והגמיש של ההגירה הזו. הדס מוסיפה ממד נוסף לחשיבות הקרבה הגיאוגרפית: "ידענו שאם נטוס למקום קרוב זה יאפשר לנו להיות יותר ביחד, לפני שבוע הוא [בעלה] חזר [לאווייה ביוון], עוד שבוע הוא נוסע שוב, הקרבה [בין ישראל ליוון] מאפשרת לו להיות איתנו לפחות חצי מהזמן פה וזה מאוד משמעותי, אני לוקחת המון זמן שלי עם עצמי כשהוא כאן ואוגרת כוחות עד הפעם הבאה".

דבריה של הדס מאירים היבט חשוב של הדינמיקה המשפחתית הגרעינית במקרה של פליטות פריבילגיות. הקרבה בין יוון לישראל מאפשרת לשמר את המבנה המשפחתי, למרות הפיצול הגיאוגרפי. היבט זה מדגיש את הטבע המורכב של "הפליטות הפריבילגיות", שבה המשפחות

מנסות לנווט בין הצורך בביטחון ובין הרצון לשמר את חיי המשפחה הרגילים. אמנם קפריסין קרובה יותר לישראל וגם אליה הגיעו משפחות של ישראלים, אך הנשים הללו בחרו לטוס ליוון גם בגלל התדירות הגבוהה של טיסות ליוון. משפחות אחרות סיפרו כי הגיעו לשדה התעופה ורק אז גילו שדחו את טיסתם ולאחר מכן ביטלו אותה, והם חיפשו בשדה התעופה טיסה שיוכלו לעלות אליה. הטיסות למרבית היעדים בוטלו בימים הראשונים כך שהיו משפחות שחיפשו מקומות פנויים בטיסה במשך שעות ארוכות, עד שגילו שיש מקומות על טיסה לאתונה. נעמה מתארת את השתלשלות הדברים כך: "קנינו כרטיס לאיטליה והטיסה בוטלה, המון טיסות בוטלו וכבר הרגשנו שחייבים לצאת מפה, חשבנו על טיסת חילוץ כי יש לנו דרכון שוויצרי אבל זה עלה המון כסף, בסוף ראינו שהמקום שיש אליו הכי הרבה טיסות זה אתונה, מצאנו טיסה הכי קרובה וטסנו לאתונה".

דבריה של נעמה ממחישים את הדחיפות והלחץ שליוו את תהליך קבלת ההחלטות. אצל חלק מהנשים הבחירה ביוון לא נבעה רק משיקולים מתוכננים מראש, אלא גם מאילוצים מידיים ומהצורך למצוא פתרון מהיר. עובדה זו מדגישה את האופי הדינמי של תהליכי הגירה בזמן משבר. השיקול הכלכלי וההיכרות המוקדמת היו גם הם גורם חשוב בבחירת היעד. כך מתארת זאת נוי:

הייתי ביוון פעם וזה היה ממש זול, עכשיו יותר יקר אבל עדיין יחסית זול, האנשים פה חמודים, מזג האוויר טוב והמחירים יותר נמוכים מאירופה, גם הטיסות אבל גם המגורים והאוכל [...] הגענו ממש בסוף העונה, אין פה תיירים בתקופה הזאת אז עשו לנו מחירים טובים, לקחנו לחודש וזה ממש זול. גם במקום הקודם שהיינו ברגע שהם שמעו שבאנו מישראל וגם ככה זה דירות נופש שיהיו ריקות אז מה אכפת להם.

האקלים הים-תיכוני הדומה לזה של ישראל היה גורם נוסף שהקל את ההסתגלות. דבריה של נוי מאירים את האופן שבו שיקולים כלכליים משתלבים עם גורמים אחרים כמו אקלים ויחס מקומי חיובי. יתרה מכך, הם מראים כיצד המצב המיוחד של הנשים הישראליות שהגיעו ליוון בסוף עונת התיירות, תקופה שבה נכסים רבים ביוון עומדים ריקים, אפשר להן לשכור בזול יחידות נופש לתקופה ארוכה יחסית. העובדה שברחו ממלחמה בתקופת הזמן הזו יצרה הזדמנויות כלכליות מיוחדות.

הידיעה על קיומה של קהילה ישראלית באווייה הייתה גורם מכריע בבחירה. הכניסה מראש לקבוצת "צפון אווייה בעברית – לקראת שלושה" סיפקה מידע רב בנוגע למקומות הלינה ולדרכי ההגעה לאי אך גם הראתה לאנשים שיש שם עוד ישראלים וכי אפשר לייצר קהילה זמנית. בקבוצה פרסמו את מפגשי ימי שישי אצל אלינה ואמיר, תמונות של ילדים מתרוצצים, אוכל טוב והרבה טבע ירוק. חברים שונים בקבוצה פרסמו שהם מזמינים אחרים למפגש בשוק או במסעדה כלשהי או לעשות מדורה באיזה חוף ים. בקבוצה נחשפו חלקים מתוך הפעילות של הקהילה, וזה משך אנשים לאזור. שלומית תיארה את התלבטותה לאן לטוס, ולאחר שהגיעה ליוון הציגה את קבוצת הוואטאפ ככזו שדרבנה אותה להגיע לאזור.

שהיה לי ברור שאני נוסעת או למקום קרוב או למשפחה. משפחה זה בניו זילנד [...] חשבתי על זה, אבל היה לי ברור שאף אחד לא יבוא איתי לשם, ולנסוע איתם עכשיו טיסה של 24 שעות עם שלושה ילדים [...] מצד שני אני כן יודעת שגם בניו זילנד יש

לפעמים הפגנות, נכון שזה מרגיע כי אתה בבית של המשפחה [...] ואז הזמינו אותנו חברים בשווייץ, אבל זה נורא קר ורחוק יחסית, לילדים אין את השפה, לא אנגלית כאילו. ואז נכנסתי לקבוצה בפייסבוק של יוון. התחלתי וראיתי שמשם שלחו לקבוצה של הוואטסאפ וזה, התחלתי כזה לקרוא, אמרתי טוב, יש שם הרבה ישראלים, אמרתי לאורי [בעלה] תבוא איתנו, אנחנו נתאפס על עצמנו בימים הראשונים ותחזור.

דבריה של שלומית מדגימים את המורכבות של תהליך קבלת ההחלטות. שלומית שוקלת מגוון אפשרויות, מתמודדת עם שיקולים מנוגדים של מעבר לבית משפחה בניו זילנד הרחוקה מול נסיעה אל מקום זר אבל קרוב. ולבסוף היא מספרת כי הגיעה להחלטה בהשפעת המידע שקיבלה דרך רשתות חברתיות לאחר שהבינה כי יש באזור הרבה ישראלים. הממצאים הללו מדגישים את תפקידן החשוב של רשתות חברתיות בתהליכי הגירה עכשוויים, במיוחד במצבי משבר שבהם הרשתות הללו מאפשרות לנשים כמו שלומית לקבל הרבה מידע על מקום, עוד לפני שכף רגלן דרכה שם.

הבחירה באוויה שביוון כיעד הגירה זמני מדגימה את המורכבות של קבלת החלטות בזמן משבר. הממצאים מצביעים על אינטראקציה מתוחכמת בין שיקולים פרקטיים לרגשיים. הקרבה הגיאוגרפית לישראל, זמינות הטיסות והעלויות הנמוכות יחסית היו שיקולים מעשיים חשובים, והדמיון האקלימי והתרבותי ליוון, יחד עם הידיעה על קיומה של קהילה ישראלית, סיפקו תחושת ביטחון רגשי וחברתי. תהליך קבלת ההחלטות משקף את הגמישות והיצירתיות של הנשים בהתמודדותן עם המשבר. הן נדרשו לאזן בין הצורך בביטחון ובין הרצון לשמר שגרה עבור משפחותיהן, תוך התמודדות עם אי-ודאות לגבי משך השהייה. הממצאים מגלים גם את תפקידן המכריע של רשתות חברתיות בהנחיית החלטות הגירה בעידן הדיגיטלי, בייחוד במצבי חירום. הבחירה באוויה כיעד הגירה הניחה את היסודות לחוויית החיים החדשה של הנשים וילדיהן. הציפיות והשיקולים שהובילו לבחירה זו – כגון הקרבה לישראל, האקלים הדומה, והקהילה הישראלית – עתידים להשפיע במידה ניכרת על חיי היומיום שלהן ביוון. כפי שנראה בפרק הבא, ההתמודדות עם המציאות החדשה באוויה תשקף את האתגרים והיתרונות שהנשים צפו בעת בחירת היעד ותחשוף כיצד הציפיות הללו מתממשות או משתנות בחיי היומיום.

יצירת שגרה בארץ חדשה

חיי היומיום של הנשים הישראליות וילדיהן באוויה התאפיינו במגוון אתגרים, המשקפים את המורכבות של הגירה זמנית בעקבות משבר. הממצאים מצביעים על מספר תמות מרכזיות: יצירת תחושת בית בסביבה זרה, בניית קהילה תומכת, התמודדות עם אתגרים חינוכיים, שמירה על קשר עם ישראל והתמודדות רגשית מורכבת. סוגיית המגורים הייתה מרכזית בחוויה היומיומית של הנשים. רובן התגוררו בדירות נופש שכורות או בבתי הארחה, ולעיתים חלקו מתחמי מגורים עם משפחות ישראליות אחרות.

בתמונה תוכלו לראות את הילדים משחקים בפתח חצר הבית שבו התגוררנו עם משפחות ישראליות וממול היה בית דומה שגם בו התגוררו מספר משפחות. אני ומשפחתי גרנו בדירת האירוח בחלק הימני התחתון של הבית, בדלת שמשמאל גרה משפחה אחרת, ובקומה שמעלינו שתי משפחות נוספות. בקומה השלישית והעליונה גרו בעלי הבית – זוג יוונים נחמדים מאוד כבני שישים שלא ידעו אנגלית. הגענו אליהם דרך פרסום בקבוצת הוואטצאפ שהיו בו תמונות ומספר הטלפון של בנם שחי בעיר ועוזר להם לתפעל את מתחם הדירות. ביומיום כשרצינו לדבר או לבקש משהו השתמשנו באפליקציות לתרגום שפה, כמו רבות מהמשפחות הישראליות שהיו איתנו. המשפחות הישראליות התחלפו מדי פעם, חלק מהן היו חודש, שבועיים או מספר ימים ואז עברו לאזור אחר באוויה או חזרו לארץ. הדירות היו קטנות, חדר אחד או שניים ומטבחון קטן עם מעט כלי מטבח. האתגר של יצירת תחושת בית בסביבה זרה וזמנית היה גדול, כפי שמשחק בדבריה של אנה:

חיפשתי מקום עם חצר, שהילדים יוכלו לשחק בחוץ, כמו אצלנו במושב [...] זה באמת מאוד דומה כי במושב ההורים של בעלי גרים ליד וכאן זה החברים שלנו, זאת תחושה מוכרת לילדים וגם לי.

דבריה של אנה מדגימים את הניסיון ליצור המשכיות ותחושת מוכרות בסביבה החדשה. הבחירה במקום מגורים עם חצר והשוואתו למושב שבו היא חיה בישראל מצביעות על הצורך בשימור אלמנטים מהחיים הקודמים כאסטרטגיה להתמודדות עם השינוי. היכולת של ילדיה הקטנים לצאת לשחק בחצר הגדולה עם החברים (נשים, ילדים ומשפחות ישראליות כמוה) הייתה חשובה לה מאוד.

יצירת קהילה הייתה היבט מרכזי בהתמודדות עם החיים ביוון, והמפגשים השבועיים בשטח של אלינה ואמיר היו מוקד חשוב ליצירת קהילה ותמיכה הדדית. בכל יום שישי התקיימו שם מפגשים של ישראלים מכל רחבי אוויה. מקום זה שימש נקודת מפגש בין הישראלים הוותיקים באוויה ובין

החדשים והזמניים שהגיעו בעקבות המלחמה. הילדים שיחקו יחד, ציירו, חפרו באדמה, שיחקו בכדור, והמבוגרים תפעלו את מטבח החוץ, הכירו אנשים חדשים וישבו לאכול יחד. כל משפחה הגיעה בזמן קצת אחר, הביאה משהו לאכול, אכלה כשהייתה רעבה, והאווירה הייתה מאוד חופשית, משפחתית וחמה. אנה מתארת את חשיבות המפגשים האלה:

אני לא מאמינה שאני נוהגת לפה לבד עם שלושה ילדים, בארץ לא הייתי נוסעת לשום מקום לבד איתם, מה אני אעשה אם הם בוכים, או משהו קורה אבל הנה מתמודדים, אני מאוד אוהבת את המפגשים האלו, הילדים משחקים יחד, רצים. יש אוכל טעים, נמאס לי כבר מהאוכל שאני מכינה לעצמי בבית ופה יש מגוון, תמיד יש זוג ידיים שיחזיקו את טל [התינוק בן השלושה חודשים] ואני יכולה לדבר עם המון אנשים שמבינים אותי, שהם כמוני.

דבריה של אנה מדגישים את התפקיד הרב-ממדי של הקהילה: היא מספקת תמיכה מעשית (עזרה עם הילדים), תמיכה רגשית (אנשים שמבינים את המצב) ותחושת נורמליות (ארוחות משותפות). השימוש במילה "בית" לתיאור הדירה השכורה מעיד על תהליך ההסתגלות והניסיון ליצור תחושת שייכות במקום הזמני.

חינוך הילדים היה אחד האתגרים הגדולים ביותר עבור המשפחות שעברו לאווייה. היעדר מסגרות חינוכיות פורמליות בשפה העברית, הקושי בשמירה על רצף לימודי, והצורך להתמודד עם צרכים חינוכיים שונים של ילדים בגילים שונים, יצרו מציאות מורכבת עבור ההורים. מהראיונות ומהתצפיות עולה כי אימהות מצאו את עצמן בתפקיד כפול של הורה ומורה, תפקיד שלא תמיד הרגישו רצון או מסוגלות למלא. המשפחות פיתחו מגוון אסטרטגיות להתמודדות עם אתגר זה. חלקן יצרו מסגרות לימוד לא פורמליות משותפות, שבהן הורים שיתפו פעולה כדי ללמד קבוצות קטנות של ילדים. אחרות ניסו לשמור על קשר עם בתי הספר בישראל, בעזרת חומרי לימוד ומשימות דרך האינטרנט. עם זאת, למרות המאמצים הללו, אימהות הביעו דאגה עמוקה לגבי השלכות ארוכות הטווח של הפסקת הלימודים הרגילה. מטר, אם לשלושה ילדים, מתארת את המורכבות של המצב:

הם מפסידיים הרבה חומר, למאיה [בתה הבכורה] אני לא דואגת, היא מעל הממוצע בכיתה שלה וקל לה מאוד עם הלימודים אבל ראם [הבן האמצעי] נאבק מאוד, וכל יום שהוא לא בכיתה זה בעייתי. הפער הזה, יהיה לנו מאוד קשה איתו. אני מנסה לגרום להם ללמוד יחד, לפעמים זה עובד לרוב לא... ואני לא מסוגלת להתמודד עם זה, אין לי כוח, יש יותר מדי דאגות.

דבריה של מטר חושפים את המתח בין הצורך להמשיך בחינוך הילדים ובין הקשיים הרגשיים והמעשיים של ההגירה ואי הוודאות. ההבדלים בין שני הילדים מאתגרים את יכולתה של מטר לתת מענה לצרכים האינדיבידואליים של כל ילד בתנאים של אי-וודאות וחוסר במסגרות פורמליות. יתרה מזאת, דבריה מאירים את העומס הרגשי הכבד המוטל על האימהות, שנדרשות לנהל את חינוך ילדיהן נוסף על ההתמודדות עם השלכות ההגירה הזמנית.

מהראיונות עולה כי הקשר עם ישראל נשאר מרכזי בחיי היומיום של הנשים באווייה, אך היה מקור מתמיד למתח רגשי ולתחושות מעורבות של דאגה, געגוע ואשמה. למרות המרחק הפיזי, הנשים שמרו על קשר יומיומי אינטנסיבי עם משפחה וחברים בישראל, באמצעות שיחות וידאו, הודעות טקסט ורשתות חברתיות. טכנולוגיות התקשורת אפשרו להן להישאר מעודכנות במתרחש בארץ, אך בה בעת חידדו את תחושת הריחוק והניתוק. הנשים שיתפו כי הן צורכות חדשות מישראל, ולעיתים קרובות הדבר הגביר את החרדה והדאגה. הן מצאו את עצמן קרועות בין הרצון להישאר מעודכנות ובין הצורך להתנתק כדי לשמור על שפיות ולהתמודד עם המציאות החדשה באווייה. המצב יצר מתח מתמיד בין "להיות כאן" ל"להיות שם", כאשר גופן נמצא ביוון אך תשומת ליבן ורגשותיהן עדיין נטועים עמוק בישראל. טלי, אשת טיפול במקצועה, מבטאת את הקונפליקט הפנימי הזה:

אני השארתי מטופלים באמצע תהליך של טיפול, ודווקא בתקופה הזאת הם מאוד צריכים אותי ואני לא יכולה לעזור להם, אני לא יודעת כמה זמן נצטרך להישאר פה ואני מקווה שהם מצאו מישהו שיהיה איתם בתהליך הטיפולי. מתישהו נצטרך לחשוב על הכול מחדש, על מגורים, עבודה, אי אפשר לחיות פה עוד הרבה זמן ככה.

דבריה של טלי מביעים את הקונפליקט העמוק בין הצורך בביטחון אישי לתחושת המחויבות המקצועית והמוסרית. הדבר משקף את המורכבות של הפליטות הזמניות, שבה הנשים נמצאות במקום החדש אך עדיין קשורות מאוד למקום שעזבו. במקרה של טלי, תחושת האחריות כלפי מטופליה מעצימה את הקונפליקט הזה, שכן היא מרגישה כי הפקירה אותם ברגע קריטי. תחושת האשמה לא הייתה מוגבלת רק להיבט המקצועי. חלק מהנשים הביעו רגשות אשם על כך שהן "נטשו" את המדינה ברגע קשה או שאינן תורמות למאמץ המלחמתי כמו חברותיהן שנשארו בארץ. שלומית מתארת זאת כך:

אני רואה בקבוצות הוואטצאפ של הקיבוץ את כל השכנות שלי עסוקות בעזרה הדדית, הן מבשלות אוכל לחיילים ועוזרות באיסוף של כל מיני דברים ואירוח של מפונים ואני מרגישה אשמה שאני לא שם כדי לעזור, אבל אני פשוט לא מסוגלת [...]. אני פליטה, ברחתי מהבית שלי.

דבריה של שלומית משקפים את הדילמה המוסרית שעלתה בראיונות עם הנשים: מצד אחד, הרצון לתרום ולהיות חלק מהמאמץ הלאומי, ומצד אחר, ההכרה במגבלות האישיות והצורך להגן על עצמן ועל ילדיהן. במקביל לשמירה על הקשר עם ישראל, הנשים נדרשו להתמודד עם אתגר ההסתגלות לסביבה החדשה ביוון. היחסים עם האוכלוסייה המקומית היו היבט חשוב של חוויית הפליטות, כפי שמתארת שלומית:

בהתחלה, באנו לדירה ליד השדה. היינו שם לילה. אנחנו מגיעים בלילה, ואתה לא באמת יודעת מה מסביבך אז כאילו, כל בן אדם מבחינתך חשוד כזה. מישהו לא חיך אליי, הוא אנטישמי. כן. אבל גם אורי לא מדבר כמעט אנגלית, אז כאילו הכול היה עליי קצת [...] והיא הייתה הכי כאילו יוונייה כזה של פעם, לא דיברה כלום חוץ מיוונית, היא לא דיברה אנגלית. כן, לא דיברה אנגלית וכלום ובאיזשהו שלב אורי ישב בחוץ, היא עושה לו: מאמא פאפא בום בום, ככה. כן, אז הוא אומר לה נו נו, גוד

גוד, כאילו הכול בסדר. והיא כמעט באה לחבק אותו, ואז היא הביאה לילדות רימונים, והיא כל הזמן רצתה כזה לעזור.

תיאורה של שלומית מדגים את התהליך המורכב של הסתגלות לסביבה חדשה. היא מתחילה מנקודת מוצא של חשדנות וחרדה, כאשר כל זר נתפס כאיום פוטנציאלי. תפיסה זו מושפעת ללא ספק מהטראומה שחווי בישראל ומתחושת הפגיעות שחשו. המפגש עם השכנה היוונית, למרות מחסום השפה, מדגים את הפוטנציאל ליצירת קשרים חיוביים. השימוש בשפת גוף ובמחוות פשוטות ("מאמא פאפא בום בום") מצליח לגשר על הפער התרבותיים והלשוניים, ומוביל לרגע של חיבור אנושי אמיתי שבו שואלת השכנה היוונית אם אימא ואבא שלו נרצחו במתקפה והוא עונה שלא, שהכול בסדר. סוגיית השפה הייתה משמעותית. מרבית הנשים ששוחחתי עימן דיברו אנגלית מצוינת אך האוכלוסייה היוונית המקומית לא דיברה כמעט אנגלית והיה קושי לתקשר. שמעתי זאת מהנשים בראיונות עימן אבל גם חוויו זאת בעצמנו במהלך השהות ביוון; נעזרנו רבות באפליקציות לתרגום, גם במהלך קניות בסופר, במסעדות וכשרצינו לדבר עם המקומיים. החוויה של שלומית משקפת את האתגרים הלשוניים והתרבותיים שעמדו בפני הנשים הישראליות באווייה, אך גם את היכולת להתגבר עליהם. היא מדגימה כיצד, למרות הקשיים הראשוניים, ישנו פוטנציאל ליצירת קשרים משמעותיים עם האוכלוסייה המקומית. קשרים אלו, גם אם הם מוגבלים בשל אופייה הזמני של השהות, יכולים לספק תחושת נוחות ותמיכה חשובות בסביבה הזרה.

חוויות אלו מעלות שאלות חשובות על האופן שבו אנשים מתמודדים עם מצבי משבר. הן מדגישות את הצורך במערכות תמיכה מותאמות למצבי הגירה, שיכולות לסייע בהתמודדות עם האתגרים הרגשיים והמעשיים הכרוכים במצב זה. הקרבה בין ישראל ליוון אפשרה לחלק מהגברים במשפחות שהשתתפו במחקר להמשיך לעבוד מרחוק ולערוך מדי פעם נסיעות לישראל. הנשים שנשארו באווייה עבדו גם הן ביומיום, בעיקר בעבודות השקופות שכרוכות בטיפול בילדים, בדאגה לצורכיהם הרגשיים והפיזיים. היו כמה נשים שהצליחו לעבוד מעט בזמן שחברות אחרות מהקהילה שמרו על ילדיהן. אמנם לנשים אלו ולילדיהן הייתה ביוון וזית תייר אך החוויה שלהן לא הייתה חוויה של תיירים, אלא חוויה של המתנה ותלישות. הנשים וגם המשפחות ששוחחתי עימן המתינו לרגע שבו ירגישו בטוחות לחזור הביתה.

חיי היומיום של הנשים הישראליות באווייה התאפיינו גם במתח מתמיד בין יצירת שגרה חדשה ובין שימור הקשר עם ישראל. הממצאים מדגישים את החשיבות של יצירת קהילה תומכת כמנגנון התמודדות מרכזי, לצד האתגרים של חינוך הילדים והתמודדות עם רגשות מעורבים של הקלה ואשמה. המפגשים השבועיים אצל אלינה ואמיר היו עוגן חשוב עבור הנשים וילדיהן וסיפקו תחושת קהילה ונורמליות בתוך המציאות המורכבת.

פליטות פריבילגית בזמן מלחמה ואי-ודאות: דיון

מחקר זה בחן את חוויותיהן של נשים ישראליות שברחו לאי אווייה שביוון בעקבות אירועי שבעה באוקטובר. הממצאים שהוצגו בשלושת פרקי המחקר – "לעזוב את הבית", "בחירת יעד בטוח" ו"יצירת שגרה בארץ חדשה" – משרטטים תמונה מורכבת של הגירה כפויה בתנאים של פריבילגיה

יחסית. מתוך ניתוח מעמיק של הממצאים עולות שלוש תמות תיאורטיות מרכזיות המציעות הבנה חדשה של הגירה כפויה בעידן המודרני.

התמה הראשונה, "פליטות פריבילגיות" כקטגוריה אנליטית חדשה, עולה מתוך האופן שבו חוו הנשים את הבריחה מישראל, בחרו את יעד ההגירה וניהלו את חייהן החדשים. התמה השנייה עוסקת במורכבות של תהליכי קבלת החלטות בזמן משבר ומתבטאת בשיקולים שהנחו את עזיבת הבית ובחירת היעד. התמה השלישית מתמקדת בתפקיד המכריע של טכנולוגיה בעיצוב חוויית הבריחה המודרנית, כפי שבא לידי ביטוי בכל שלבי התהליך – מההחלטה הראשונית ועד ליצירת קהילה חדשה באווייה. שלוש תמות אלו – פליטות פריבילגיות, קבלת ההחלטות ותפקידה של הטכנולוגיה – מתכתבות עם מגמות רחבות יותר בחקר ההגירה העכשווי ומציעות הרחבה תיאורטית משמעותית. מחקרים קודמים התמקדו בעיקר בהגירה כפויה בהקשר של עוני ומחסור במשאבים (Castles, 2003) או לחלופין בהגירה מרצון של מעמד בינוני-גבוה (King & Skeldon, 2010), ואילו המקרה שלפנינו חושף קטגוריה חדשה המתגרת את הדיכטומיות המקובלות בשדה.

ניתוח התמה הראשונה מראה כיצד הקטגוריה של "פליטות פריבילגיות" עולה מתוך שלושת פרקי הממצאים. ראינו שהנשים חוו טראומה וחרדה קיומית שאילצו אותן לברוח, בדומה לחוויית היסוד של פליטות. עם זאת, התגלתה יכולתן לבחור את יעד הבריחה ולשקול שיקולים פרגמטיים מורכבים לצד האוטונומיה היחסית שלהן בניהול חייהן החדשים. המאפיין המרכזי של התמה הראשונה הוא שילוב של פגיעות וכוח, של כפייה ובחירה, המייצר קטגוריה חדשה שמרחיבה את המסגרת התיאורטית הקיימת של הגירה כפויה. קטגוריה זו מאתגרת את ההבחנה הדיכטומית המקובלת בין פליטים למהגרים מרצון (Crawley & Skleparis, 2018). היא מציעה הבנה מורכבת יותר של הגירה כפויה, שבה משאבים חומריים וחברתיים אינם מבטלים את הטראומה והכפייה שבבסיס חוויית הפליטות, אך מאפשרים דרכי התמודדות שונות. גם מושג הלימינליות (טרנר, 2004) מקבל משמעות חדשה בהקשר של תמה זו. בניגוד ללימינליות המסורתית של פליטים, המתאפיינת בחוסר מעמד חוקי ובהמתנה למקלט (Graham & Khosravi, 1997), הנשים במחקר חוו לימינליות מסוג אחר: הן נעו בין קטגוריות – לא פליטות במובן המסורתי, לא מהגרות קבע, ואף לא תיירות רגילות. מצב זה התאפיין בפרדוקס מתמיד: מחד גיסא, חופש תנועה ויכולת כלכלית, ומאידך גיסא, תחושת ארעיות וחוסר ודאות מתמשך לגבי העתיד.

התמה השנייה, העוסקת בתהליכי קבלת החלטות, מתבטאת בכך שהממצאים מאירים דפוס ייחודי של קבלת החלטות בזמן משבר, המרחיב את המודל המסורתי של גורמי דחיפה-משיכה (Massey, 1993). בעוד גורם הדחיפה – המלחמה והאיום הביטחוני – היה חד-משמעי, גורמי המשיכה התגלו כמורכבים יותר וכללו שיקולים פרקטיים כמו זמינות טיסות וקרבה גיאוגרפית, לצד שיקולים רגשיים וחברתיים.

בהמשך לניתוח קבלת ההחלטות, בניגוד לפליטים-עולים מאוקראינה שתכננו מראש את אפשרות ההגירה (אמית, 2023), הנשים במחקר זה קיבלו החלטות מהירות בתנאי לחץ וחוסר ודאות קיצוניים. עם זאת, המשאבים שעמדו לרשותן אפשרו גמישות בקבלת ההחלטות ויכולת לשנותן בהתאם להתפתחויות. היבט נוסף של תמה זו מתבטא בכך שמודל זה של קבלת החלטות מרחיב את ההבנה התיאורטית של התנהגות הגירה בזמן משבר ומדגים כיצד פריבילגיה משפיעה על

יכולת הבחירה והתמרון במצבי חירום. נוסף על כך, הממצאים חושפים דפוס חדש של התמודדות משפחתית עם הגירה כפויה. המשפחות במחקר פיתחו מודל היברידי של חיים משפחתיים חוצי גבולות, המתאפשר בזכות משאבים כלכליים וקרבה גיאוגרפית. מודל זה מדגים כיצד פריבילגיה מאפשרת אסטרטגיות חדשות של שימור המשפחה במצבי משבר, ומרחיב את ההבנה התיאורטית של דפוסי התמודדות משפחתית בהגירה כפויה.

התמה השלישית, המתמקדת בתפקיד הטכנולוגיה, מתבטאת באופן שבו הטכנולוגיה ממלאת תפקיד מכריע בעיצוב חוויית ההגירה המודרנית. הנשים במחקר השתמשו ברשתות חברתיות לא רק כבמקור מידע על יעדי הגירה ומסלולי בריחה (Dekker et al., 2018), אלא כבפלטפורמה מרכזית ליצירת קהילה חדשה, לשימור זהות ולניהול חיי היומיום במקום החדש. היבט מרכזי של תמה זו הוא האופן שבו יצרו הנשים מרחב קהילתי וירטואלי משמעותי עוד לפני ההגעה הפיזית ליוון, אשר המשיך למלא תפקיד מרכזי בחיי היומיום שלהן. היכולת לנהל חיים דואליים – לחיות באוויה אך במעורבות אינטנסיבית במתרחש בישראל – יוצרת צורה חדשה של לימינליות דיגיטלית. מצב זה מרחיב את ההבנה התיאורטית של האופן שבו טכנולוגיה מעצבת חוויות של שייכות ומרחק בקרב מהגרים בעידן הדיגיטלי ומציע תובנות חדשות על האופן שבו פריבילגיה טכנולוגית משפיעה על חוויית ההגירה הכפויה.

בסיכום הממצאים וניתוח שלוש התמות המרכזיות, מחקר זה מציע תרומה תיאורטית להבנת הגירה כפויה בעידן המודרני. ניתוח הממצאים חושף כיצד משאבים חומריים, חברתיים וטכנולוגיים מעצבים מציאות חדשה של פליטות, השונה מהותית מדפוסי הפליטות המסורתיות שתוארו בספרות המחקר. התרומה המרכזית של התמה הראשונה היא בהבנה כי פריבילגיה אינה שוללת את הטראומה והכפייה שבבסיס חוויית הפליטות, אלא מאפשרת דרכי התמודדות חדשות ומורכבות. המושג "פליטות פריבילגיות" שפותח במחקר זה מרחיב את המסגרת התיאורטית של לימודי הגירה בכמה אופנים מרכזיים. שילוב התמות יחד מערער על הדיכטומיה המסורתית בין הגירה מרצון להגירה כפויה, מציע הבנה חדשה של לימינליות בהקשר של הגירה ומאיר את תפקידם של משאבים בעיצוב חוויית הפליטות. התרומה הייחודית של התמה השנייה מתבטאת בכך שהמודל החדש של קבלת החלטות במשבר שזוהה במחקר מדגים כיצד משאבים וזכויות יתר מאפשרים גמישות ואוטונומיה בתהליכי קבלת החלטות, גם בתנאים של לחץ וחוסר ודאות קיצוניים. התמה השלישית תורמת בניתוח של תפקיד הטכנולוגיה בחוויית ההגירה הכפויה ומציעה הבנה תיאורטית חדשה של האופן שבו אמצעים דיגיטליים אינם מעצבים רק את דפוסי התקשורת והמידע, אלא גם את חוויות השייכות, הזהות והקהילתיות של מהגרים בעידן המודרני. תובנות אלו חיוניות להבנת דפוסי הגירה עכשוויים ולפיתוח תיאוריות מותאמות למציאות של אי-ודאות גלובלית גוברת.

לצד התרומות התיאורטיות של שלוש התמות, המחקר התמקד בקבוצה מסוימת של נשים ישראליות, אלו שברחו לאוויה ביוון. מיקוד זה אפשר אמנם ניתוח מעמיק של התופעה, אך מגביל את היכולת להבין את התמונה הרחבה יותר של הגירה כפויה בקרב ישראלים בעקבות המלחמה. נוסף על כך, המחקר נערך בחודש נובמבר 2023, ולכן מספק תמונה של שלב מסוים בהתמודדות עם המשבר, כאשר המצב עדיין היה חדש והתגובות היו ראשוניות. מחקרי המשך יכולים להרחיב את הבנתנו על "פליטות פריבילגיות" במספר כיוונים. ראשית, מחקר המשך יכול לחזור אל הנשים

שהשתתפו במחקר זה ולבחון כיצד התפתחו חייהן מאז, אילו החלטות קיבלו בהמשך, ואיך השתנתה תפיסת המצב שלהן לאורך זמן. שנית, יש מקום להרחיב את המחקר לקבוצות נוספות של ישראלים שברחו למקומות אחרים בעקבות המלחמה, כמו קפריסין, פורטוגל או תאילנד, ולבחון כיצד יעדים שונים משפיעים על חוויית הבריחה וההתמודדות. השוואה כזו יכולה להעמיק את ההבנה של האופן שבו גורמים שונים – כמו מרחק גיאוגרפי, קשרים קהילתיים ותנאים מקומיים – משפיעים על חוויית הפליטות הפריבילגית.

רשימת מקורות

אמית, ק' (2023). תהליך קבלת ההחלטה להגר של עולים-פליטים מאוקראינה. *הגירה*, 14, 1–21.

טרנר, ו' (2004). *התהליך הטקסי: מבנה ואנטי מבנה*. רסלינג.

תלמי-כהן, ר' וצ'אצ'אשווילי-בולוטין, ס' (2023). פליטים בארצם (עקורים) בישראל בעקבות מלחמת "חרבות ברזל": תמונת מצב ועקרונות ראשוניים בזמן חירום. המכון להגירה ושילוב חברתי במרכז האקדמי רופין. <https://katzr.net/ad3b1d>

Adhikari, P. (2013). Conflict-Induced Displacement, Understanding the Causes of Flight. *American Journal of Political Science*, 57(1), 82–89. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2012.00598.x>

Al-Ali, N. (2002). Gender Relations, Transnational Ties and Rituals among Bosnian Refugees. *Global Networks*, 2(3), 249–262.

Carling, J. (2024). Why do People Migrate? Fresh Takes on the Foundational Question of Migration Studies. *International Migration Review*, 58(3), 1–35. <https://doi.org/10.1177/01979183241269445>

Castles, S. (2003). The International Politics of Forced Migration. *Development*, 46(3), 11–20.

Crawley, H. & Skleparis, D. (2018). Refugees, Migrants, Neither, Both: Categorical Fetishism and the Politics of Bounding in Europe's "Migration Crisis". *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(1), 48–64. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1348224>.

Dekker, R., Engbersen G, Klaver J., and Vonk H. (2018). Smart Refugees: How Syrian Asylum Migrants Use Social Media Information in Migration Decision-Making. *Social Media & Society*, 4(1), 1–11.

Erdal, M. B. & Oeppen, C. (2018). Forced to Leave? The Discursive and Analytical Significance

of Describing Migration as Forced and Voluntary. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(6), 981–998. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1384149>.

FitzGerald, D. S. & Arar, R. (2018). The Sociology of Refugee Migration. *Annual Review of Sociology*, 44, 387–406.

Fussell, E. (2012). Space, Time, and Volition: Dimensions of Migration Theory. In M. R. Rosenblum & D. J. Tichenor (Eds.), *Oxford Handbook of the Politics of International Migration* (pp. 25–52). Oxford University Press.

Graham, M. & Khosravi, S. (1997). Home Is Where You Make It: Repatriation and Diaspora Culture among Iranians in Sweden. *Journal of Refugee Studies*, 10(2), 115–133.

King, R. & Skeldon, R. (2010). "Mind the Gap!" Integrating Approaches to Internal and International Migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36(10), 1619–1646.

Lindley, A. (2010). Leaving Mogadishu: Towards a Sociology of Conflict-Related Mobility. *Journal of Refugee Studies*, 23(1), 2–22. <https://doi.org/10.1093/jrs/fep043>

Maidanik, I. (2024). The Forced Migration from Ukraine after the Full Scale Russian Invasion: Dynamics and Decision Making Drivers. *European Societies*, 26(2), 469–480.

Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. & Taylor, J. E. (1993).

Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 431–466.

Menjívar, C. (2006). Liminal Legality: Salvadoran and Guatemalan Immigrants' Lives in the United States. *American Journal of Sociology*, 111(4), pp.999–1037.

Mickelsson, T. B. (2023). Safety, Shame, and Ambiguity—The Case of Ukrainian Male Refugees. *International Migration Review*, 1–11. <https://doi.org/10.1177/01979183231216075>.

Tarkhanova, O. & Pyrogoval, D. (2023). Forced Displacement in Ukraine: Understanding the Decision-Making Process. *European Societies*, 26(2), 481–500.

Tate, L. E. (2023). Using Rapid Ethnography to Unpack Performances of Community Authenticity: An Art Festival Case from Victoria, British Columbia. *Journal of Planning Education and Research*, 43(3), 653–665. <https://doi.org/10.1177/0739456X20920922>.

Wallace, R. (2024). New Reasons for Forced Displacement: A Multimodal Discourse Analysis of the Construction of Refugee Identity. In Robert E. Gutsche, Jr., Juliet Pinto (Eds.), *Journalism and Reporting Synergistic Effects of Climate Change* (pp. 8–25). Routledge.

ממלחמה למלחמה:**עולים חדשים במלחמת "חרבות ברזל"****רוית תלמי כהן* וסבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין******פרולוג בחלופי יותר מחמש מאות ימי מלחמה בישראל**

כיום יותר מחמש מאות ימים חלפו מאז פרוץ הלחימה בישראל ב-7 באוקטובר 2023, אירוע שהצטרף למלחמה המתמשכת בין רוסיה לאוקראינה ולמלחמה בצפון אתיופיה. מלחמות אלו, המתרחשות במקביל ובזירות גיאופוליטיות שונות, אינן רק מאבקים על טריטוריה ושלטון, אלא גם תהליכים חברתיים ותרבותיים עמוקים, המשפיעים על חיי הפרטים והקהילות, על חוויית הזמן והמרחב, ועל תפיסות הבית והשייכות.

במציאות זו, שבה מלחמות משנות לא רק גבולות פוליטיים אלא גם מסלולים אישיים וקהילתיים, נוצרות מצבי חיים חדשים עבור יחידים וקבוצות שנמצאים בתנועה מתמדת – בין מקומות, זהויות ומצבי חירום. עבור רבים המגיעים בעקבות המלחמה בארץ המוצא, המעבר ממדינה אחת לאחרת אינו מסמל סיום של מצב חירום אלא המשכיותו בתנאים חדשים.

בתוך מציאות זו של מתחים מתמשכים, חוסר ודאות, ותחושת נדודים בין מלחמה למלחמה, אנו מבקשות להביא לידיעתכם את נייר העמדה שנכתב בשלושת השבועות הראשונים ללחימה בישראל. המסמך, שפורסם [באתר המכון להגירה ושילוב חברתי](#), הוצג במספר [כנסים מקוונים](#) ושימש בסיס לדיונים מקצועיים ולפגישות ייעודיות בראשית המלחמה. תוכנו הופנה בעיקר לקובעי מדיניות ולגורמים מקצועיים שפעלו בשטח, ונראה כי הוא נותר רלוונטי גם היום.

המלחמה שפרצה ב-7 באוקטובר הציבה אתגרים חסרי תקדים בפני החברה הישראלית, אך גם חשפה גילויים רבים של סולידריות, התנדבות ויוזמה קהילתית. בין שלל ההיבטים שעלו בתקופה זו, נדרשנו במיוחד לסוגיית העולים שהגיעו לישראל מאזורים מוכי לחימה, ונאלצו להתמודד כאן עם מציאות של מלחמה נוספת – מצב של הגירה ממלחמה למלחמה.

כנשות אקדמיה המתמחות בתחום העלייה וההגירה, ראינו חשיבות רבה בהעלאת סוגיה זו באמצעות כתיבת נייר עמדה המתייחס לעולים שהגיעו לישראל מאזורים מוכי לחימה ונאלצו להתמודד כאן עם מציאות של מלחמה נוספת.

מילות מפתח: מלחמה, מלחמה כפולה, עולים חדשים, קליטת עלייה.

* נשיאת האגודה האנתרופולוגית הישראלית, חברת הסגל בקריה האקדמית אונו וחברת המכון להגירה ושילוב חברתי.

**ראש המכון להגירה ושילוב חברתי, המרכז האקדמי רופין.

רקע על המלחמה

מלחמת "חרבות ברזל" פרצה בבוקר שבעה באוקטובר 2023. ביום זה התחוללו זועות קשות שטרם נודעו כמותן במדינת ישראל ושהותירו את אזרחיה בטרומה לאומית – יותר מ-1,400 בני אדם נטבחו, נאנסו, נשרפו ונהרגו בקרבות, ו-230 – תינוקות, ילדים, קשישים, נשים וגברים חפים מפשע – נחטפו. בעקבות המלחמה פונו כ-125 אלף מתושבי ישראל מהצפון ומהדרום ונהפכו לפליטים בארצם (עקורים),¹ וביניהם גם עולים חדשים שעלו לישראל בשנתיים האחרונות, העומדים במרכז מסמך זה.

מניתוח הנתונים עולה כי כ-84% מהעולים לישראל בשנתיים האחרונות עלו מארצות שמתקיימת בהן מלחמה או שמעורבות במלחמה. מסמך זה מתמקד באתגרים של קליטה מיטבית של עולים חדשים בימים אלה של מלחמת "חרבות ברזל" ובפליטות הפנימית שהם חווים עתה בישראל. המסמך מיועד לאנשי מקצוע העוסקים בקליטת עלייה ובתחומי הרווחה והסיוע לפליטים בארצם. הוא נכתב בשבוע השלישי למלחמה, ואף על פי שעדיין קיימת אי-ודאות רבה.

תמונת מצב: קליטת עלייה בישראל – מלחמת "חרבות ברזל"

לכל אורך שנות קיומה של מדינת ישראל הגיעו אליה עולים רבים מתוקף חוק השבות,² חלקם בגלי עלייה גדולים. מקום המדינה עלו אליה כ-3.3 מיליון עולים, 44.6% מתוכם משנת 1990 ואילך. העולים הגיעו לישראל ממדינות שונות הנבדלות ביניהן, בין היתר, בהיסטוריה שלהן, בצורת המשטר, במצבן הכלכלי ובמצבן הביטחוני (אזורי סכסוך/מלחמה). מקורה של העלייה לישראל בשלל מניעים שבהם מניעים אידיאולוגיים, דתיים, כלכליים, חברתיים, בריאותיים, פוליטיים ואף ביטחוניים. למרות ההגעה הרציפה של העולים בתקופות של רגיעה יחסית, בולטים גלי עלייה שמקורם במשברים המתרחשים בארצות המוצא שלהם ומאיצים את תהליך קבלת ההחלטה לעלות.⁴

במסמך זה אנו מתמקדות בעולים חדשים שעלו בשנתיים האחרונות. בתקופה זו עלו לישראל כ-113,806 עולים⁵ מ-114 ארצות. עם זאת, ישנן רק שמונה מדינות שענו לפחות על אחד משני התנאים הבאים: א. מספר העולים מהן היה גדול מאלף ב. התרחשה או מתרחשת בהן מלחמה במהלך השנתיים האחרונות. בטבלה שלהלן פירוט של המדינות.

¹ תלמי-כהן, רות וצ'אצ'א'שווילי-בולטין, סבטלנה (2023). פליטים בארצם (עקורים) בישראל בעקבות מלחמת "חרבות ברזל": תמונת מצב ועקרונות ראשוניים בזמן חירום. הקריה האקדמית אונו והמכון להגירה ושילוב חברתי. <https://did.li/OTagT>

² חוק השבות בגרסתו המעודכנת (1970) קובע כי זכאים לעלות לישראל מועמדים שמוצאם יהודי (עד דרגת נכד ליהודי) ובני זוגם, תוך החרגת יהודים שהמירו את דתם מרצון ומספר סייגים הנוגעים לשמירה על ביטחון הציבור. בהתאם לחוק האזרחות הישראלי (1952), תעודת עולה מזכה מיד באזרחות ישראלית.

³ לקט נתונים לרגל יום המהגר הבין-לאומי, 2021, הלמ"ס.

⁴ DellaPergola S. (2020). Diaspora vs. Homeland: Development, Unemployment and Ethnic Migration to Israel, 1991-2019. *Jewish Population Studies*, 31.

⁵ נתונים אלו אינם כוללים תיירים, מהגרי עבודה ומבקשי מקלט.

מספר העולים שעלו לישראל משמונה מדינות מוצא בשנים 2022–2023⁷

שם המדינה	מס' עולים 2022	מס' עולים 2023 ⁶	סה"כ עולים בסדר יורד	אחוז העולים מסה"כ עולים	מלחמה / מעורבות במלחמה בשנתיים האחרונות
רוסיה	43,584	28,007	71,591	63%	כן
אוקראינה	15,037	1,822	16,859	15%	כן
ארה"ב	3,215	1,765	4,980	3%	לא
אתיופיה	1,512	1,668	3,180	3%	כן
בלרוס	2,192	1,498	3,690	3%	כן
צרפת	2,113	751	2,864	4%	לא
ארגנטינה	1,032	437	1,469	1%	לא
הודו	301	16	317	0%	כן
סה"כ עולים משמונה מדינות	68,986	35,964	104,950	92%	
סה"כ עולים	74,474	39,332	113,806	100%	

העולים שהגיעו לישראל בשנתיים האחרונות נקלטו בדרכים מגוונות:

1. קליטה ראשונית במלון למשך חודש/חודשיים ולאחר מכן מעבר לדיור קבע⁸ – אפשרות זו שימשה בעיקר עולים-פליטים⁹ מאוקראינה.
2. קליטה ישירה במגורי קבע אשר שימשה למשל את העולים מצרפת ומרוסיה.
3. קליטה במרכזי קליטה אשר שימשה בעיקר את העולים מאתיופיה.

על פי נתוני משרד הקליטה לשנים 2022–2023 (עד אוגוסט 2023) כ-44% מהעולים השתקעו בדרום הארץ ובצפונה,¹⁰ ואפשר להסיק מכך שבעקבות מלחמת "חרבות ברזל" נהפכו חלקם לפליטים פנימיים בישראל. חשוב לציין שכרגע לא ידוע כמה עולים מכלל העולים שעלו בשנתיים האחרונות נהפכו לפליטים פנימיים. לדברי סמנכ"ל הסוכנות מר שי פלבר: "לסוכנות היהודית 17 מרכזי קליטה אותם מאכלסים בעיקר עולים מאתיופיה. נכון ל-24.10.2023 פנינו מעל ל-2,500 עולים ממרכזי הקליטה בדרום ובצפון".

⁶ נכון ל-30.08.2023.

⁷ משרד הקליטה, נתוני עלייה לשנת 2022, סיכום שנתי, https://www.gov.il/he/departments/publications/reports/aliyah_2022.

משרד הקליטה, נתוני עלייה לשנת 2023 סיכום שנתי, https://www.gov.il/he/departments/publications/reports/aliyah_2023.

⁸ דיור הקבע כולל למשל דירות שבחרו בעצמם, מקבצי דיור והוסטלים לעולים הקשישים.

⁹ תלמי-כהן, רזית, צ'אצ'אשווילי-בולוטין, סבטלנה ואמית, קארין (2022). 10 עקרונות מנחים לקליטת עלייה במלחמת רוסיה-אוקראינה.

¹⁰ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הודעה לתקשורת, העלייה לישראל 2022. התפרסם ב-27.8.23 <https://did.li/bSagT>.

עולים עם מוגבלויות, קשישים ללא עורף משפחתי ואחרים. קטגוריזציה זו מאפשרת¹² להבין את ההבדלים בין הקבוצות ולהושיט סיוע מותאם.

תובנות על מצבם של עולי השנתיים האחרונות בתקופת מלחמת "חרבות ברזל"

1. אחת ההשלכות המרכזיות של מצב "ממלחמה למחלמה" היא **טראומה כפולה**.
2. קיימים עולים שבעקבות מלחמת "חרבות ברזל" הפכו להיות פליטים בארצם. חלקם עברו **קבוצה/קקהילה** ונמצאים תחת ארגונים שונים כמו הסוכנות היהודית ובשל כך מקבלים מעטפת סיוע רב-תחומית מקיפה, לעומת עולים שנאלצו לעבור **כיחידים** ללא עורף קהילתי/ארגוני.
3. ישנם עולים חדשים **שאינם** מתפנים ממקום מגוריהם אף על פי שנקראו לעשות זאת, בשל חשש ותשישות מתמשכת בעקבות המלחמות שחוו בשנתיים האחרונות. סיבה נוספת לכך היא חוסר התאמה תרבותית ולשונית לתיווך הסיטואציה, הן שלהם והן של נותני השירות (המפנים).
4. יש עולים הנמצאים **במסע מתמשך** של מעברים ממקום למקום, מעיר לעיר וממדינה למדינה בעקבות מלחמות. בעבור חלקם מצב זה עלול לערער את היכולת לראות את עתידם בישראל, ובעבור אחרים הוא דווקא מחזק את תחושת השייכות לישראל ואת היכולת לראות בה את עתידם.
5. **המעבר למקום חדש** בעקבות המלחמה דורש **הסתגלות חדשה** למקום, לסביבה חברתית, לאנשים ולמערכות.
6. העולים אשר הגיעו לישראל התחילו בצעדי קליטה ראשונים – שלב אשר לרוב מתאפיין באופטימיות,¹³ ולפתע חשים שוב **חוסר ביטחון קיומי ופחד**.
7. לתהליך קליטת העלייה נוסף נדבך חדש ורב-עוצמה של מלחמה המאפשר **היכרות אינטנסיבית ומזורזת עם החברה והתרבות הישראלית**, והדבר ישפיע על תהליכי הקליטה בישראל.
8. קבוצות עולים רבות יצרו קבוצות של **תרומה והתנדבות**, וחלקן אף הקימו מערכים עצמאיים המאגדים בתוכם רק קבוצות עולים. פעולה זו עשויה **להעצים את החוסן** ואת תחושת השייכות שלהן לחברה בישראל.

¹² יש לציין שמעבר למאפיינים הקבוצתיים, כל אינדיבידואל חווה את המלחמה הכפולה בצורה אחרת.

¹³ מירסקי, יוליה (2005). **ישראלים: סיפורי הגירה**. מבשרת ציון: צבעונים.

9. עולים חדשים רבים צורכים תקשורת **בשפת אימם**, הן של **מדיה חברתית** ישראלית והן של מדיה חברתית **ממדינות המוצא שלהם וממדינות אחרות**. עובדה זו משפיעה על עיצוב חוויית המלחמה שלהם ועל אופן קליטתם.¹⁴

10. **מערכות היחסים בין ישראל למדינות המוצא** עשויות להשפיע על תחושת העולים.

11. העולים אשר להם קרובי משפחה בארץ המוצא שבה מתקיימת מלחמה **חוויים דאגה כפולה** הן לקרובי המשפחה בארץ, והן לקרובי המשפחה בארצות המוצא.

12. עולים רבים שחווים את המלחמה בשנית הם **"בעלי ניסיון"**. בעקבות זאת, עשויים להיות להם **כלים להתמודדות עם מלחמה, פחד וחוסר ודאות**, ודווקא בשעה קשה זו עשויים להיות להם כלים **לחוסן אישי**.

13. מרבית המדינות שמהם הגיעו העולים גדולות מאוד לעומת ישראל. **קוטנה של מדינת ישראל והקרבה הפיזית למלחמה** יכולים לערער עוד יותר את תחושת הביטחון. **לתפיסת גודל המדינה** יש אפוא חשיבות בחוויית המלחמה.

14. מרבית העולים החדשים לא שירתו בצה"ל, והמצב הביטחוני "הישראלי" המעורער אינו מוכר להם. ההקשר ההיסטורי של ישראל וניתוח המצב מנקודת מבט ישראלית לצד יכולת ההתמודדות עם שגרת מלחמה הכוללת **הקשרים תרבותיים ישראלים חדשים עבורם**. בשל כך תחושות הפחד מהמצב הביטחוני וחוסר הביטחון הקיומי של עולים חדשים עשויות להיות חזקות יותר מאלה של האוכלוסייה הוותיקה.

15. מאחר שמדובר בעולים הנמצאים בישראל פחות משנתיים, מרביתם **אינם דוברי עברית**, ואילו רוב השירותים הציבוריים ניתנים בעברית בלבד. בשל כך עולים חדשים חווים פערים וקשיים גדולים בקבלת שירותים חינוכיים, ובהם אף שירותים חינוכיים מציליים חיים.

המלצות יישומיות ראשוניות¹⁵ לקליטת עולים חדשים בתקופת מלחמת "חרבות ברזל"

1. לאור "הנירמול" של מצבי לחימה וחוסר שקט בטחוני בחברה הישראלית יש לשים דגש על **הסברה מגוונת ומיעדת לעולים חדשים** הן מבחינה לשונית תרבותית והן מבחינת גיל (ילדים, נוער, קשישים) שתעסוק במלחמה ובהתמודדות עימה. חשוב לשים לב שההנגשה אינה צריכה להיות לשונית בלבד אלא גם מותאמת תרבותית. לדוגמה: פיקוד העורף לילדים¹⁶ מותאם שפה ותרבות, סרטוני חוסן מותאמים ומידע שעובר דרך קבוצות ווטסאפ בהודעות קוליות ולא כתובות.

Chachashvili-Bolotin, S. (2023). The Russian Invasion of Ukraine and the Strengthening of Ukrainian Identity among Former Soviet Union Immigrants from Ukraine: Israel as a Case Study. Accepted to publication in *Post-Soviet Affairs*.

¹⁵ המלצות אלו נכתבות במציאות החירום של תחילת המלחמה, ובהמשך יש להתאימן לצרכים שנוצרים. ¹⁶ חשוב לזכור שלילדים ולבני נוער יש תפקיד חשוב בתהליכי הקליטה של הוריהם, ולכן צריך להתמקד גם באוכלוסייה זו.

2. מכיוון ש-84% מהעולים חווים **מלחמה כפולה** צריך להתאים להם מענים רגשיים, תוך התחשבות במורכבות מצבם.¹⁷
 3. **יצירת שולחנות עגולים (גם וירטואליים)** שיהיו בהם נציגים פעילים מקרב העולים עצמם (ולאו דווקא ארגונים), למיפוי הצרכים העכשוויים וליצירת מענים. יש לחשוב על התאמת השולחנות העגולים על פי ארץ המוצא, וניהולם צריך להתבצע בשיתוף פעולה עם העולים תוך שימוש בפרקטיקה של שיתוף הציבור (Public Participation).
 4. **גיוס אזרחי מקרב העולים בכלל ובפרט עולים חדשים** שהיו אנשי מקצוע בארץ מוצאם, כמו למשל מורים, פסיכולוגים, גננות, אחיות ומאמני ספורט, שיוכלו לסייע בעיקר לקהילה שלהם. עולים רבים רוצים להתנדב ולא תמיד יודעים היכן. הקמת מערכות סיוע תחזק הן את המתנדבים והן את מקבלי הסיוע ותאפשר תיווך בינתיבי ושפתי מותאם.
 5. יצירה וחזוק של **קהילות וירטואליות**, הן **כמרחבי סיוע לחיזוק החוסן והן כאולפנים ללימוד עברית**.
 6. **פנייה אקטיבית** מותאמת תרבותית של גורמים מוסמכים לכל העולים שעלו בשנתיים האחרונות לחיזוק החוסן ותחושת השייכות לחברה הישראלית. יש לשים לב מיהו הגורם הפונה ומהי מטרת השיחה.
 7. **הקמת מערך סיוע ייחודי מותאם שפה למציאת מקומות עבודה** עבור פליטים בארצם שהם גם עולים חדשים.
- כמו כן, יש **צורך בהנגשה תרבותית ולשונית לשירותי חירום וחוסן**¹⁸. במלחמת "חרבות ברזל" הוקמו מערכי סיוע¹⁹ ייעודיים שניתן להיעזר בהם, הן לעולים והן לארגונים. צריך כמובן להרחיב מענים אלו.

לסיכום

המסמך נכתב בשלושת השבועות הראשונים ללחימה, במצב שבו אי הבהירות גוברת על הבהירות. כ-84% מהעולים שעלו בשנתיים האחרונות חווים **"מלחמה כפולה"** – הן בארץ שהגיעו ממנה והן בישראל. נוסף על חוויית ההתאקלמות, הם נדרשים להתמודד עם המלחמה בישראל ועם דאגות לקרובי המשפחה הנמצאים במולדתם. לסוגיה זו השפעה רבה על העולים, והיא דורשת התייחסות ייחודית של הגופים העוסקים בקליטת עלייה. לצד ההכרה במורכבות המלחמה הכפולה, יש לתת לעולים החדשים תשתית ואפשרויות לאקטיביות וליצירה, וכך יוכלו לעצב את מציאות חייהם בישראל ולחוש בה תחושת שייכות ושותפות.

¹⁷ נספח 1 כולל הסבר קצר על תמונת מצב מכל אחת מהאמצעות שבהן חוו העולים מלחמה.
¹⁸ להרחבה על סוגיה זו, ניתן לפנות לד"ר טניה ווינובה, אוניברסיטת בר-אילן, המכון להגירה ושילוב חברתי והקואליציה להנגשה לשונית, tanya.voinov@gmail.com
¹⁹ במהלך מלחמת "חרבות ברזל" נפתחו מספר מוקדים כמו למשל מוקד לעולים של משרד הקליטה 2994*, ומוקד תרגום במצבי חירום למוסדות ציבור, ארגונים חברתיים ושירותי חירום (אוניברסיטת בר אילן ובשיתוף טנא בריאות) 9392*.

נספח 1

רקע על אזורי סכסוך/מלחמה ואנטישמיות שמהם הגיעו העולים בשנים 2022–2023

1. אוקראינה, רוסיה ובלרוס – מלחמת רוסיה–אוקראינה

מלחמת רוסיה–אוקראינה החלה ב-24.2.22 ונמשכת בעוצמה רבה עד היום. מלחמה זו הובילה לגל פליטים חסר תקדים מאוקראינה. נכון ל-10.10.2023 נמצאים כשישה מיליון²⁰ פליטים מאוקראינה מחוץ לארצם. בעקבות המלחמה עלו לישראל שלוש קבוצות עולים עיקריות – מאוקראינה, מרוסיה ומבלרוס.

יוצאי אוקראינה – כ-31 אלף פליטים מאוקראינה הגיעו לישראל מפרוץ המלחמה באוקראינה, מתוכם כ-17 אלף זכאי עלייה לישראל מכוח חוק השבות. עלייה זו מוגדרת "עליית חירום" בשל העובדה שהעולים הללו חוו על בשרם את המלחמה ונאלצו לעזוב את ארצם בעקבותיה, ולכן הם מוגדרים "עולים-פליטים". כעולים-פליטים מאוקראינה הם עשויים להיות זכאים, נוסף על סל הקליטה וכל סיוע או הטבה אחרת שלה זכאים כל העולים מכוח חוק השבות, אף למענק כספי חד-פעמי מטעם משרד העלייה והקליטה.²¹ מרבית העולים מאוקראינה הן עולות (כ-60%) בקבוצת הגיל 18–60, והן מהוות כשלושה רבעים מסך עולי אוקראינה בשנים 2022–2023. ניתן להסביר עובדה זו באיסור החוקי שהטילה ממשלת אוקראינה במהלך הלחימה על יציאתם של גברים בני 18–60 מגבולות המדינה.²² גילן החציוני של הנשים שעלו מאוקראינה לישראל היה 42, בעוד גילם החציוני של הגברים שעלו מאוקראינה באותן השנים היה 38. נוסף על כך, מפרוץ מלחמת רוסיה–אוקראינה הגיעו לישראל כ-14 אלף פליטים מאוקראינה שאינם זכאי חוק השבות, אשר הצליחו להימלט מאימת מלחמת רוסיה–אוקראינה, והם שוהים בישראל כדין ומוגנים מפני הרחקה.²³

יוצאי רוסיה – כ-72 אלף עולים מרוסיה הגיעו לישראל מפרוץ מלחמת רוסיה–אוקראינה כזכאי עלייה לישראל מכוח חוק השבות. אחת הסיבות המרכזיות לעלייה המסיבית מרוסיה לישראל היא תהליכים פנימיים המתרחשים ברוסיה, כדוגמת גיוס רחב היקף של אזרחים לצבא הרוסי לצורך המשך הלחימה; סיבה נוספת היא הטלת סנקציות בינלאומיות על רוסיה על ידי העולם המערבי; וסיבה אחרת היא שרק מיעוט מ"מדינות המערב" מוכנות לאשר הגירה של אזרחים רוסים לשטחן. בשל שלל הסיבות האלה החליטו צעירים זכאי חוק השבות לעלות לישראל. בקרב העולים מרוסיה אחוז הנשים דומה לאחוז הגברים, ואף הגיל החציוני דומה – 35 ו-34 בהתאמה. עלייה זו מתאפיינת באחוז גבוה יחסית של בעלי משלח יד אקדמי טרם העלייה לישראל ובהשתייכות למעמד בינוני-גבוה ברוסיה.

יוצאי בלרוס – כארבעת אלפים עולים מבלרוס הגיעו לישראל מכוח חוק השבות מפרוץ מלחמת רוסיה–אוקראינה (פי שלושה יותר מאשר בתקופות המקבילות בשנים קודמות). הגיל החציוני של

²⁰ לפי נתוני UNHCR הנכונים עד ל-13 במרץ:

<https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine/location?secret=unhcrrestricted>

²¹ אתר כל זכות <https://did.li/pCICN>

²² הלמ"ס <https://did.li/XYCTY>

²³ בשל לחץ חברתי ועתירה שהגישה עמותת "רופאים לזכויות אדם" לבג"ץ אישר משרד הפנים באוגוסט 2023 המשך זכאות לסיוע סוציאלי ובריאותי לאזרחי אוקראינה השוהים בישראל שאינם עולים עד לסוף שנת 2023. בג"ץ 6277/23 מילובנובה נ' ממשלת ישראל, עתירה מיום 17.8.2023, תגובת המדינה לבקשה לצו ביניים מיום 21.8.2023 והחלטה מיום 22.8.2023.

העולים נאמד ב-2434. אחת הסיבות המרכזיות לעלייה זו, כמו בעלייה מרוסיה, היא תהליכים פנימיים המתרחשים בבלרוס בהיותה מדינה התומכת ברוסיה, ובעקבותיהם קיים בקרב האזרחים חשש מפני גיוס לצבא לצד הלחימה והסנקציות המוטלות מצידו של העולם המערבי גם על בלרוס.

2. אתיופיה – מלחמה בחבל ארץ תיגראי ומלחמה בחבל ארץ באמהרה

מלחמת האזרחים בחבל ארץ תיגראי החלה ב-2020 והסתיימה רשמית ב-2022. המלחמה התקיימה בתחילה בין החזית העממית לשחרור תיגראי (TPLF) ותומכיה ובין צבא אתיופיה, ובהמשך התייצבו גם כוחות צבא אריתריאה ומיליציות של כל מחוזות אתיופיה כגון אמהרה לצד צבא אתיופיה. בזמן המלחמה עלו לישראל 73 אנשים מחבל ארץ תיגראי. בה בעת הממתינים בגונדר, שמוצאם בחבל ארץ אמהרה, נלחמו גם הם, ואחדים מהם נהרגו בקרבות. במלחמה זו נהרגו אלפי בני אדם, וכ-2.5 מיליון בני אדם נעקרו מבתייהם.

באוגוסט 2023 נפתחה חזית נוספת באתיופיה באזור אמהרה, שגונדר, עיר שאלפים ממתינים בה לעלות לישראל, הייתה מרכזית בה. הסכסוך מתקיים בין מיליציה מקומית בשם "פאנו" לממשל הפדרלי של אתיופיה. במלחמה זו, המתקיימת לסירוגין עד היום, נהרגו ממתינים לעלייה (שלהם קרובי משפחה בישראל), והיא התקיימה גם באזורי המגורים של הממתינים וגם בכפרים שבהם יש להם קרובי משפחה.

נכון לכתיבת שורות אלו הסתיימה המלחמה בחבל ארץ תיגראי, אך עדיין שוררת מתיחות באזור, ובאמהרה-גונדר המצב רגיש מאוד. מאז תחילת המלחמה באוגוסט הגיעו עשרות בודדות של עולים מאתיופיה, והשאר אינם יכולים לצאת מאתיופיה בשל הרגישות הקיימת (ממשלת אתיופיה לא מנפיקה דרכונים). בשנים 2022–2023 עלו כ-3,180 עולים מאתיופיה.

3. הודו – מלחמה בצפון-מזרח הודו

בחודש מאי 2023 נקלעה קהילת **בני מנשה** בצפון-מזרח הודו למלחמת אזרחים. במהלך העימותים נרצחו חלק מבני הקהילה, אחרים נפצעו והיו שנאלצו לברוח ליערות; בתייהם של חלק מבני הקהילה הוצתו, ובית הכנסת והמקווה נשרפו אף הם. עקב כך נאלצו בני הקהילה להקים מחנה עקורים בצפון הודו. לפי נתוני משרד העלייה והקליטה בחמש השנים האחרונות עלו לישראל 1,421 עולים מקהילת בני מנשה ואילו 4,600 מהם עדיין ממתינים לעלייה בהודו.²⁵ בשנים 2022–2023 עלו כ-317 עולים מקרב בני מנשה, והם מתגוררים בנוף הגליל.

4. צרפת, ארה"ב ושאר הארצות – גלי אנטישמיות

סקרים מהשנים האחרונות מראים כי גילויי האנטישמיות במדינות רבות הולכים וגוברים. וכעת, במלחמת "חרבות ברזל", נשמעים חדשות לבקרים דיווחים שהם אף מתעצמים.

²⁴ למ"ס גף עלייה והגירה עיבוד מיוחד, 26.10.23.

²⁵ ועדת העלייה והקליטה ברשות ח"כ עודד פורר. בנושא בני המנשה 28 ביוני 2023, ט' בתמוז תשפ"ג. <https://did.li/vYllw>
<https://www.ynet.co.il/judaism/article/ryozpxbe2>

Training Staff to Support Early Age Children During Crisis: Adapting Global Principles Into Local Realities

Yan Serdtse* and Yulie Khromchenco**

Abstract

This guide-field note presents an innovative framework for training and supervising early childhood professionals in crisis settings. Our framework integrates global developmental concepts with local cultural and situational factors to ensure comprehensive and adaptable training, responding to the urgent need for rapid, contextually informed interventions that can be deployed in diverse and unpredictable environments. The study examines context-informed interventions for addressing the distinct challenges that displaced and refugee children face. It highlights the crucial role of child-friendly spaces in offering psychosocial support. This approach bolsters trauma-informed education, fosters family collaboration, and enhances community resilience, while ensuring both swift and thorough professional development. By adapting proven Israeli best practices to the Eastern European context, we present scalable, culturally responsive training models that provide valuable insights for practitioners and policymakers supporting vulnerable children in emergency contexts worldwide.

Keywords: Trauma-Informed Education; Child-Friendly Spaces; Context-Informed Interventions; Early Childhood Development in Crisis; Psychosocial Support For Displaced Children.

* **Dr. Yan Serdtse** is a psychologist with a master's degree in clinical child psychology, specializing in educational psychology, and is based at Sha'ar Hanegev on the border of the Gaza Strip in Israel. Dr. Serdtse is also a Fellow Researcher and Lecturer at the Hebrew University and Sapir Academic College, and a Founding Director of the Early Starters International Innovation, Research and Development department. He was born and raised in the Crimean Peninsula, where he lived until the age of 7. Since 2022, he has participated in over 10 training missions for professionals on child and adult trauma in Ukraine and Eastern Europe.

****Yulie Khromchenco**, Vice President for Emergency Response, Development, and Operations in Eastern Europe at Early Starters International. She is an educator, facilitator, and change process leader with extensive experience implementing systemic changes in Israel's educational system and developing leadership skills. She has led teacher leadership programs in underserved communities, trained numerous educators, supervisors, and early childhood professionals, and used her background as a journalist and editor to teach storytelling and communication skills. At Early Starters International, she has developed and conducted training workshops in multiple countries. She leads courses on trauma-informed education, equipping professionals from various fields to become more effective responders to trauma for both children and adults.

Early Starters International (ESI) is an educational, humanitarian organization operating internationally to ensure a healthy childhood for young children in emergencies and vulnerable communities worldwide. In Israel, the organization manages and operates the *Hatchala* Association. Since 2017, ESI has supported over 70,000 children in eight countries. It is currently assisting in three crisis zones—Ukraine, Israel, and New York—with a team of 124 staff members and 200 volunteers. Additionally, the organization has trained approximately 130 psychologists and 300 educators in trauma-informed care. Its co-founders, Ran Cohen Harounoff (CEO) and Sarah Wilner (Deputy CEO), together have over two decades of experience in early childhood education and trauma-informed pedagogy. They firmly believe that access to safe spaces is both a universal right and a fundamental need for all children, whether during humanitarian disasters or emergencies.

A Personal Insight On A Global Issue

As professionals deeply committed to trauma-informed education and early childhood development, our journey has been shaped by both personal experiences and professional encounters in various regions. From the Gaza border in Israel to war-affected communities in Ukraine and Eastern Europe, we have witnessed firsthand the profound impact of crisis on young children, families, and educators. These experiences have reinforced our conviction that education encompasses not only knowledge but also resilience, connection, and healing. Each training session, each child's story, and each educator's challenge remind us of the urgent need for culturally responsive, context-informed interventions that balance global principles with local realities.

Through our work, we have had the privilege of learning from the communities we serve. The adaptability, strength, and dedication of educators and caregivers in crisis zones inspire us to refine and expand our training frameworks continually. We recognize that there is no one-size-fits-all approach.

Having a real impact comes from listening, co-creating solutions, and ensuring that interventions empower individuals rather than imposing upon them. We hope the insights shared in this paper will serve as a valuable resource for those working on the front lines, helping to shape safer and more supportive environments for the most vulnerable children worldwide.

Training Trauma-Informed Responders to Address Children's Needs: A Local and Global Perspective

Effective psychosocial and educational interventions in early childhood are especially critical for displaced and refugee children, who face unique challenges and vulnerabilities. Professionals working in child-friendly spaces—including psychologists, social workers, and educators—must navigate these complexities to provide safe and nurturing environments that support the well-being and development of these children. However, acquiring the expertise to do so effectively demands a nuanced understanding of universal developmental principles and the specific local contexts in which these children live.

This guide-field note presents an innovative framework designed to address this challenge. It provides a structured approach to training and supervising early childhood professionals in crisis settings. Our contribution is particularly relevant given the urgent need for rapid, contextually informed interventions that can be deployed in diverse and often unpredictable environments. By integrating global developmental concepts with local cultural and situational factors, this framework ensures that training is comprehensive and adaptable.

The significance of this paper lies in its potential to transform how organizations approach the training of professionals and early-age educators who work in child-friendly spaces. In the context of a comprehensive emergency, every kindergarten or daycare center can operate as a safe space. Our framework enables local professionals to respond swiftly and thoroughly when time is often scarce and the stakes are high. This approach enhances the immediate quality of care provided to vulnerable children and contributes to the long-term capacity building of local communities. By outlining the key conceptual components of our training methodology, we aim to provide a valuable resource for other organizations and practitioners engaged in similar work, ultimately contributing to more effective and sustainable support for displaced and refugee children worldwide.

Background: The Role of Child-Friendly Spaces

Child-friendly spaces are crucial in providing psychosocial support and educational opportunities to displaced and refugee children (Ager et al., 2013). These spaces offer a structured, safe environment where children can engage in play, receive education, and process their experiences in a supportive setting (Capoet al., 2019). The role of child-friendly spaces is to provide immediate relief and foster resilience, as well as long-term developmental benefits (Alan & Sezikeye, 2016).

In child-friendly spaces, professionals should be equipped with the knowledge and skills to address the complex needs of displaced children. Doing so involves understanding the impact of displacement on development, recognizing signs of trauma, and implementing strategies that promote healing and growth (Bürgin et al., 2022). The effectiveness of child-friendly spaces relies heavily on professionals' ability to integrate a context-informed perspective into their practice.

Core Perspectives Of Training Professionals In Crisis Times

1. Context-Informed Perspective

A context-informed perspective emphasizes the importance of understanding the specific situational, cultural, historical, and environmental contexts in which behaviors, interactions, and decisions occur. People create social contexts, and in turn, they are shaped by these contexts. A person never exists in a void but always in a context. Contexts are complex because they change constantly over time, just as human beings do. This perspective is critical in ensuring that interpretations and actions are relevant and appropriate to the particular circumstances being considered (Roer-Strier & Nadan, 2020).

A context-informed perspective in early childhood intervention recognizes that universal and local factors influence children's development (Roer-Strier & Nadan, 2020). All children share universal aspects of development, such as social skills, play, and cognitive growth. However,

the local context, including cultural norms, societal values, and specific experiences of displacement and trauma, plays a crucial role in shaping how these universal aspects manifest (Antweiler, 2016; Ellis et al., 2019; Ungar, 2013).

It is recommended that professionals working with displaced and refugee children navigate these contextual nuances with care. They should understand that while developmental stages may be consistent, the expression of developmental milestones can vary significantly based on the child's environment and experiences. This dual awareness allows professionals to tailor their interventions to meet the unique needs of each child and family.

2. Emphasis On Acquiring Expertise: Knowledge And Skills

This section presents a multifaceted approach for training professionals who support displaced and refugee children in child-friendly spaces. The framework is divided into four interconnected sections, each addressing a critical component of the necessary expertise. These sections are:

Development – Focusing on universal developmental principles and understanding local contextual influences.

Time – Examining the phased responses required during various stages of a crisis.

Asking the Right Questions – Highlighting effective communication strategies tailored to the unique needs of children and their families.

Collaborative Approach with Families and Family Agency – Emphasizing the importance of family engagement and partnership in both assessment and intervention.

2.1. Development

This subsection underscores the importance of establishing a dual foundation for professional practice by integrating universal developmental principles with an understanding of local contextual influences. Such a framework equips professionals with a balanced perspective that combines global developmental norms with insights into the unique challenges encountered in various local settings. It thereby enables the design of interventions and educational programs that are both effective and contextually appropriate.

- *Universal Developmental Principles*

In the humanitarian field (Davis & Iltus, 2008), several universal principles of practice with children in stressful and traumatic situations are based on developmental theories and an understanding of the dynamics between adults and children in stressful situations.

These principles are:

- A safe environment
- An environment that is stimulating, supportive, and appropriate for the children's age
- An environment that is community-related
- a participatory environment
- an inclusive environment

As Appendix 1 indicates, these principles are stable and universal for all child-friendly spaces, regardless of the culture, the timeline of the crisis, or other changing factors. Implementing them in work with children

can be taught relatively quickly to potential teams working with the children. Professionals working for a longer time with children in child-friendly spaces should acquire a solid grounding in developmental theories, including typical developmental milestones, attachment theory, cognitive development, and the role of play in early childhood (Berk, 2015). This foundational knowledge is critical for accurately assessing and supporting the children's developmental progress.

- *Local Contextual Influences*

In parallel, professionals need to develop expertise in the cultural, social, and economic factors that shape child development in specific contexts. For displaced and refugee children, this process entails understanding the effects of displacement, exposure to violence, the disruption of community and family structures, and the challenges of adapting to new environments (Fazel & Betancourt, 2018; Reed, 2012).

2.2. Time

This subsection organizes crisis responses into three chronological phases—emergency, routine, and recovery—reflecting the evolving nature of crises. Each phase is characterized by distinct priorities and strategies, and professional training must incorporate adaptive responses to all of the stages. The following subsections provide guidance for professionals in child-friendly spaces on addressing immediate safety needs, maintaining stability, and facilitating long-term recovery and growth.

- *Emergency Phase: Establishing Physical and Emotional Security*

Ensuring physical and emotional security is paramount in the acute phase of a crisis. Professionals must create safe, structured environments that meet immediate needs and foster a sense of stability (Hobfoll et al., 2007). In child-friendly spaces, the primary objective is to protect children from harm and initiate the process of emotional recovery by

establishing secure physical spaces, predictable routines, and supportive interactions that enable children to express their emotions safely.

- *Maintaining Routine During Emergencies: Regulating Emotions and Fostering Resilience*

Maintaining a routine is crucial during emergencies, as it fosters emotional regulation and resilience. Regular schedules for meals, play, and educational activities help restore a sense of normalcy and predictability, which is essential for reducing anxiety and stress (Restubog et al., 2020). Consistent routines act as anchors, providing both children and their caregivers with a framework to navigate uncertainty and build adaptive coping mechanisms.

- *Recovery, Adaptation, and Post-Crisis Growth: Facilitating Adjustment and Renewal*

Following the acute crisis, the phases of recovery and adaptation support children and families in adjusting to significant life changes and discovering new meaning (McCubbin & Patterson, 2014). Recovery involves comprehensive support, fostering resilience, and encouraging growth through therapeutic interventions such as counseling and support groups, as well as facilitating emotional expression and social connection

(Walsh, 2003). Adaptation is achieved by integrating changes into a new reality and developing new routines. Ultimately, post-crisis growth emerges from overcoming adversity and harnessing new strengths, transforming crisis experiences into opportunities for profound personal and collective development (Walsh, 2007).

2.3. Asking the Right Questions: Effective Communication in Child and Family Engagement

Effective communication is critical when working with children and their families, particularly in contexts involving displaced and refugee populations. This subsection provides guidance on asking targeted questions that build trust, facilitate gathering essential information, and ultimately support effective intervention. By tailoring questioning techniques to specific professional roles, such as those of the educational and therapeutic staff, practitioners can better address the diverse needs of children and their families.

Research has demonstrated that asking the right questions is fundamental for understanding the unique influences of local contexts on a child's development and well-being (Morrow & Malin, 2004; Santana et al., 2016; Ulvik, 2015). Through effective inquiry, professionals can gain valuable insights into children's experiences, perceptions, and needs. While it is impossible to identify every specific need due to the unique contexts of each child and family, approaching interactions with genuine curiosity, empathy, and respect can significantly enhance the

accuracy of assessments and the effectiveness of subsequent interventions.

- *Informational Questions for Educational Staff*

When integrating children into new environments, it is essential for the educational staff to use targeted informational questions to gather critical details and foster a sense of comfort. For example, asking a child, "What is your name?" or "How old are you?" helps establish rapport quickly. In parallel, inquiries directed at parents—such as "Does your child have any health problems or allergies?"—are vital for ensuring the child's safety and well-being. Furthermore, questions regarding a child's interests, such as "What do you enjoy doing?" or "Do you have a special item you are attached to?" can facilitate a personalized and engaging intervention strategy. Finally, asking parents, "Is there anything important we should know about your child?" ensures that all relevant factors are considered, creating a supportive environment for both the child and the family.

2.4. Collaborative Approach with Families and Family Agency

This subsection emphasizes the importance of collaboration with and respect for the family's expertise in achieving culturally responsive and effective interventions. It advocates for a partnership model that treats families as co-experts, ensuring that interventions are professionally robust and personally meaningful.

Professionals must acknowledge that families and children possess unique insights into their contexts and approach their work with humility and openness (Fisher-Borne et al., 2015; Ortega & Faller, 2011). Recognizing and valuing this expertise fosters a collaborative environment, enhancing the relevance and practicality of the interventions (Olin et al., 2010).

It is crucial to include families in the assessment and intervention processes (Björck-Åkesson & Granlund, 1995). By working closely with parents and caregivers, professionals can create a comprehensive understanding of a child's history, current circumstances, and developmental needs. This collaborative approach not only enhances the accuracy of assessments and fosters trust but also strengthens the family's capacity to support the child's development. Appendix 1 contains Table 1, which provides a template for collecting this data that summarizes the procedures described.

3. Recommendations for Establishing Professional Development Projects for Early-Age Educators in Child-Friendly Spaces

The main challenge in working with displaced and refugee children is adapting practices from one context to another. Early childhood educators should be skilled in modifying interventions to suit different cultural and situational contexts. Doing so requires flexibility, creativity, and a

deep understanding of practical intervention principles (Stirman et al., 2013).

Culturally responsive practices ensure that interventions are relevant and respectful of the child's background (Grant & Ray, 2018). Educators should strive to understand the cultural norms and values of their communities and incorporate this understanding into their teaching practices. Adapting communication styles, incorporating culturally meaningful activities, and respecting traditional practices and beliefs are essential steps in this process.

- **Trauma-informed Care and Education:** These elements are critical when working with displaced and refugee children (Im & Swan, 2021). Educators must be trained to recognize and respond to signs of trauma and to understand the profound impact that adverse experiences can have on a child's development. Trauma-informed care and education involve creating a safe and supportive environment, building trust, and implementing interventions that promote healing and resilience.
- **Professional Development and Training: Expanding Horizons.** To improve their expertise, educators should engage in continuous learning and professional development (Herschell et al., 2010) by attending workshops, seminars, and conferences on the latest research and best practices in early childhood development, trauma-informed care, and culturally informed perspectives.
- **Mentorship and Supervision:** Mentorship and supervision are crucial for professional development (Barnett & Molzon, 2014). Experienced mentors can provide valuable guidance, support, and feedback, helping educators navigate complex cases and refine their skills. Regular supervision sessions offer opportunities for reflective practice, allowing educators to discuss challenges, successes, and areas for improvement.
- **Research and Evidence-Based Practice:** Engaging in research and applying evidence-based practices are essential for ensuring effective interventions (Cook et al., 2017). Educators should stay informed about current studies and integrate proven strategies into their work. Collaborating with academic institutions and participating in research projects can expand their knowledge base and improve practices in the field.
- **Reflective Practice:** Reflective practice is a valuable tool for professional development (Stăncescu et al., 2019). Educators are encouraged to reflect regularly on their work, assessing what has been effective, identifying challenges, and exploring opportunities for improvement. This reflective process can be supported through supervision, peer support groups, and continuous learning opportunities.
- **Cross-Disciplinary Collaboration:** Collaboration with other professionals is essential. Working in multidisciplinary teams offers a holistic approach to supporting children and families (Vanclay, 2004). Educators should seek opportunities to

collaborate with psychologists, healthcare providers, social workers, and community leaders. This collaborative approach ensures that interventions are comprehensive and well-coordinated.

4. Case Studies of Adaptation

To illustrate the process of contextual adaptation, consider the following case studies that demonstrate how practices from Israel were adapted to the Eastern European context. Adapting psychosocial educational practices from one cultural context to another involves careful consideration of local norms, values, and needs. Here are four examples of how practices from Israel might be adapted to the context of Eastern Europe:

Example 1: Play as an educational instrument

Original Practice in Israel: Play therapy is widely used to help children process trauma and express emotions. It involves using various play materials, such as puppets, drawing supplies, and building blocks, to facilitate communication in a non-threatening way.

In many educational and therapeutic practices in Israel, puppets are used to depict the children's "imaginary friend"—a puppet of a child who can be either very young or helpless. The children with whom this play therapy is conducted need to explain various important matters, such as safety instructions or coping strategies, to the puppet or vice versa. The puppet is the knowledgeable and capable person who comes to help and rescue the children in need.

Adaptation in Eastern Europe: Play therapy can be adapted by incorporating locally familiar toys and culturally relevant storytelling themes. Early-age educators might introduce traditional Eastern European folk tales and characters into the play scenarios, which can resonate more with the children's cultural background. Additionally, incorporating local customs and holidays into the playtime can make the practice more relatable and compelling for Eastern European children.

For example, our Ukrainian staff incorporated the image of "Pes Patron" - a real dog that helped the Ukrainian Forces locate mines at the beginning of the war and became a local hero—into their work with the children. The children enjoyed drawing images of their patron saint. In addition, by talking about him, they also talked about missing their fathers who were fighting on the front and their hopes and fears about the war.

An essential practice from the world of play therapy that is effective in all early-stage interventions worldwide is the use of a toy house. This plastic house is an integral part of every safe space. It allows children to replay complex scenarios around the home involving the loss

of their home and safety, as well as experiences of danger. In safe spaces in Ukraine, Moldova, New York, and Israel, children hid in this toyhouse from “bad people who wanted to kill us.” They ran to the house when one of the kids imitated the sounds of an air raid siren, making it a home base from where to attack and fight the “bad people.” The children repeatedly replayed these scenarios. Through symbolic play, they processed and digested the events they had experienced, as well as their current thoughts and fears about the future.

Example 2: Storytelling and narratives

Original Practice in Israel: Storytelling and narrative therapy are used in Israel to help children make sense of their experiences and build resilience. This practice involves encouraging children to tell their stories verbally or through written narratives, which helps them process their emotions and gain control over their lives.

Adaptation in Eastern Europe: In Eastern Europe, storytelling and narrative therapy were adapted by incorporating local myths, legends, and historical stories. Early-age educators used these culturally relevant narratives as a starting point for discussions, helping children connect their personal experiences with broader cultural themes. This approach fostered a deeper understanding of their identities and provided a framework for exploring difficult emotions. Community storytelling events were also held, allowing children and adults to share their stories and promote intergenerational dialogue and support.

In the safe space in Sumy, a city close to Ukraine's eastern border that is prone to attacks by Russian forces, children spend hours, sometimes whole days, in the shelter. The staff there created a “storytelling table,” where every child can choose the story s/he wants to tell.

The practice began with a depiction of the well-known Slavic folk story “Kolobok,” which tells the tale of a round bun that escaped from the house of an old man and an old woman and ran away, evading various animal characters that tried to eat it. Each element in the story was drawn or printed on a card, alongside other images (such as different animals, houses, and characters). The cards were then arranged in thematic rows for children to choose from. For example, the child telling the story could choose a protagonist other than Kolobok, a location other than the house of the older man and woman, different actions along the plot, and a different ending.

This storytelling routine engages the children and carries an important message: there is a place where they can choose their story. Even though they cannot choose essential parts of the story, this message enhances their sense of agency.

Example 3: Group projects

Original Practice in Israel: Israel uses group-based interventions to help children who have experienced trauma. These interventions often involve structured group activities, peer support sessions, and collaborative projects that promote social cohesion and emotional healing.

The practice of growing plants or creating a garden with children as a project was designed to foster hope for a better future. In the safe space created in the Dead Sea for the community of a kibbutz who were victims of the attack on October 7th, the children planted a tree. They created a small vegetable garden outside their hotel as a gesture of appreciation to the hotel staff for accommodating them during this emergency. Planting the tree and caring for the garden were strongly related to the home they lost in the kibbutz, symbolizing the optimism associated with growing something new.

Adaptation in Eastern Europe: In Eastern Europe, group-based interventions can be adapted by incorporating traditional group games and activities familiar to the children. Early-age educators may also incorporate culturally relevant rituals and practices that promote a sense of community and belonging. Additionally, considering Eastern Europe's historical and societal context, interventions can be designed to address specific local issues such as displacement, migration, and the impact of regional conflicts. Our staff in the safe space in Lviv, Ukraine, decided to help the children feel that their contribution to the war effort was valuable. They initiated a project of weaving bracelets and selling them to raise money for the Ukrainian Fighting Forces. The children were very strongly engaged in all parts of this project and asked to continue doing projects where they could "help win the war."

Example 4: Parental involvement in educational activities

Original Practice in Israel: Israel places a strong emphasis on parental involvement in educational and therapeutic settings. Parents are encouraged to actively participate in school events, therapy sessions, and community initiatives to support their children's development. In Israeli safe spaces located in cities around the Gaza Strip and in Druze villages in the Golan Heights, parental participation is mandatory. Children attend these spaces with their parents, who are free to choose their level of engagement in activities but must remain present throughout the session. This approach aims to:

- Strengthen the connection between parent and child
- Help parents learn new, unobtrusive ways of interacting with their children
- Provide parents with a safe, supportive environment where they can experience emotional security that is not always available outside the safe space

Adaptation in Eastern Europe: In Eastern Europe, cultural norms regarding parental roles differ from those in Israel. Most parents are not involved full-time in their children's leisure activities, as they often must work long days to make ends meet. Therefore, early-age educators adapted this practice by organizing family events that aligned with local customs, lifestyle, and values. For example, educational workshops, known as "master classes," were held where parents participated in crafts or baked food in preparation for a holiday. Emphasizing the role of extended family members such as grandmothers, who often play a significant part in child-rearing in Eastern Europe, can also enhance the effectiveness of these activities.

Conclusion

Acquiring expertise in delivering context-informed educational responses in early childhood is both complex and evolving. It requires a deep understanding of universal developmental principles alongside a keen awareness of local influences. Educators working in child-friendly spaces with displaced and refugee children must master the art of asking insightful questions, recognize families and children as experts in their own contexts, and adapt their practices to diverse cultural and situational settings.

Adapting educational practices from Israel to Eastern Europe demands a respectful understanding of the local cultural, social, and historical landscape. Educators can ensure that their interventions remain effective and culturally sensitive by integrating familiar elements, engaging with community values, and addressing region-specific needs.

Ultimately, by prioritizing culturally responsive and trauma-informed care and by committing to continuous professional development and reflective practice, educators can support the well-being and development of vulnerable children. This holistic, collaborative approach ensures that interventions are relevant, respectful, and impactful, contributing significantly to the resilience and growth of displaced and refugee children and their families.

References

- Ager, A., Metzler, J., Vojta, M., & Savage, K. (2013). Child-Friendly Spaces: A Systematic Review of the Current Evidence Base on Outcomes and Impact. *Intervention Journal of Mental Health and Psychosocial Support in Conflict-Affected Areas*, 11(2), 133-147.
- Alan, P. L., & Sezikeye, D. K. (2016). The Challenges of Applying Principles of Relational Practice in Child-Friendly Spaces During Humanitarian Emergencies. *Scottish Journal of Residential Child Care*, 15(2).

- Antweiler, C. (2016). Local Knowledge as a Universal Social Product: A General Model and a SoutheastAsian Case. *Ethnic and Cultural Dimensions of Knowledge*, 165-190.
- Barnett, J. E., & Molzon, C. H. (2014). Clinical Supervision of Psychotherapy: Essential Ethical Issues for Supervisors and Supervisees. *Journal of Clinical Psychology*, 70(11), 1051-1061.
- Berk, L. (2015). *Child development*. Pearson Higher Education AU.
- Björck-Åkesson, E., & Granlund, M. (1995). Family Involvement in Assessment and Intervention: Perceptions of Professionals and Parents in Sweden. *Exceptional Children*, 61(6), 520-535.
- Bürgin, D., Anagnostopoulos, D., Vitiello, B., Sukale, T., Schmid, M., & Fegert, J. M. (2022). Impact of war and forced displacement on children's mental health—multilevel, needs-oriented, and trauma-informed approaches. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 31(6), 845-853.
- Capo, K., Espinoza, L., Khadam-Hir, J., & Paz, D. (2019). Creating safe spaces for children's voices to be heard: Supporting the psychosocial needs of children in times of trauma. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 40(1), 19-30.
- Cook, S. C., Schwartz, A. C., & Kaslow, N. J. (2017). Evidence-based psychotherapy: Advantages and challenges. *Neurotherapeutics*, 14, 537-545.
- Davis, K., & Iltus, S. (2008). *A Practical Guide for Developing Child-Friendly Spaces* [Internet]. UNICEF. <https://www.humanitarianlibrary.org/resource/practical-guide-developing-child-friendly-spaces>.
- Ellis, B. H., Winer, J. P., Murray, K., & Barrett, C. (2019). Understanding the mental health of refugees: Trauma, stress, and the cultural context. *The Massachusetts General Hospital textbook on diversity and cultural sensitivity in mental health*, pp. 253–273.
- Fazel, M., & Betancourt, T. S. (2018). Preventive mental health interventions for refugee children and adolescents in high-income settings. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 2(2), 121-132.
- Fisher-Borne, M., Cain, J. M., & Martin, S. L. (2015). From Mastery to Accountability: Cultural Humility as an Alternative to Cultural Competence. *Social Work Education*, 34(2), 165-181.
- Grant, K. B., & Ray, J. A. (Eds.). (2018). *Home, School, and Community Collaboration: Culturally Responsive Family Engagement*. Sage Publications.
- Herschell, A. D., Kolko, D. J., Baumann, B. L., & Davis, A. C. (2010). The Role of Therapist Training in Implementing Psychosocial Treatments: A Review and Critique with Recommendations. *Clinical Psychology Review*, 30(4), 448-466.

Hobfoll, S. E., Watson, P., Bell, C. C., Bryant, R. A., Brymer, M. J., Friedman, M. J., ... & Ursano, R. J. (2007). Five Essential Elements of Immediate and Mid-term Mass Trauma Intervention: Empirical Evidence. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 70(4), 283-315.

Im, H., & Swan, L. E. (2021). Working towards Culturally Responsive Trauma-Informed Care in the Refugee Resettlement Process: A Qualitative Inquiry with Refugee-Serving Professionals in the United States. *Behavioral Sciences*, 11(11), 155.

McCubbin, H. I., & Patterson, J. M. (2014). Family transitions: Adaptation to stress. In *Stress and the Family* (pp. 5-25). Routledge.

Morrow, G., & Malin, N. (2004). Parents and professionals working together: Turning the rhetoric into reality. *Early Years*, 24(2), 163-177.

Nadan, Y., & Roer-Strier, D. (2020). A Context-Informed Approach to the Study of Child Risk and Protection: Lessons Learned and Future Directions. *Context-informed perspectives of child risk and protection in Israel*, 317-331.

Olin, S. S., Hoagwood, K. E., Rodriguez, J., Ramos, B., Burton, G., Penn, M., ... & Jensen, P. S. (2010).

The Application of Behavior Change Theory to Family-Based Services: Enhancing Parent Empowerment in Children's Mental Health. *Journal of Child and Family Studies*, 19, 462-470.

Ortega, R. M., & Faller, K. C. (2011). Training Child Welfare Workers from an Intersectional Cultural Humility Perspective. *Child Welfare*, 90(5), 27-49.

Osofsky, J. D., & Osofsky, H. J. (2018). Challenges in Building Child and Family Resilience After Disasters. *Journal of Family Social Work*, 21(2), 115-128.

Reed, R. V., Fazel, M., Jones, L., Panter-Brick, C., & Stein, A. (2012). Mental health of displaced and refugee children resettled in low-income and middle-income countries: risk and protective factors. *The Lancet*, 379(9812), 250-265.

Restubog, S. L. D., Ocampo, A. C. G., & Wang, L. (2020). Taking Control Amidst the Chaos: Emotion Regulation During the COVID-19 Pandemic. *Journal of Vocational Behavior*, 119, 103440.

Santana, L., Rothstein, D., & Bain, A. (2016). *Partnering with parents to ask the right questions: A powerful strategy for strengthening school-family partnerships*. ASCD.

Stăncescu, I., Drăghicescu, L. M., Petrescu, A. M. A., & Gorghiu, G. (2019). Reflective Practice in the Context of Teachers' Continuous Professional Development. *Pro Edu. International Journal of Educational Sciences*, 1(1), 5-14.

Stirman, S. W., Miller, C. J., Toder, K., & Calloway, A. (2013). Development of a framework

and coding system for modifying and adapting evidence-based interventions. *Implementation Science*, 8, 1-12.

Ulvik, O. S. (2015). Talking with Children: Professional Conversations from a Participatory Perspective. *Qualitative Social Work*, 14(2), 193-208.

Ungar, M. (2013). Resilience, trauma, context, and culture. *Trauma, Violence, & Abuse*, 14(3), 255-266. UNICEF. (2019). *Community-Based Mental Health and Psychosocial Support in Humanitarian Settings*.

Vanclay, L. (2004). Supporting families: An interprofessional approach? In *Interprofessional collaboration* (pp. 158-171). Routledge.

Walsh, F. (2003). Crisis, Trauma, and Challenge: A Relational Resilience Approach for Healing, Transformation, and Growth. *Smith College Studies in Social Work*, 74(1), 49-71.

Walsh, F. (2007). Traumatic Loss and Major Disasters: Strengthening Family and Community Resilience. *Family Process*, 46(2), 207-227.

Appendix 1

Table 1:

Intersectionality of Time, Universal Developmental Principles, and Local Contextual Influences

Example 1:

A safe space was established in a hotel near the Dead Sea, Israel, for the evacuees of one of the kibbutzim following the October 7, 2023, incident. It operated from October 2023 to August 2024, until the community relocated to mid-term housing in a different location.

<i>Time</i>	<i>Emergency: October 2023- December 2023</i>	<i>Routine January 2024-March 2024</i>	<i>Recovery April 2024-August 2024</i>
<i>Context</i>			
<i>Universal Developmental Principles</i>	• Safe environment • Stimulating and supportive for early-age children • Community related • Participatory • Inclusive	• Safe environment • Stimulating and supportive for early-age children • Community related • Participatory • Inclusive	• Safe environment • Stimulating and supportive for early-age children • Community related • Participatory • Inclusive
<i>Local Contextual Influences</i>	• Parents and children together • Parents can leave children in the space • Quiet and calm activities • Operating all day	• Parents and children together • Parents receive emotional support • Focus on emotional regulation and dialogue • Operation hours according to the kindergarten schedule	• Parents and children together • Parents receive emotional support • Focus on activities that strengthen the bond between parent and child, promoting emotional availability and connection. • Operation hours according to the kindergarten schedule

Example 2: Safe space in Lviv, Ukraine. It was founded in March 2023 and remains operational to this day. It operates within a school serving two age groups (5-6 and 7-12) of internally displaced children and children of soldiers. Parents are not present daily, but they maintain close connections and are invited occasionally.

<i>Time</i>	<i>Emergency</i>	<i>Routine</i>	<i>Recovery</i>
<i>Context</i>	<i>March 2023-June 2023</i>	<i>July 2023-October 2023</i>	<i>November 2023-present</i>
<i>Universal Developmental Principles</i>	• Safe environment • Stimulating and supportive for early-age children • Community related • Participatory • Inclusive	• Safe environment • Stimulating and supportive for early-age children • related • Participatory • Inclusive	• Safe environment • Stimulating and supportive for early-age children • Community related • Participatory • Inclusive
<i>Local Contextual Influences</i>	• Supporting internally displaced parents and building trust - parents come to talk • Focus on solitary activities and physical feelings of comfort. • More structured curriculum of activities	• Personal interventions for children and parents by a psychologist • Social-emotional support and activities • Group and team-building activities • Parents are engaged in survival and do not come often to the space	• Introducing joint creative activities for parents and children ("Masterclasses") • Enhancing creativity, tactical games, and scientific experiments • More time for children's incentives

Leveraging Past Research and Experience in Extreme Circumstances: Beneficial Interventions for Internally Displaced Families in Israel Following October 7, 2023¹

Yan Serdtse* and Miriam Shapira**

Abstract

This field study suggests therapeutic interventions for internally displaced families in Israel following the October 7, 2023 massacre. By integrating field experience with research-based knowledge, we explore best practices for addressing trauma related to displacement. The study employs a context-informed approach, highlighting the psychosocial challenges facing children, parents, and communities. Key themes include the disruption of traditional family roles, the adaptation of therapeutic models, and the importance of community resilience. Findings emphasize the importance of family-centered interventions, the continuity of care, and historical adaptation in response to crises. This guide study suggests practical strategies for mental health professionals supporting displaced populations in extreme circumstances.

Keywords: Displacement Trauma; Community Resilience; Context-Informed Interventions; Family-Centered Therapy; Psychosocial Adaptation.

* **Dr. Yan Serdtse** is a psychologist with a master's degree in clinical child psychology, specializing in educational psychology at Sha'ar Hanegev, located on the border of the Gaza Strip in Israel. Dr. Serdtse is also a Fellow Researcher and Lecturer at the Hebrew University and Sapir Academic College, and a Founding Director of the Early Starters International Innovation, Research and Development department. He was born and raised in the Crimean Peninsula, where he lived until the age of 7. Since 2022, he has participated in over 10 training missions for professionals on child and adult trauma in Ukraine and Eastern Europe.

****Miriam Shapira** is a clinical psychologist specializing in trauma and grief therapy, school and community resilience, team and rabbinical supervision, and group relations workshops. She serves as the head of Mahut Israel, an organization dedicated to emergency preparedness and resilience building. She is the founder and first chairperson of Besod Siach, an association promoting dialogue between conflicting groups. Since October 7, she has supported communities in the western Negev and provided consultation and assistance to therapists across Israel.

¹ Based on a chapter, part of a guide: Serdtse, Y., & Shapira, M. (2023). Context-Informed Therapeutic Interventions for Internally Displaced Families. In: Greenwald, N. (Ed. 2023). A Guide to Therapeutic Interventions for Children, Adolescents, and Their Families Following Complex, Shared, and Prolonged Trauma. Sha'ar HaNegev Regional Council and NATAL Association. [Hebrew]

Introduction

This field study was written by two practitioners who, following the events of October 7, 2023, in Israel, sought to assist the affected communities by applying best practices derived from integrating their field experience with theoretical, research-based, and practical knowledge from similar situations documented in the professional literature. Their goal was to adapt and apply this comprehensive body of knowledge to the extreme and unprecedented circumstances they faced. In doing so, they also collaborated with a wide range of colleagues, whose insights and support contributed significantly to shaping the practical interventions described in the article.

One of the authors, Yan Serdtse, resided in the Gaza border region for six years with his wife and three children, working in the educational psychology service of a local council in the area. Yan and his family were evacuated from the region following the war. During the academic year that he was outside the region, he remained actively involved in supporting educational teams, parents, and their children. He has worked in evacuation centers and supported those returning to the Gaza border area. Since the beginning of the war, Miriam Shapira has leveraged her extensive experience working with displaced families and communities to mentor and supervise teams of educational psychologists, offering professional guidance and support. It is essential to underscore that throughout the year, both authors have been deeply engaged in the field, not only as professionals but also as individuals closely connected to the region's challenges.

Initial Challenges

There was a sense of chaos in the first few weeks in the evacuation centers as numerous organizations and individuals arrived to offer help and support. A large volume of donations poured in, including equipment and all types of goods. There were performances and food stands, creating an overload of sensory, visual, auditory, and even metabolic stimuli. It was common to see lobbies crowded with evacuated families using them as their temporary living rooms. Children ran from one performance to another, navigating between food stands laden with sugary treats. Nevertheless, the evacuees' desire for privacy was evident, but it was challenging to find a refuge from the overwhelming bustle. The disruptions also significantly impacted the continuity of community functions, including the educational system, welfare services, therapeutic support, and the role of parents. The usual routines and structures that families relied on were fractured, further complicating efforts to maintain a sense of stability and normalcy for both children and adults in the evacuation centers.

The central challenge facing mental health professionals in supervision groups was coping with the overwhelming sense that the new situation was fundamentally different from

anything they had previously encountered. Many felt they lacked the knowledge to analyze, comprehend, and advise in this unprecedented scenario. Moreover, basic assumptions regarding the therapeutic setting were unsettled, raising questions such as: With whom do we work? Where do we work? For how long? How is success measured? An essential aspect of supervision became organizing relevant knowledge and deriving insights and practices for these new extreme circumstances.

This study focuses on context-informed therapeutic interventions for internally displaced people. Our goal is to equip practitioners with the necessary tools to understand the implications of the current context and recommend ways to adapt therapeutic models accordingly. The ongoing conflict, the “Iron Swords” war, presents unique challenges that impact both the therapeutic setting and the adaptation of therapeutic models for children, adolescents, parents, families, and broader support networks.

The context-informed theory posits that individuals, families, and communities exist within diverse frameworks—including cultural, religious, socioeconomic, racial, gender, and national backgrounds — as well as broader socio-political environments (Ehlers et al., 2012; Tummala-Narra, 2013). This perspective is crucial for developing therapeutic interventions tailored to each client's unique circumstances. Similarly, Boira et al. (2013) highlight that the therapeutic context—specifically, the setting in which interventions occur—plays a critical role in the outcomes of court-mandated batterer intervention programs. They argue that a comprehensive understanding of both proximate and ultimate factors influencing therapy can lead to more effective interventions. Moreover, these contexts shape how individuals perceive reality and interpret various events (Nadan & Roer-Strier, 2020). In the current scenario, they also influence how people construct the meaning of life-altering experiences (Sigad & Tener, 2022). Therefore, understanding the context of displacement is imperative when developing therapeutic interventions, as it constitutes a significant factor that must be carefully considered.

Internally displaced people are essentially refugees within their own country. According to the UN's guiding principles, internally displaced people are “persons or groups of persons who have been forced or obliged to flee or to leave their homes or places of habitual residence as a result of or to avoid the effects of armed conflict, situations of generalized violence, violations of human rights or natural or human-made disasters, and who have not crossed an internationally recognized state border” (Kalin, 2023). [Editor’s note: You need a page reference here.] This definition does not confer a special legal status on internally displaced people, as they remain within their country's borders; however, they are still entitled to all the rights afforded to them as citizens or residents of that country.

It is essential to recognize that war and displacement impact not only individuals but also the

entire family unit. The psychological stress associated with displacement can impair a family's ability to care for and nurture young children (Betancourt et al., 2015; Sim et al., 2018). Furthermore, the adverse effects on the family's mental health and functionality can persist long after the displacement crisis has ended (Bogic et al., 2015; Mollica et al., 1998). In the context of collective trauma, displacement from home—particularly from a community-oriented settlement—impacts the daily functioning of individuals and families, as well as the processes through which they attribute meaning

to life-altering events (Walsh, 2007). Beyond the personal crisis caused by exposure to violent events, experiences of extreme danger, and lack of security, there are also profound questions about individual, familial, community, and social identity that impact the construction of personal and collective memory (Shmuel, 2020).

The following sections will describe Israel's previous experience with displacement and its response, suggest best practices for effective displacement-focused therapeutic interventions, and underscore the importance of considering the gender-specific characteristics of mothers and fathers in the context of displacement. The current displacement scenario following the events of October 7, 2023, highlights both continuities and deviations from past experiences of displacement in Israel, requiring a nuanced understanding of the historical and contemporary factors influencing internally displaced people. Thus, we need an approach that draws on established therapeutic practices and integrates innovative strategies tailored to the unique circumstances of the "Iron Swords" conflict, ensuring that interventions remain relevant and effective in addressing the multifaceted needs of the displaced population.

Israel's Prior Experience with Displacement

Israel has prior experience with displacement and its aftermath in the context of the dismantling of settlements in Sinai (1982) and Gush Katif and northern Samaria (2005). Sagy and Antonovsky's (1986) study examined adolescents from Sinai settlements who coped with the stress of the threat of evacuation and the post-evacuation situation. Their longitudinal research revealed that situational factors were significant in explaining the coping mechanisms when stress was acute, highlighting the importance of viewing displacement as a contextual issue. However, when stress became chronic, personal factors gained more explanatory power. A retrospective study conducted two decades after the Sinai evacuation assessed adults who had experienced the displacement as adolescents, comparing them to a similar demographic that had not experienced geographical displacement during adolescence (Galili & Lev-Wiesel, 2007). The study identified the factors that participants believed aided their adaptation, with family being the primary contributor. Among those living in communities explicitly established for the displaced, the significance of residing in such communities was equivalent to the family's contribution to adaptation (Galili & Sagy, 2010).

Studies examining the experiences of families evacuated from Gush Katif, including children and adolescents, found that they faced various challenges stemming from the disengagement event itself, the uprooting from their homes and communities, and the loss of trust in the state due to the compulsory nature of the disengagement and the subsequent living conditions in which they found themselves (Ben Yosef, 2009; Hefetz, 2011; Shapira & Hen-Gal, 2009). These challenges included economic hardships, inadequate living conditions, the dissolution of community frameworks, and prolonged states of stress and uncertainty. These issues manifested in feelings of alienation and

instability. Symptomatically, there were outbursts of violence, impaired academic performance, and a diminished sense of personal security. A longitudinal study found that, over time, a significant number of children and adolescents managed to recover from the crisis and return to normative functioning in most areas of life, mainly due to the resilience of their families and communities, as well as support from various entities. However, other children and adolescents struggled to cope. Some even experienced worsening issues over time. They engaged in risky behaviors, exhibited poorer academic achievements, frequently changed schools, and had partial attendance records. Among their families, symptoms included the breakdown of parental authority and family crises (Ben Simon, Weiss & Shapira, 2017). Nevertheless, the research highlights the critical role of community belonging as a leading protective and rehabilitative factor. This sense of belonging can be achieved through various practices such as involving and assigning community responsibilities to young people, providing emotional and compassionate support, and offering opportunities for expressing difficult emotions in a creative community setting.

As of the end of 2024, no longitudinal studies had examined the effects of the displacement resulting from the "Iron Swords" war. However, by drawing on past findings—while accounting for both similarities and differences in the situations—and leveraging the accumulated experience of current practitioners, we can outline several best practices for addressing these effects. These best practices emphasize strengthening community resilience, implementing family-centered interventions, and providing targeted support to address the diverse needs of displaced populations.

Best Practices for Therapeutic Interventions with Displaced Families

A foundational assumption underlying displacement-focused intervention practices is that displacement impacts the entire family. Furthermore, the family serves as a crucial agent in maintaining continuity amid disruption (Ehlers et al., 2012; Mendes et al., 2018; Tummala-Narra, 2013). Consequently, therapeutic interventions addressing displacement-related trauma consistently emphasize the family component. The following best practices are essential for effective displacement-focused therapeutic interventions:

1. Developing a Broad Therapeutic Alliance

It is essential to establish a relationship of trust with all family members, founded on mutual respect, empathy, and understanding. Even if the chosen setting is an individual intervention with the child, fostering a connection with other family members and creating a shared agreement on therapeutic goals and methods, such as the frequency of specific sessions or joint play activities, is essential. Demonstrating concern for the entire family, rather than just one family member, is crucial (Conoley & Conoley, 2009). It is necessary to validate the experiences of parents and other family members, and to listen to their concerns (Pighini et al., 2014; Shapira & Hen-Gal, 2009).

2. Assessing Individual and Family Needs

A comprehensive assessment is recommended to understand the unique needs and challenges of different family members within the family context. Even when only one family member is identified as experiencing significant distress, it is essential to pay attention to symptoms of trauma such as anxiety or depression in other family members. It is also crucial to evaluate the primary family dynamics in dealing with various traumas, including displacement trauma, and map the support systems available to the family. For this purpose, a family intake interview based on the Multigenerational Trauma and Resilience Genogram is recommended (Goodman, 2013; Grove et al., 2020; Mak et al., 2021).

3. Promoting Family Resilience

Alongside the growing recognition of the importance of community belonging as a resilience factor (BenYosef, 2009), there is also an acknowledgment that the family unit is more significant during a collective disaster accompanied by displacement (Frederico et al., 2023). Therefore, in addition to therapeutic intervention with the child, it is essential to strengthen family functioning by encouraging effective communication skills, promoting cooperation, and supporting problem-solving abilities. Encouraging families to engage in activities that promote shared experiences, positive interactions, and a sense of unity is also essential. For more details, see the practical guide for parents developed by the Ma'ayan Israel Association, "Creating a Home Without Walls," which addresses the possibility of functioning as a family in the evacuation center, even without a home (Bornstein & Shapira, 2023).

4. Process-Oriented Family Support

In displacement situations, the families' living conditions and issues constantly change. For example, the family must consider whether to leave the evacuation center and relocate with the community or move closer to extended family in another location. Therefore, during the interim phase of a collective trauma, one-time interventions are less appropriate. It is essential to create an intervention setting that enables ongoing communication with families (Shapira & Hen-Gal, 2009). Doing so is necessary to assess their progress, continuously adjust treatment

plans as needed, and provide support and guidance in dealing with ongoing challenges (Frederico et al., 2023).

5. *Continuity and Change*

A displacement crisis significantly disrupts many existing variables, including housing, the social and community fabric, family routines, support frameworks, and leisure and enrichment activities. It is essential to help families navigate the process of grief and mourning for what has ended, whether it is partial or permanent. However, alongside the experience of rupture, it is crucial to help the family identify what remains similar to the past, what has been broken but can be restored, albeit in a different way, and what opportunities have arisen in the new situation (Ben Yosef, 2009).

6. *Empowering the Family*

In displacement situations, families often feel helpless and dependent on external assistance, which can undermine their resilience (Ben Yosef, 2009). Therefore, it is crucial to implement interventions that foster a sense of self-efficacy (agency) and independence among families, thereby increasing their sense of ownership over their recovery and health (Frederico et al., 2023). Below are practices that promote family empowerment:

- 6.1. *Involving Family Members in Decision-Making.* Encourage family members to participate in decisions with the authorities regarding their needs and the methods they use to seek assistance. For example, it is essential to clarify the family's preferences regarding the types of services they require, including the specific type of mental health assistance needed and the frequency of intervention meetings.
- 6.2. *Providing Displaced Families with Psychoeducation.* Equip families with knowledge about mental health in general, and the importance of stress management and coping techniques in displacement situations specifically. Family members may not always recognize the difficulties they are experiencing as being related to the displacement experience itself. It is essential to help them understand the unique impact of this factor. It is necessary to normalize the displacement situation as a form of refuge and dislocation, characterized by specific psychological traits that do not necessarily indicate post-traumatic stress (Hefetz, 2011).
- 6.3. *Promoting Peer Support.* Encourage families to connect and share their experiences and coping strategies for dealing with the displacement crisis. Examples include discussing how other families maintain or create new family

routines in a temporary and limited living space (Seguin & Roberts, 2015).

- 6.4. *Encouraging Community Involvement.* Encourage families to participate in community activities and decision-making processes. Highlighting family members' unique contributions to the community fosters a sense of family pride, belonging, and self-efficacy.
- 6.5. *Gender-Specific Characteristics.* In addition to familial and individual characteristics, it is recommended to consider unique gender-specific characteristics. Over the years, the traditional gender roles of father and mother have been shifting towards greater gender equality within the family. More fathers participate in childcare and household chores, while women participate more in the labor market and contribute significantly to the family's income. The changing gender roles within the family enable each family member to fulfill their potential more fully and be less dependent on traditional gender stereotypes and expectations (Guppy et al., 2019). However, in displacement situations, there is a partial return to traditional gender perceptions. The reason is that in situations of stress and uncertainty, when stability and security are needed, traditional gender perceptions provide a sense of order and clarity (Boring & Moroni, 2023; Ryjova et al., 2022). Thus, during periods of uncertainty and disruption, clear expectations regarding gender roles can provide a sense of direction and meaning. The traditional gender role of the mother is to be the central figure responsible for meeting the physical and emotional needs of the family: child care (nursing; feeding, sleeping, dressing, bathing, medical care, etc.), household maintenance (responsibility for household chores such as cooking and cleaning, etc.), fostering family bonds (rituals, family events), and nurturing social connections. This is the mother's traditional gender role, even if she is not necessarily the one performing it. The traditional gender role of the father is to be the primary and dominant source of the family's income and the security needed for its existence, as well as to provide children with a sense of security and protection. Fathers often see themselves as role models and instill values in their sons based on their male gender identity (Charlesworth & Banaji, 2022; Grossmann & Grossmann, 2020). In the communities surrounding the Gaza Strip, the vast majority of those who defended the community with weapons against terrorists were men.

In summary, during assessment and intervention processes, it is crucial to consider how the experience of displacement and the accompanying changes in identity and lifestyle affect the roles of both the mother and father as they existed prior to the displacement. It is also

essential to examine how these changes affect different family members. For example, mothers and fathers who feel threatened about their ability to care for their children's needs may experience more anxiety and concern. Additionally, displaced parents whose spouses are serving in the reserves or have returned to areas where there is a greater risk may experience more intense distress related to the displacement. Conversely, parents who are the primary breadwinners may experience significant anxiety or distress due to the potential threat to their central role within the family in this regard. They may also feel considerable concern, and sometimes loneliness, regarding their commitment to the family's livelihood.

Conclusion

In light of the accumulated knowledge and the complex reality that hundreds of families face, it is imperative to support displaced children and adolescents within their environmental, cultural, and community contexts. These factors significantly impact the processes of stabilization, healing, and long-term rehabilitation. It is essential to focus on empowering each parent by acknowledging their gender-specific characteristics and to restore control, as much as possible, to both parents and families in practical decisions and various therapeutic interventions. It is necessary to support the social and community framework that provides a sense of belonging and stability, which is critical during periods of displacement and refuge. Additionally, during the anticipated long-term rehabilitative support period, it is essential to cultivate and promote the exploration and stabilization of identity and meaning, which are often challenged and reshaped in response to the new reality.

Personal Reflections

As practitioners deeply engaged in the field, the unprecedented crisis following October 7 posed a challenge to us both professionally and personally. The urgency of responding to displaced families, many of whom had lost not just their homes but also their sense of security and stability, reinforced the critical role of context-informed interventions. Working alongside educators, psychologists, and community leaders, we saw firsthand how resilience is not an abstract concept but a dynamic process shaped by relationships, cultural narratives, and collective efforts. Our past experiences—from war-affected regions in Ukraine to long-standing work in trauma care in Israel—provided valuable frameworks, but this crisis demanded innovation, flexibility, and humility.

Beyond academic theories and best practices, this work has been a testament to human strength and adaptability. As psychologists raised in Crimea and those who have spent decades mentoring displaced communities, we are reminded that healing is a journey, not a destination. The families we worked with are not just recipients of care but also active agents in their recovery. Their stories continue to shape our understanding of trauma, resilience, and the profound impact of community and professional solidarity. We hope that the insights shared in this paper will serve as a resource for others navigating similar crises, ensuring that no displaced family faces their journey alone.

References

Antonovsky, H. & Sagy, S. (1986). The development of a sense of coherence and its impact on responses to stress situations. *Journal of Social Psychology*, 126(2), 213-226.

Ben Yosef, S. (2009). *"There is a solution for every settler": Community aspects of the rehabilitation of Gush Katif evacuees*. Doctoral Dissertation. Department of Sociology and Anthropology, Bar-Ilan University. [Hebrew]

Ben Simon, M., Weiss, H., & Shapira, M. (2017). The Role of the Community in Coping with Gush Katif Youth: The Central Role of the Community in Coping. *Society and Welfare*, 37(1), 85–110. [Hebrew]

Betancourt, T. S., McBain, R. K., Newnham, E. A. & Brennan, R. T. (2015). The intergenerational impact of war: Longitudinal relationships between caregiver and child mental health in postconflict Sierra

Leone. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 56(10), 1101–1107. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12389>

Bogic, M., Njoku, A., & Priebe, S. (2015). The long-term mental health of war refugees: a

- systematic literature review. *BMC International Health and Human Rights*, 15(1), 1-41.
- Boira, S., Castillo, M., Carbajosa, P., & Servós, C. (2013). Context of treatment and therapeutic alliance: critical factors in court-mandated batterer intervention programs. *The Spanish Journal of Psychology*, 16. <https://doi.org/10.1017/sjp.2013.43>
- Boring, A. & Moroni, G. (2023). Turning Back the Clock: Beliefs about Gender Roles During Lockdown. *Labour Economics*, 84, 102363. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2023.102363>.
- Bornstein, D., & Shapira, M. (2023). *Creating a sense of home without walls: The challenge of functioning as a family without a house*. Mahut Israel Association. <https://goo.by/quwPrd>
- [Hebrew] Charlesworth, T. E., & Banaji, M. R. (2022). Patterns of Implicit and Explicit Stereotypes III: Long-term Change in Gender Stereotypes. *Social Psychological and Personality Science*, 13(1), 14–26.
- Conoley, C. W., & Conoley, J. C. (2009). *Positive Psychology and Family Therapy: Creative Techniques and Practical Tools for Guiding Change and Enhancing Growth*. John Wiley & Sons.
- Ehlers, A., Mauchnik, J., & Handley, R. (2012). Reducing Unwanted Trauma Memories Through Imaginal Exposure or Autobiographical Memory Elaboration: An Analog Study of Memory Processes. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 43, S67-S75. <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2010.12.009>
- Frederico, M., Muncy, S., Young, J. & Picton, C. (2023). Responding to the Needs of Internally Displaced Persons: A Social Work Perspective. *Australian Social Work*, 1–13. <https://doi.org/10.1080/0312407X.2022.2142142>
- Galili, R., & Sagy, S. (2010). Emotional Reactions among Religious and Secular Adolescents Before and After the Gaza Disengagement: A Salutogenic Approach. *Educational and Social Work Encounter*, 31, 139–159. [Hebrew]
- Galili, R., & Lev-Wiesel, R. (2007). Sense of place among adults displaced during adolescence: Retrospective view of the Sinai evacuation. *Society and Welfare*, 27(1), 37–53. [Hebrew]
- Goodman, R. D. (2013). The transgenerational trauma and resilience genogram. *Counselling Psychology Quarterly*, 26(3-4), 386–405. <https://doi.org/10.1080/09515070.2013.820172>
- Grossmann, K., & Grossmann, K. E. (2020). Essentials for Studying Child-Father Attachment: A Fundamental View of Safe Haven and Secure Base Phenomena. *Attachment & Human Development*, 22(1), 9-14.
- Grove, D. R., Greene, G. J., & Lee, M. Y. (2020). *Family Therapy for Treating Trauma: An Integrative Family and Systems Treatment (I-FAST) Approach*. Oxford University Press, USA.
- Guppy, N., Sakumoto, L., & Wilkes, R. (2019). Social Change and the Gendered Division of Household Labor in Canada *Canadian Review of Sociology/Revue canadienne de sociologie*, 56(2),

178–203.

Hefetz, M. (2011). *Displaced Adolescents: Growth and Mental Health Following Crisis and the Contribution of Personal and Environmental Resources*. Doctoral Dissertation. Louis and Gabi Weisfeld School of Social Work, Bar-Ilan University. [Hebrew]

Kälin, W. (2023). *Internal displacement and the law*. Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oso/9780192899316.003.0001>

Mak, C., Lewis, D. C., & Seponski, D. M. (2021). Intergenerational transmission of traumatic stress and resilience among Cambodian immigrant families along coastal Alabama: Family narratives. *HealthEquity*, 5(1), 431–438.

Mendes, T., Crespo, C., & Austin, J. (2018). Family rituals in pediatric epilepsy: links to parental competence and adaptation. *Journal of Family Psychology*, 32(2), 165–174.
<https://doi.org/10.1037/fam0000359>.

Mollica, R. F., McInnes, K., Poole, C., & Tor, S. (1998). Dose-effect relationships of trauma to symptoms of depression and post-traumatic stress disorder among Cambodian survivors of mass violence. *The British Journal of Psychiatry*, 173, 482–488.
<https://doi.org/10.1192/bjp.173.6.482>

Nadan, Y. & Roer-Strier, D. (2020). A Context-Informed Perspective on Child Risk and Protection: Deconstructing Myths in the Risk Discourse. *Journal of Family Theory & Review*, 12(4), 464–477.
<https://doi.org/10.1111/jftr.12393>

Pighini, M. J., Goelman, H., Buchanan, M., Schonert-Reichl, K., & Brynelsen, D. (2014). Learning from parents' stories about what works in early intervention. *International Journal of Psychology*, 49(4):263–70. doi: 10.1002/ijop.12024.

Ryjova, Y., Gold, A. I., Zaidi, Z., Rasmussen, H. F., Kim, Y., & Margolin, G. (2022). Couples' division of household responsibilities during COVID-19: Perceptions of fairness and relationship functioning. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/cfp0000240>

Seguin, M., & Roberts, B. (2015). Coping strategies among conflict-affected adults in low- and middle-income countries: a systematic literature review. *Global Public Health*, 12(7), 811–829.
<https://doi.org/10.1080/17441692.2015.1107117>

Shapira, M., & Hen-Gal, S. (2009). The disengagement from Gush Katif: Processes of grief and trauma processing among children. In Y. Siman Tov & S. Hen-Gal (Eds.), *When the road is long: Therapeutic-educational interventions in the context of the disengagement plan* (pp. 53–67). Jerusalem: Ministry of Education. [Hebrew]

Shmuel, N. (2020). *Researching Diversity: Six Modules for Academic Courses and Professional*

Training.Nebat: Center for Research and Training in Education, Hebrew University of Jerusalem, and DMOProject. [Hebrew]

Sigad, L. I., & Tener, D. (2022). Trapped in a maze: Arab teachers in Israel facing child sexual abuse among their pupils. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(11-12), NP9446-NP9468. <https://doi.org/10.1177/0886260520983278>

Sim, A., Fazel, M., Bowes, L., & Gardner, F. (2018). Pathways linking war and displacement to parenting and child adjustment: A qualitative study with Syrian refugees in Lebanon. *Social Science & Medicine*, 200, 19–26.

Tummala–Narra, P. (2013). Psychoanalytic applications in a diverse society. *Psychoanalytic Psychology*, 30(3), 471–487. <https://doi.org/10.1037/a0031375>.

Walsh, F. (2007). Traumatic Loss and Major Disasters: Strengthening Family and Community Resilience. *Family Process*, 46(2), 207–227.

תקצירים

השתלבות מחדש בחיים לאחר שבי: מודל הכשרה רב רובדי "מלמעלה למטה" ו"מלמטה למעלה" לאנשי מקצוע העובדים עם ילדים חטופים

כרמית כ"ץ

מעין ג'ייקובסון

פעולות הטרור והמלחמות האחרונות הביאו להפרה בוטה של זכויות ילדים הכוללת חטיפת ילדים. ב-7 באוקטובר 2023, מעל 250 אנשים, ביניהם 40 ילדים, נחטפו מישראל על ידי חמאס ושותפיו לעזה. הילדים שנחטפו הוחזקו בשבי כמעט חודשיים ולקראת סוף נובמבר 2023 רובם הוחזרו לישראל כחלק מעסקת שחרור חטופים. בתגובה לכך, משרד הרווחה והביטחון החברתי בישראל, בשיתוף מכון חרוב, פיתחו תוכניות הכשרה והנחיות גמישות, הניתנות להתאמה עבור מגוון גורמי המקצוע הרלוונטיים, כולל עובדים סוציאליים, על מנת לתמוך בתהליך השיקום של הילדים. הקווים המנחים התבססו על מודל המדגיש שילוב של מידע "מלמעלה-למטה" (top-down) ומידע "מלמטה-למעלה" (bottom-up). "מידע" "מלמעלה-למטה" מבוסס על עקרונות של טיפול בטרומה ועל המומחיות המקצועית של כותבי ההנחיות, בעוד שמידע "מלמטה-למעלה" מאפשר התאמה ולמידה ישירות מתוך חוויות העובדים הסוציאליים והילדים לאחר חזרתם. עם חזרתם של הילדים, התהווה מידע "מלמטה-למעלה" ותובנות חשובות שעיצבו את שיטות הטיפול. מודל זה מתכתב עם האמונה של מכון חרוב שידע הוא דינמי, רב-ממדי, ואינו מגיע ממקור אחד. מסמך פרקטי זה יבחן את המודל ויסביר כיצד הוא שילב עקרונות "מלמעלה-למטה" עם תובנות "מלמטה-למעלה". בנוסף, המסמך ידון בתועלת שבשילוב שתי הגישות הללו בפיתוח אסטרטגיות לשיקום ילדים שנחטפו.

מילות מפתח: חטיפת ילדים; מלחמה וטרור; זכויות ילדים; גישות מלמעלה מטה ומלמטה למעלה; טיפול בטרומה; שיקום לאחר שבי.

התמודדות עם "משבר המהגרים" בעיר ניו יורק: המקרה של המרכז הרפואי האוניברסיטאי פרסביטריאן בניו יורק

נתניאל קרץ
ג'ון ולנסיה
טנסיה ריצ'רדס
דודי מאייר

ההגירה הגלובלית נמצאת בעלייה בשל לחצים פוליטיים, חברתיים-כלכליים וסביבתיים. בשנת 2022, 108.4 מיליון בני אדם נעקרו ממקום מושבם בכפייה, בהם 35.3 מיליון פליטים ו-43.3 מיליון ילדים. בארצות הברית, ובמיוחד בעיר ניו יורק, העלייה החדה במספר המהגרים כונתה "משבר המהגרים". האומות המאוחדות מגדירות משבר הגירה כ"זרמי הגירה מורכבים ורחבי היקף בדרך כלל, כמו גם דפוסי ניידות [...] אשר לעיתים קרובות יוצרים פגיעות משמעותית עבור האנשים והקהילות המעורבות, ומציבים אתגרים חמורים לניהול ההגירה" (הארגון הבינלאומי להגירה, ללא תאריך). למרות מסגרות בינלאומיות לזכויות אדם, מדיניות ההגירה האמריקאית לעיתים קרובות אינה מגינה על זכויות המהגרים, ובמיוחד על ילדים פגיעים. העלייה בהגירה על רקע שינויי אקלים ומשברים סביבתיים, כלכליים ופוליטיים מדגישה את הצורך בחדשנות במערכות הבריאות, ובאימוץ אסטרטגיות המתבססות על מעורבות קהילתית. היא גם מדגישה את תפקידם החיוני של מרכזים רפואיים אקדמיים בתמיכה בקהילות מוחלשות. בניו יורק סיטי, מהגרים רבים חסרים קשרים קהילתיים, ולכן נדרשת שותפות בין קבוצות שורש, ארגונים ללא כוונת רווח וגופים עירוניים כדי לתת מענה לצרכים דחופים. מאמר זה מציג כיצד בית החולים ניו יורק-פרסביטריאן (NYP), בשיתוף עם ארגונים קהילתיים, פועל למענה לצרכים אלו באמצעות יוזמות כגון הערכת צרכים, שירותים קליניים, סיוע משפטי, מרחבים בטוחים לילדים, הכשרה תעסוקתית וטיפול עצמאות.

מילות מפתח: בריאות מהגרים; הגירה גלובלית; ילדים עקורים; שיתוף פעולה קהילתי; מבקשי מקלט; שוויון בבריאות.

בעין הסערה: גיוס, הכשרה וליווי של צוותי חינוך בחירום

מיה ויזל

המציאות הגלובלית, בה אלפי ילדים חיים במעמד של פליטים או באזורי קונפליקט, מדגישה את הצורך החיוני בחינוך איכותי כמרכיב חיוני בשיקום החברתי והרגשי. על מנת לאפשר חינוך איכותי שכזה, יש צורך כוח אדם חינוכי מיומן ומקצועי. המחקר הנוכחי מתמקד בניסוח המאפיינים הייחודיים של אנשי ונשות החינוך הפועלים בהקשרים אלו, תוך בחינת תהליכי ניהול משאבי האנוש המרכזיים - החל מגיוס וסינון, דרך הכשרה ועד לשימור המשאב האנושי בסביבת עבודה המתאפיינת באי-ודאות ועומס רגשי. בעוד שגוף הידע המחקרי בתחום החינוך לפליטים ומבקשי מקלט הולך ומתרחב, מחקר מועט הוקדש לאספקטים של ניהול ההון האנושי. מאמר זה מבקש גשר על פער זה באמצעות תובנות יישומיות המיועדות לאנשי שטח בעתות חירום ובשגרה. ההמלצות והתובנות מבוססים על ניסיונה ההתנדבותי של הכותבת בהקמת מערכות חינוכיות למפונים באזור ים המלח בעקבות מלחמת חרבות ברזל, בשילוב מחקר איכותני מקיף שכלל 60 אנשי ונשות חינוך במרכזי פינוי ברחבי ישראל. מטאפורת הסערה מייצגת נאמנה מצבי מלחמה המאופיינים באי-ודאות, סערת רגשות וכאוס. המחקר מתמקד בהיבט מהותי של התמודדות עם סערות מסוג זה: זיהוי, הכשרה ופיתוח של הצוות החינוכי המלווה את התהליך. במוקד הדיון עומדות שאלות מפתח הנוגעות לבחירת אנשי הצוות המתאימים, תהליכי ההכשרה המיטביים, אסטרטגיות שימור והתמדה, וטיפול ההתפתחות המקצועית שלהם לאורך זמן.

מילות מפתח: חינוך פליטים, חוסן, מרכזי מפונים, גיוס והכשרת מורים, עבודת צוות

"האם נחזור הביתה יום אחד?" נשים בורחות עם ילדיהן ממלחמה

אליס גאיה

אירועי שבעה באוקטובר 2023 הובילו לתנועה ערה של אוכלוסייה בתוך ישראל, ממנה ואליה. מחקר אנתרופולוגי זה מתמקד בקבוצה ייחודית של נשים ישראליות שברחו עם ילדיהן לאי אֵינה ביוון בעוד בני זוגן נשארו בישראל. המחקר בוחן את חוויותיהן באמצעות מתודולוגיה אתנוגרפית הכוללת תצפיות משתתפות שנערכו בנובמבר 2023, 14 ראיונות עומק, וניתוח תוכן של רשתות חברתיות. המחקר מציג את המושג "פליטות פריבילגיות" כקטגוריה אנליטית חדשה, המתארת מצב ייחודי שבו נשים מרגישות מאוימות ובורחות מישראל, אך נהנות ממשאבים ומאפשרויות בחירה שאינם טיפוסיים למצבי פליטות מסורתיים. הממצאים מצביעים על מורכבות בתהליכי קבלת ההחלטות ועל היווצרות מצב לימינלי מתמשך, המאתגר תפיסות מסורתיות של זהות והגירה. המחקר מדגיש את תפקידן המרכזי של רשתות חברתיות בתהליכי ההגירה ומאיר אסטרטגיות התמודדות ייחודיות של נשים בעלות משאבים. המסקנות מרחיבות את ההבנה התיאורטית של הגירה בעקבות משבר ומציעות תובנות חדשות על האופן שבו משאבים חומריים, חברתיים וטכנולוגיים מעצבים חוויות של הגירה כפויה בעידן המודרני.

מילות מפתח: הגירה, פליטות פריבילגיות, מלחמה, ישראל, אתנוגרפיה

ממלחמה למלחמה: עולים חדשים במלחמת "חרבות ברזל"

רוית תלמי כהן

סבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין

פרולוג בחלופי יותר מחמש מאות ימי מלחמה בישראל

כיום יותר מחמש מאות ימים חלפו מאז פרוץ הלחימה בישראל ב-7 באוקטובר 2023, אירוע שהצטרף למלחמה המתמשכת בין רוסיה לאוקראינה ולמלחמה בצפון אתיופיה. מלחמות אלו, המתרחשות במקביל ובזירות גיאופוליטיות שונות, אינן רק מאבקים על טריטוריה ושלטון, אלא גם תהליכים חברתיים ותרבותיים עמוקים, המשפיעים על חיי הפרטים והקהילות, על חוויית הזמן והמרחב, ועל תפיסות הבית והשייכות.

במציאות זו, שבה מלחמות משנות לא רק גבולות פוליטיים אלא גם מסלולים אישיים וקהילתיים, נוצרות מצבי חיים חדשים עבור יחידים וקבוצות שנמצאים בתנועה מתמדת – בין מקומות, זהויות ומצבי חירום. עבור רבים המגיעים בעקבות המלחמה בארץ המוצא, המעבר ממדינה אחת לאחרת אינו מסמל סיום של מצב חירום אלא המשכיותו בתנאים חדשים.

בתוך מציאות זו של מתחים מתמשכים, חוסר ודאות, ותחושת נדודים בין מלחמה למלחמה, אנו מבקשות להביא לידיעתכם את נייר העמדה שנכתב בשלושת השבועות הראשונים ללחימה בישראל. המסמך, שפורסם [באתר המכון להגירה ושילוב חברתי](#), הוצג במספר [כנסים מקוונים](#) ושימש בסיס לדיונים מקצועיים ולפגישות ייעודיות בראשית המלחמה. תוכנו הופנה בעיקר לקובעי מדיניות ולגורמים מקצועיים שפעלו בשטח, ונראה כי הוא נותר רלוונטי גם היום.

המלחמה שפרצה ב-7 באוקטובר הציבה אתגרים חסרי תקדים בפני החברה הישראלית, אך גם חשפה גילויים רבים של סולידריות, התנדבות ויוזמה קהילתית. בין שלל ההיבטים שעלו בתקופה זו, נדרשנו במיוחד לסוגיית העולים שהגיעו לישראל מאזורים מוכי לחימה, ונאלצו להתמודד כאן עם מציאות של מלחמה נוספת – מצב של הגירה ממלחמה למלחמה.

כנשות אקדמיה המתמחות בתחום העלייה וההגירה, ראינו חשיבות רבה בהעלאת סוגיה זו באמצעות כתיבת נייר עמדה המתייחס לעולים שהגיעו לישראל מאזורים מוכי לחימה ונאלצו להתמודד כאן עם מציאות של מלחמה נוספת.

מילות מפתח: מלחמה, מלחמה כפולה, עולים חדשים, קליטת עלייה.

הכשרת צוותים לתמיכה בילדים בגיל הרך בעת משבר: התאמת עקרונות גלובליים למציאויות מקומיות

**יאן סרדצה
יו"ר חרומצ'נקו**

מאמר זה מציע מסגרת חדשנית להכשרה ולהדרכה של אנשי מקצוע לגיל הרך הפועלים במצבי חירום. המסגרת משלבת עקרונות התפתחותיים גלובליים עם גורמים תרבותיים והקשרים מקומיים. זאת במטרה להבטיח הכשרה מקיפה וגמישה, המותאמת לצורך הדחוף בהתערבויות מהירות ורגישות להקשר, הניתנות ליישום במגוון סביבות בלתי צפויות. המחקר בוחן התערבויות רגישות-להקשר להתמודדות עם האתגרים הייחודיים העומדים בפני ילדים עקורים ופליטים, ומדגיש את חשיבותם של מרחבים מותאמים לילדים כמקור לתמיכה פסיכו-חברתית. גישה זו תורמת לחינוך רגיש לטראומה, מקדמת שיתוף פעולה עם המשפחה, ומחזקת את החוסן הקהילתי – תוך שמירה על פיתוח מקצועי מהיר ומעמיק כאחד. באמצעות התאמה של דרכי פעולה מיטביות שפותחו בישראל להקשרים במזרח אירופה, אנו מציעים מודלים להכשרה הניתנים להרחבה, המגיבים לרקע התרבותי המקומי ומספקים תובנות יישומיות עבור אנשי מקצוע ומקבלי החלטות המסייעים לילדים פגיעים במצבי חירום ברחבי העולם..

**יישום תובנות ממחקר וניסיון עבר: התערבויות אפקטיביות למשפחות עקורות בישראל
לאחר מתקפת ה-7 באוקטובר¹**

**יאן סרדצה
ומרים שפירא**

מאמר שדה זה מציג התערבויות טיפוליות למשפחות עקורות בתוך ישראל בעקבות הטבח שאירע ב-7 באוקטובר 2023. תוך שילוב בין ניסיון מהשטח לבין ידע מחקרי מבוסס, אנו בוחנים דרכי פעולה מיטביות להתמודדות עם טראומה הנובעת מעקירה. המחקר עושה שימוש בגישה המודעת להקשר, ומדגיש אתגרים פסיכו-חברתיים העומדים בפני ילדים, הורים וקהילות. הנושאים המרכזיים כוללים שיבוש בתפקידי המשפחה המסורתיים, התאמה של מודלים טיפוליים, וחשיבות החוסן הקהילתי. הממצאים מדגישים את החשיבות של התערבויות ממוקדות-משפחה, המשכיות הטיפול, והתאמה של התערבויות לטראומות על בסיס ניסיון היסטורי. מאמר זה מציג אסטרטגיות מעשיות לאנשי מקצוע בתחום בריאות הנפש, הפועלים עם אוכלוסיות עקורות בתנאים קיצוניים.

מילות מפתח: טראומת עקירה, חוסן קהילתי, התערבויות מותאמות הקשר, טיפול ממוקד משפחה, הסתגלות פסיכו-חברתית.

Abstracts

Reintegration Into Life After Captivity: Top-Down And Bottom-Up Training Model For Professionals Working With Child Hostages

Carmit Katz and Ma'ayan Jacobson

Abstract

Recent warfare and terrorism have resulted in significant violations of children's rights, including the abduction of children. On October 7, 2023, over 250 individuals, including 40 children, were abducted by Hamas and its affiliates from Israel and taken into Gaza. By late November 2023, most of these children were returned to Israel after nearly two months in captivity, as part of an exchange agreement. In response, Israel's Ministry of Welfare and Social Affairs, in collaboration with the Haruv Institute, developed flexible and adaptable training programs and guidelines for various stakeholders, including social workers, to support the children's reintegration. The guidelines were based on a model that emphasizes both top-down and bottom-up knowledge integration. Top-down knowledge incorporated established trauma care principles and the professional expertise of the authors, while bottom-up knowledge allowed for adapting and learning directly from the experiences of the children and social workers post-return. Upon the children's return, critical bottom-up insights emerged, shaping care practices. This model aligns with the Haruv Institute's belief that knowledge is dynamic, multifaceted, and never comes from one place. This practice brief will explore the model, detailing how it essentially integrated top-down principles with bottom-up insights. It will also discuss the usefulness of combining both approaches in developing strategies for the reintegration of child hostages.

Keywords: Child Abduction; War And Terrorism; Children's Rights; Top-Down And Bottom-Up Approaches; Trauma Care; Reintegration After Captivity.

**Addressing The “Migrant Crisis” In New York City:
A Case Study From New York Presbyterian Hospital, An Academic Medical Center**

Nathaniel Kratz, Jhon Valencia, Tenesia Richards, Dodi Meyer

Abstract

Global migration is increasing due to political, socio-economic, and environmental pressures. In 2022, 108.4 million people were forcibly displaced, including 35.3 million refugees and 43.3 million children. In the U.S., particularly New York City, a surge in migrants has been termed a "migrant crisis." The United Nations defines migration crisis as "complex and generally large-scale migration flows, as well as the mobility patterns [...] that often lead to considerable vulnerabilities for affected people and communities, and pose serious migration management challenges" (International Organization for Migration, n.d.). Despite international human rights frameworks, U.S. policies often fail to protect migrant rights, especially for vulnerable children. Increasing migration driven by climate change and environmental, financial, and political crises underscores the need for healthcare systems to innovate and integrate community-engaged strategies. It also emphasizes the crucial role academic health centers can play in supporting marginalized communities. In New York City, many migrants lack community connections, requiring collaboration among grassroots groups, nonprofits, and municipal agencies to meet urgent needs. This paper describes how NewYork-Presbyterian Hospital (NYP), in partnership with community organizations, is addressing these needs through initiatives like needs assessments, clinical services, legal assistance, safe spaces for children, job training, and promoting self-sufficiency.

Keywords: Migrant Health; Global Migration; Displaced Children; Community Collaboration; Asylum Seekers; Health Equity.

**In the Eye of the Storm:
Human Resource Practices for Educators in Times of Crisis**

Maya Wizel

Abstract

Unfortunately, children are displaced in numerous places globally, and others live in conflict zones. These children deserve a good education, particularly because education is a key aspect of their social and emotional rehabilitation. However, good educators are required for a reliable educational system in crises. This article explores the qualities of these educators and the human resource (HR) aspects of recruiting, screening, training, and retaining them in the challenging circumstances of crises. Although research exists on refugee education, less is known about the HR aspects of the educators involved in teaching these students. This article provides practical recommendations based on the writer's role in recruiting dozens of educators after the October War broke out in Israel in 2023. It also includes insights from qualitative research interviewing over 60 educators in evacuation centers across Israel. These insights can serve community leaders and educators in times of crisis and routine. As the article's title implies, emergencies are chaotic, and many things happen simultaneously. A vital aspect of dealing with a metaphorical storm is determining the people to help deal with it, and learning how to choose them, train them, and help them thrive.

Keywords: Refugee and IDP Education; Teacher Recruitment; Teacher Retention; Training; Wartime Education.

Will We Ever Return Home?": Women Fleeing With Their Children From War**Alice Gaya****Abstract**

The events of October 7, 2023, led to significant population movement within, out of, and into Israel. This anthropological research focuses on a unique group of Israeli women who fled with their children to the Evia region in Greece, while their spouses remained in Israel. The study examines their experiences through ethnographic methodology, including participant observations conducted in November 2023, 14 in-depth interviews, and social media content analysis. The research introduces the concept of "privileged refugees" as a new analytical category, describing a unique situation where women experience a sense of threat and flight characteristic of refugees, yet possess resources and choices not typical of traditional refugee situations. The findings indicate complexity in decision-making processes and the emergence of an ongoing liminal state that challenges traditional perceptions of identity and migration. The research highlights the central role of social media in contemporary migration processes and illuminates unique coping strategies of resourced women. The conclusions expand the theoretical understanding of crisis-driven migration and offer new insights into how material, social, and technological resources shape experiences of forced migration in the modern era.

Keywords: Migration; Privileged Refugee; War; Ethnography; Israel; Integration; Identity; Borders.

From War to War: New Immigrants (Olim) in the “Iron Swords” War

Ravit Talmi-Cohn and Svetlana Chachashvili-Bolotin

Prologue: Over 500 Days of War in Israel

As of today, more than 500 days have passed since the outbreak of war in Israel on October 7, 2023—an event that joined the ongoing war between Russia and Ukraine and the war in northern Ethiopia. These wars, occurring simultaneously in different geopolitical arenas, are not only struggles over territory and power but also deep social and cultural processes that affect individuals and communities, shaping experiences of time and space, and reshaping notions of home and belonging.

In this reality, where wars reshape not only political borders but also personal and communal trajectories, new life situations emerge for individuals and groups who are in constant motion—between places, identities, and states of emergency. For many who arrived as a result of war in their countries of origin, the move from one country to another does not mark the end of a crisis, but rather its continuation under new conditions.

Amid this persistent state of tension, uncertainty, and a sense of drifting from one war to another, we wish to share with you a policy paper written during the first three weeks of the war in Israel. The document, published on the website of the Institute for Immigration and Social Integration, was presented at several online conferences and served as a basis for professional discussions and targeted meetings at the start of the war. Its content was directed primarily at policymakers and practitioners working on the ground, and it seems to remain relevant even today.

The war that erupted on October 7th posed unprecedented challenges to Israeli society but also revealed many expressions of solidarity, volunteerism, and community initiative. Among the various issues that arose during this period, we focused particularly on the new immigrants who had arrived in Israel from war-torn regions and now had to confront yet another war—a situation of migration from war to war.

As academics specializing in immigration and aliyah, we saw great importance in raising this issue through the writing of a policy paper addressing new immigrants who had fled zones of conflict and were now facing another war in Israel.

Keywords: War; Double War; New Immigrants; Immigration Absorption.

Training Staff To Support Early Age Children During Crisis: Adapting Global Principles Into Local Realities

Yan Serdtse and Yulie Khromchenco

Abstract

This guide-field note presents an innovative framework for training and supervising early childhood professionals in crisis settings. Our framework integrates global developmental concepts with local cultural and situational factors to ensure comprehensive and adaptable training, responding to the urgent need for rapid, contextually informed interventions that can be deployed in diverse and unpredictable environments. The study examines context-informed interventions for addressing the distinct challenges that displaced and refugee children face. It highlights the crucial role of child-friendly spaces in offering psychosocial support. This approach bolsters trauma-informed education, fosters family collaboration, and enhances community resilience, while ensuring both swift and thorough professional development. By adapting proven Israeli best practices to the Eastern European context, we present scalable, culturally responsive training models that provide valuable insights for practitioners and policymakers supporting vulnerable children in emergency contexts worldwide.

Keywords: Trauma-Informed Education; Child-Friendly Spaces; Context-Informed Interventions; Early Childhood Development in Crisis; Psychosocial Support For Displaced Children.

Leveraging Past Research and Experience in Extreme Circumstances: Beneficial Interventions for Internally Displaced Families in Israel Following October 7, 2023

Yan Serdtse and Miriam Shapira

Abstract

This field study suggests therapeutic interventions for internally displaced families in Israel following the October 7, 2023 massacre. By integrating field experience with research-based knowledge, we explore best practices for addressing trauma related to displacement. The study employs a context-informed approach, highlighting the psychosocial challenges facing children, parents, and communities. Key themes include the disruption of traditional family roles, the adaptation of therapeutic models, and the importance of community resilience. Findings emphasize the importance of family-centered interventions, the continuity of care, and historical adaptation in response to crises. This guide study suggests practical strategies for mental health professionals supporting displaced populations in extreme circumstances.

Keywords: Displacement Trauma; Community Resilience; Context-Informed Interventions; Family-Centered Therapy; Psychosocial Adaptation.

ביוגרפיות

ד"ר אליס גאיה היא אנתרופולוגית חוקרת הגירה, ישראל, לאומיות ומשפחה. עבודת הדוקטורט שלה עסקה בתהליכי הבניית זהות בקרב משפחות מעורבות בחברות קונפליקטואליות: המקרה של משפחות ערביות-יהודיות בישראל. בשנת 2019 זכתה בפרס על עבודתה המחקרית מטעם מרכז תמי שטינמץ למחקרי שלום באוניברסיטת תל אביב. היא הקימה את "נורמה" – מרכז למחקר חברתי יישומי, משמשת עמיתת מחקר במכון להגירה ושילוב חברתי במרכז האקדמי רופין ועמיתת מחקר במרכז עזריאלי ללימודי ישראל באוניברסיטת בן גוריון בנגב. לאחרונה זכתה במלגת פוסט-דוקטורט מטעם קרן אייסף לביצוע מחקר באוניברסיטת אוקספורד.

פרופ' כרמית כ"ץ היא עובדת סוציאלית ופרופסור מן המניין בפקולטה לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית באוניברסיטה העברית בירושלים. בנוסף, היא משמשת כסגנית מנכ"ל מכון חרוב ומתמחה בהתעללות והזנחה של ילדים. פרופ' כץ ייסדה ועמדה בראש ועדת החקירה הציבורית הישראלית העצמאית בנושא פגיעות מיניות בילדים וכן את הקונסורציום הבינלאומי של אנשי מקצוע להגנה על ילדים מפני התעללות במהלך מגפת הקורונה אשר הוכרה על ידי חבר ISPCAN כקבוצה מובילה בהגנה על זכויות ילדים. בנוסף, היא משמשת כעורכת משנה של כתב העת Child Abuse & Neglect וכעורכת ראשית של כתב העת International Journal on Child Maltreatment: Research, Policy, and Practice. בעקבות הטבח שאירע ב-7 באוקטובר 2023, פרופ' כץ, בשיתוף פעולה עם משרד הרווחה והביטחון החברתי בישראל, הובילה מאמצים לסייע לילדים שנפגעו ישירות מהסכסוך, לרבות ילדים שהיו בשבי, התייתמו, או נחשפו ל אלימות.

מעיי ג'ייקובסון היא עוזרת מחקר במכון חרוב, בעלת רקע במדעי המוח ופסיכולוגיה. מחקרה עוסקים באתגרים של מניעה, זיהוי, והתערבות במקרים של פגיעה בילדים, תוך התמקדות בהשפעות של תגובות חברתיות ומשברים גלובליים על התעללות והזנחת ילדים. ג'ייקובסון מתאמת את המחקר עבור הקונסורציום הבינלאומי של אנשי מקצוע להגנה על ילדים מפני התעללות במהלך מגפת הקורונה, אשר הוכרה על ידי חבר ISPCAN בשל תפקידה החלוצי בהגנה על זכויות ילדים. בנוסף, היא משמשת כעורכת אורחת של הגיליון המיוחד Children in Times of War בכתב העת הבינלאומי International Journal on Child Maltreatment: Research, Policy, and Practice.

ד"ר יאן סרדצה הוא פסיכולוג בעל תואר שני בפסיכולוגיה קלינית של הילד, המתמחה בפסיכולוגיה חינוכית בשפ"ח שער הנגב, בגבול רצועת עזה. ד"ר סרדצה משמש כחוקר ומרצה עמית באוניברסיטה העברית ובמכללה האקדמית ספיר. בנוסף, הוא מייסד ומנהל מחלקת החדשנות, המחקר והפיתוח בארגון International Starters Early. ד"ר סרדצה נולד וגדל בחצי האי קרים עד גיל שבע. מאז שנת 2022 השתתף בלמעלה מעשר משלחות הכשרה מקצועיות באוקראינה ובמזרח אירופה, שעסקו בטיפול מודע טראומה בילדים והוריהם שנפגעו ממלחמה, עקירה ופליטות.

מרים שפירא, מא, פסיכולוגית קלינית, מומחית בטיפול בטראומה ואבל, חוסן בתי ספר וקהילות, הדרכת צוותים ורבנים, מנחת קבוצות וסדנאות יחסי קבוצות, קליניקה פרטית מאז 1980, ראשת עמותת "מהו"ת ישראל" להיערכות חירום ובנית חוסן, מייסדת ויו"ר ראשונה של עמותת "בסוד שיח" לקידום דיאלוג בין קבוצות קונפליקט. עוסקת מאז 7.10 בליווי קהילות הנגב המערבי וביעוץ וסיוע למטפלים, מתערכים ופסיכולוגים ברחבי הארץ.

יולי חרומצ'נקו, מא, היא מנכ"לית לאסטרטגיית חירום, פיתוח ותפעול במזרח אירופה בארגון *Early Starters International*. היא מחנכת, מנחת תהליכים ומובילת שינוי מערכתי, בעלת ניסיון רב ביישום שינויים מערכתיים במערכת החינוך בישראל ובפיתוח מנהיגות חינוכית. היא הובילה תוכניות לפיתוח מנהיגות מורים בקהילות מוחלשות, הכשרה אנשי חינוך, מדריכים ומקצועות הגיל הרך, ושילבה את הרקע שלה כעיתונאית ועורכת לחיזוק כישורי סיפור ותקשורת. במסגרת עבודתה בארגון *Early Starters International*, היא פיתחה והעבירה סדנאות הכשרה במספר מדינות, ומובילה קורסים בתחום החינוך הרגיש לטראומה, מתוך מטרה להכשיר אנשי מקצוע להתמודד ביעילות עם השלכות טראומה בקרב ילדים ומבוגרים כאחד.

ארגון חינוכי-הומניטרי בינלאומי Early Starters International פועל למען ילדות בריאה לילדים צעירים הנמצאים במצבי חירום ובקהילות פגיעות ברחבי העולם. בישראל מופעל הארגון על בסיס עמותת "התחלה". מאז 2017, העניק הארגון תמיכה ליותר מ-70,000 ילדים בשמונה מדינות, והוא פעיל כיום בשלושה מוקדי משבר – אוקראינה, ישראל וניו יורק – באמצעות צוות הכולל 124 עובדים ו-200 מתנדבים. בנוסף, הארגון הכשיר כ-130 פסיכולוגים וכ-300 אנשי חינוך במתן מענה רגיש לטראומה. את הארגון מובילים מייסדי, רן כהן אהרונוב (מנכ"ל) ושרה וילנר (סמנכ"לית), בעלי ניסיון של למעלה משני עשורים בתחום החינוך לגיל הרך ופדגוגיה רגישת טראומה. שניהם רואים בזכות לגישה למרחבים בטוחים צורך בסיסי וזכות אוניברסלית לכל ילד, הן בשגרה והן בשעת חירום או משבר הומניטרי.

ד"ר מיה ויזל היא האקדמית חינוכית אשר פועלת במרחב שבין חינוך ולמידה, יזמות ושינוי חינוכי באמצעות מחקר, הוראה, ייעוץ והנחיה. מעלה שאלות ומאתגרת את הפרדיגמות המסורתיות לגבי חינוך, למידת מבוגרים והתפתחות מקצועית. מחקרה אודות יצירת גשרים בין החינוך הבלתי פורמלי והפורמלי פורסם כספר בשם "קשר כפול- מהתנועה לכיתה" בעברית ובאנגלית. היזמת והמנחה של הפודקאסט "למידה על למידה" העוסק בהוראה ולמידה בהשכלה הגבוהה. פועלת בארגונים חינוכיים מגוונים כדי ליצור השפעה ולחולל שינוי בנוף החינוכי. בחודשים הראשונים של מלחמת חרבות ברזל התנדבה בהקמת מערכות חינוך למפונים באזור ים המלח ולאחר מכן לקחה חלק בצוות מחקרי אשר תיעד נשות ואנשי חינוך במרכזי פינוי ברחבי ישראל.

פרופ' (MD) נתניאל קרץ הוא פרופסור חבר קליני לרפואה במרכז הרפואי ע"ש אירווינג של אוניברסיטת קולומביה. הוא מכהן כמוביל הרפואי של צוות לאיתור ממוקד בבית החולים ניו-יורק פרסביטריאן, וכמנהל הרפואי לבריאות קהילתית של מבוגרים בחטיבה לבריאות הקהילה והאוכלוסייה של בית החולים.

ג'ון ולנסיה, מא, מכהן כמנהל תחום בריאות הקהילה בחטיבה לבריאות הקהילה והאוכלוסייה של בית החולים ניו-יורק פרסביטריאן. בנוסף, הוא עומד בראש התוכנית למען מבקשי מקלט במסגרת תוכנית של בית החולים, הפועלת למתן מענה מידי לצרכים של מהגרים חדשים וקהילות מהגרים בעיר ניו יורק.

פרופ' טנסיה ריצ'רדס טנסיה ריצ'רדס, EMPA, RNC-OB, C-ONQS, C-EFM, היא מתאמת קלינית לפעילות קהילתית בחטיבה לבריאות הקהילה והאוכלוסייה של בית החולים ניו-יורק פרסביטריאן, ואחות מוסמכת בבית החולים ניו-יורק פרסביטריאן וייל קורנל.

פרופ' (MD) דודי מאיר היא פרופסור לרפואת ילדים וסגנית יו"ר לבריאות הקהילה במחלקה לרפואת ילדים במרכז הרפואי ע"ש אירווינג של אוניברסיטת קולומביה. בנוסף, היא משמשת כמנהלת הרפואית של תחום בריאות הקהילה בחטיבה לבריאות הקהילה והאוכלוסייה של בית החולים ניו-יורק פרסביטריאן.

פרופ' סבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין היא סוציולוגית המתמחה בהגירה ובריבוד חברתי בדגשים על: חינוך, שוק העבודה, נגישות לשירותי בריאות, והון דיגיטלי. בשנים האחרונות היא מתמקדת בנוסף גם בהשלכות המלחמה וסכסוכים צבאים על מגוון קבוצות בתחומים שונים. בין תרומותיה הבולטות בשנים האחרונות ניתן למנות את פיתוח *מדד העלייה* – ככלי למדידת עמדות הציבור כלפי הגירה בישראל. כמו כן, כתבה מספר ניירות עמדה עבור קובעי המדיניות והגורמים המקצועיים הפועלים בשטח. ניירות עמדה הוקדשו להשלכות החברתיות של מלחמת רוסיה-אוקראינה ושל המלחמה בישראל לאחר מתקפת חמאס ב-7 באוקטובר, תוך התמקדות בעיקר בקבוצות עולים ממדינות בריה"מ לשעבר וממדינות פוסט-סובייטיות. עבודתה מבוססת על ניתוחים כמותיים של מסדי נתונים רחבי-היקף, בשילוב ראיונות עומק, ותורמת הן להרחבת הידע האקדמי והן לעיצוב מדיניות. ניסיונה הרב במחקר ובהובלת פרויקטים השוואתיים מקנה לה יכולת ייחודית לשלב בין תיאוריה ומדיניות. היא חברה בוועדת העלייה והקליטה של הכנסת, בוועדה המקצועית של הלמ"ס, עורכת משנה של כתב העת *הגירה*, ויו"ר תחום הגירה ודמוגרפיה באגודה הסוציולוגית הישראלית מאז 2021. לאחרונה, זכתה פרופ' צ'אצ'אשווילי-בולוטין במענק מחקר מהקרן הישראלית למדעים (ISF) בשיתוף עם ד"ר תלמי-כהן וכן במענק מחקר מקרן המדע של ארצות הברית (NSF) בשיתוף עם פרופ' גרבר מאוניברסיטת מדיסון וויסקונסין.

ד"ר רות תלמי-כהן נשיאת האגודה האנתרופולוגית הישראלית, מרצה וחוקרת במכללה האקדמית אונו ובאוניברסיטת תל אביב, וחוקרת בכירה במכון להגירה ושילוב חברתי. היא אנתרופולוגית תרבותית ויישומית, שחוקרת תהליכי הגירה, נידודות וקליטה, ובעיקר את מסלול העלייה מאתיופיה לישראל.

מחקרה מבוססים על עבודת שדה אתנוגרפית מעמיקה שנפרשה על פני שבע שנים, וכללה שהות ממושכת בכפרים בצפון אתיופיה, במחנות מעבר (ובעיקר בגונדר ובאדיס אבבה), במרכזי קליטה, ובשכונות בישראל שבהן התגוררו מספר רב של עולים. מתוך מחקר זה גיבשה תרומות

תיאורטיות לחקר ההגירה, ובהן מושג ההמתנה, זמן קיומי, מטא-זמן והיברידיות מוגבלת – המציעים קריאה מחודשת בממדי הזמן והמרחב של חוויית ההגירה.

מעבר לכך, עוסקת תלמי-כהן בשאלות של בית ויצירת תחושת שייכות בתנועה. לאורך השנים חקרה גם סוגיות הקשורות למבקשי מקלט מיבשת אפריקה בישראל ולעולים מצרפת. בשנים האחרונות היא מתמקדת בסוגיות של הגירה ובחוויית של מהגרים ועולים המתמודדים עם "מלחמה כפולה" – הן בארץ המוצא והן בארץ היעד – תוך בחינה של מצבי עקירה, תנועה וטרנסלאומיות במצבי חיים משתנים ובתנאי חוסר ודאות.

לצד פעילותה האקדמית, ד"ר תלמי-כהן פועלת לאורך השנים גם בזירה היישומית. היא מלווה ארגונים חברתיים, מוסדות ממשלתיים ויוזמות קהילתיות העוסקות בהגירה, קליטה ורב-תרבותיות. היא כתבה ניירות מדיניות, הרצתה בפני מקבלי החלטות, ונטלה חלק בדיונים אסטרטגיים בנושאים של שילוב מהגרים ואוכלוסיות בתנועה. גישה משלבת בין ידע מחקרי מעמיק לבין היכרות קרובה עם עבודת השדה, ומדגישה את הצורך בהתבוננות מורכבת ורב-שכבתית על חוויית של הגירה, זהות, שייכות וזמן.

BIOS

Dr. Alice Gaya An anthropologist researching migration, Israel, nationalism, and family. Alice's doctoral dissertation examined identity construction processes among mixed families in conflictual societies: the case of Arab-Jewish families in Israel. In 2019, she received an award for her research from the Tami Steinmetz Center for Peace Research at Tel Aviv University. Alice founded Norma, a center for applied social research. She is a research fellow at the Institute for Immigration and Social Integration at Ruppin Academic Center and the Azrieli Center for Israel Studies at Ben-Gurion University of the Negev. Recently, she was awarded a postdoctoral fellowship from the ISEF Foundation to conduct research at the University of Oxford.

Prof. Carmit Katz Prof. Katz is a social worker and full professor at the Hebrew University of Jerusalem's Faculty of Social Work and Social Welfare. She also serves as Deputy CEO at the Haruv Institute and specializes in child abuse and neglect. Prof. Katz founded and directed both The Israeli Independent Public Inquiry into Child Sexual Abuse and the International Consortium of Professionals Protecting Children from Maltreatment during COVID-19, recognized by ISPCAN as a leading group in children's rights protection. She is an Associate Editor of *Child Abuse and Neglect* and Editor-in-Chief of the *International Journal on Child Maltreatment: Research, Policy, and Practice*. Following the October 7th, 2023, massacre, Prof. Katz has led efforts in collaboration with Israel's Ministry of Welfare and Social Affairs to support children directly affected by the conflict, including those held in captivity, orphaned, or exposed to violence.

MSc. Ma'ayan Jacobson Ma'ayan Jacobson is a research assistant at the Haruv Institute with a background in neuroscience and psychology. Her research addresses challenges in the prevention, detection, and intervention of child maltreatment, focusing on the effects of societal responses and global crises on child abuse and neglect. Jacobson also coordinates research for the International Consortium of Professionals Protecting Children from Maltreatment during COVID-19, recognized by ISPCAN for its pioneering role in child rights protection. Additionally, she serves as Guest Editor for the special issue Children in Times of War for the International Journal on Child Maltreatment: Research, Policy, and Practice.

Dr. Yan Serdtse Dr. Yan Serdtse is a psychologist with a master's degree in clinical child psychology, specializing in educational psychology, and is based at Sha'ar Hanegev on the border of the Gaza Strip in Israel. Dr. Serdtse is also a Fellow Researcher and Lecturer at the Hebrew University and Sapir Academic College, and a Founding Director of the *Early Starters International Innovation*, Research and Development department. He was born and raised in the Crimean Peninsula, where he lived until the age of 7. Since 2022, he has participated in

over 10 training missions for professionals on child and adult trauma in Ukraine and Eastern Europe.

MA Miriam Shapira Miriam Shapira is a clinical psychologist specializing in trauma and grief therapy, school and community resilience, team and rabbinical supervision, and group relations workshops. She serves as the head of Mahut Israel, an organization dedicated to emergency preparedness and resilience building. She was the founder and first chairperson of Besod Siach, an association promoting dialogue between conflicting groups. Since October 7, she has supported communities in the western Negev and provided consultation and assistance to therapists across Israel.

MA Yulie Khromchenko Yulie Khromchenko is a Vice President for Emergency Response, Development, and Operations in Eastern Europe at Early Starters International. She is an educator, facilitator, and change process leader with extensive experience implementing systemic changes in Israel's educational system and developing leadership skills. She has led teacher leadership programs in underserved communities, trained numerous educators, supervisors, and early childhood professionals, and used her background as a journalist and editor to teach storytelling and communication skills. At Early Starters International, she has developed and conducted training workshops in multiple countries. She leads courses on trauma-informed education, equipping professionals from various fields to become more effective responders to trauma for both children and adults.

Dr. Maya Wizel Maya Wizel, Ph.D. is an Educational Hacker, researcher, speaker, author, podcaster, and consultant specializing in Adult Learning, Teacher Education, Pedagogy, and Educational Change. Her latest research is encapsulated in her book, "The Neckerchief Revolution: How Tying Together Formal and Non-formal Pedagogy Makes for Better Education." Dr. Wizel hosts the Hebrew podcast "Lemida Al Lemida", which explores teaching and learning in higher education. She collaborates to drive impact and foster changes in the educational and social landscape. During the Swords of Iron War, she volunteered to establish educational frameworks for evacuees in the Dead Sea region. Subsequently, she participated in a comprehensive research project documenting the work of educators in evacuation centers across Israel.

Prof. Nathaniel Kratz, MD Nathaniel Kratz, MD, is Assistant Professor of Clinical Medicine at Columbia University Irving Medical Center. He serves as Medical Lead for the NewYork-Presbyterian Hospital Targeted Outreach Team and as Medical Director of Adult Community Health at the NewYork-Presbyterian Division of Community and Population Health.

MA Jhon Valencia Jhon Valencia is Director of Community Health at the NewYork-Presbyterian Division of Community and Population Health. He also directs the NewYork-Presbyterian Outreach Program's Asylum Seekers Initiative, which addresses the immediate needs of recent arrivals and immigrant communities in New York.

Prof. Tenesia Richards Tenesia Richards EMPA, RNC-OB, C-ONQS, C-EFM, is Community Outreach Clinical Coordinator at the NewYork-Presbyterian Division of Community and Population Health and a Registered Professional Nurse at NewYork-Presbyterian Weill Cornell Medical Center.

Prof. Dodi Meyer, MD Prof. Dodi Meyer, MD, is Professor of Pediatrics and Vice Chair for Community Health in the Department of Pediatrics at Columbia University Irving Medical Center. She also serves as Medical Director of Community Health at the NewYork-Presbyterian Division of Community and Population Health.

Prof. Svetlana Chachashvili-Bolotin Prof. Svetlana Chachashvili-Bolotin is the Head of the Institute for Immigration and Social Integration (IISI) at the Ruppin Academic Center in Israel. Her research combines theoretical and empirical approaches to examine how migration processes intersect with structural inequality, with a particular focus on education, labor market participation, digital capital, and the impacts of war and conflict on migrant identities. Among her recent contributions is the development of the Aliyah Index, a tool measuring public attitudes toward immigration in Israel. She has also written policy briefs on the social implications of the Russia-Ukraine War and the October 7 Hamas attack, focusing on immigrant communities from the post-Soviet countries and displaced populations in Israel. In 2023, she launched a Russian-language Telegram channel to document civilian experiences during the Iron Swords War. As a migrant herself, she brings both analytical precision and deep contextual sensitivity to the study of migration in times of conflict.

Dr. Ravit Talmi-Cohn Dr. Ravit Talmi-Cohn is the President of the Israeli Anthropological Association, a lecturer and researcher at Ono Academic College and Tel Aviv University, and a senior researcher at the Institute for Immigration and Social Integration. She is a cultural and applied anthropologist specializing in migration, mobility, and immigrant absorption, with particular emphasis on the aliyah (Jewish immigration) from Ethiopia to Israel.

Her research is grounded in long-term, multi-sited ethnographic fieldwork conducted over seven years, including extended stays in villages in northern Ethiopia, in transit camps (notably in Gondar and Addis Ababa), in absorption centers, and in Israeli neighborhoods home to large immigrant populations. This longitudinal study formed the basis for her theoretical contributions

to migration studies, including the concepts of waiting, existential time, meta-time, and limited hybridity—offering new perspectives on the temporal and spatial dimensions of migratory experiences.

Talmi-Cohn also explores questions of home and the creation of belonging in contexts of movement. Over the years, she has researched asylum seekers who arrived from the African continent to Israel, as well as immigrants from France. In recent years, her work has focused on migrants and olim (Jewish immigrants) experiencing what she terms a “double war”—facing conflict both in their country of origin and in their country of destination—while examining states of displacement, transnational movement, and life under conditions of instability and uncertainty.

Alongside her academic work, Dr. Talmi-Cohn has been actively engaged for many years in the applied field. She collaborates with social organizations, government ministries, and community initiatives focused on migration, integration, and multiculturalism. She has authored policy papers, lectured before decision-makers, and participated in strategic discussions concerning the inclusion of migrants and mobile populations. Her approach combines in-depth academic knowledge with close familiarity with fieldwork, emphasizing the need for nuanced and multi-layered understandings of migration, identity, belonging, and time.

